

HIRSCH BALLIN
...orde op zaken...

110E JAARGANG – NO.: 104 ZATERDAG 22 MEI 1993

AMIGOE

Prèke

Ak(tie) Rojer

■ *CARACAS - Venezolanen roepen leuzen tegen president Perez, die gisteren tijdelijk werd vervangen door senaatsvoorzitter Octavio Lepage. De vervanging is bedoeld voor de duur van het proces tegen Perez, die terecht moet staan op beschuldiging van de verduistering van overheidsgelden.*

Lepage waarnemend president

Senaat in Venezuela zet Perez af hangende corruptieproces

CARACAS - De senaat in Venezuela heeft vrijdag ermee ingestemd dat president Carlos Andres Perez zal terechtstaan op beschuldiging van corruptie. Met dit besluit werd Perez uit zijn functie gezet.

De senatoren bekrachtigden hiermee een uitspraak van het hooggerechtshof dat er voldoende bewijs is om Perez en twee voormalige ministers te berechten wegens beschuldigingen van verduistering en misbruik van overheidsgelden.

De voorzitter van het Venezolaanse congres (parlement), Octavio Lepage, werd enkele minuten na de stemming in de senaat beëdigd als waarnemend president van Venezuela.

Lepage verklaarde in de senaat dat hij volgens de grondwet drie maanden als waarnemend president kan optreden, in de tijd dat Perez moet terechtstaan voor het hooggerechtshof.

Na die periode, zei hij, moet het congres, rekening houdend met het proces, besluiten of er een interim-president wordt benoemd tot de zittingstermijn van de regering volgens schema in februari afloopt. In het Venezolaanse parlement wordt de grondwet verschillend geïnterpreteerd en sommige afgevaardigden zeggen dat Lepage maar 30 dagen kan aanblijven om een gezamenlijke parlementszitting uit te roepen die een interim-president moet kiezen.

De 70-jarige Perez, die vorig jaar twee couppogingen, en eerder rellen en politieke pogingen om hem af te zetten overleefde, raakt al zijn bevoegdheden kwijt maar blijft officieel de positie van president houden en kan blijven wonen in het presidentieel paleis. Indien hij tijdens het proces schuldig wordt bevonden, moet Perez aftreden en zou de tussentijdse president regeren tot het einde van het regeringsmandaat. Indien hij wordt vrijgesproken dan kan hij zijn functie van president weer opvatten.

Perez en twee van zijn vroegere ministers worden er door de openbare aanklager van beschuldigd 30 miljoen gulden te hebben verduisterd. De regering spreekt dit tegen, maar wil niet zeggen waar het geld is gebleven omdat het voor veiligheidsopdrachten zou zijn aangewend. In december worden algemene verkiezingen gehouden in Venezuela.

Feestelijke inhuldiging Gorré markeert nieuwe weg Suriname

PARAMARIBO - "Een feestelijke dag. De bevestiging van herstel van de democratie in Suriname", aldus de Nederlandse ambassadeur Peter Koch. "De halte op weg naar goede omstandigheden waarbinnen een leger professioneel kan opereren", merkte de minister van Defensie Siegfried Gilds op.

Parlementariër Arnold Kruisland, defensiespecialist van de regeringscoalitie Nieuw Front, sprak van "een zeer bewogen dag". "Nu besef je pas goed dat voor het eerst sinds 1980 in Suriname een burgerregering een bevelhebber heeft aangesteld en hem bepaalde taken heeft opgelegd", zei hij. En de nieuwe bevelhebber Arthy Gorré zei tegen een radioverslaggeefster dat hij te geëmotioneerd was om interviews te geven.

Kortom, opluchting alom vrijdag in de Memre Boekoe-kazerne na afloop van de ceremoniële vaandeloverdracht en het daaraan gekoppelde defilé. De plechtigheid, onder een brandende zon en in het bijzijn van generaals uit Nederland, de Verenigde Staten, Brazilië en Frankrijk (onder wie de commandant van de Franse overzeese troepen), geschiedde gedisciplineerd en het nationaal leger maakte op de aanwezigen een verrassend goede indruk.

De Amerikaanse ambassadeur John Leonard, die ongetwijfeld wel wat gewend is als het militair vertoon betreft, zei dat de ceremonie "heel goed was uitgevoerd". En de Nederlandse defensie-attaché kolonel S. van Nugteren, merkte op dat het Surinaamse leger in elk geval "over voldoende wapens blijkt te beschikken", waarmee hij nog eens refereerde aan de geheimzinnige, met diep stilzwijgen gepaard gegane leverantie vorige week door Nederland van waarschijnlijk geweren, pistolen, pistoolmitrailleurs en anti-tankwapens.

Of het Surinaamse leger redelijk is uitgerust, is volstrekt onduidelijk. Tot vrijdag was het de regeringsautoriteiten niet of nauwelijks toegestaan de kazerne te betreden. Gilds is daarom ook nog maar net begonnen met een inventarisatie. Uit **Nederland komt volgende** week een nieuwe militaire missie, die volgens Van Nugteren zal helpen om de situatie van het leger inzichtelijk te maken.

In Paramaribo doen veel geruchten de ronde dat de oude militaire top het leger sterk heeft verwaarloosd en dat veel wapens zich buiten de kazerne bevinden. Pas nu de legerplaats weer in handen is van de regering, kan uitsluitsel worden geboden.

BELFAST - De politieke vleugel van het verboden Ierse Republikeinse Leger (IRA), de Sinn Fein, heeft bij de eerder deze week gehouden plaatselijke verkiezingen in Noord-Ierland winst geboekt.

De radicale partij kreeg 12,5 procent van de stemmen en gaat in de verschillende gemeenteraden van 43 naar 51 zetels. Volgens de Britse minister voor Noord-Ierland, Mayhew, zijn de kansen dat het vredesoverleg zal worden hervat nu kleiner geworden.

DEN HAAG - Gerrit Komrij heeft in het Nederlands letterkundig museum in Den Haag de P.C. Hooftprijs in ontvangst genomen. De 49-jarige auteur krijgt de prijs voor zijn essays en colums. De P.C. Hooftprijs is de belangrijkste literatuurprijs in Nederland.

Vredesoverleg Angola mislukt

ABIDJAN - Het vredesoverleg tussen de Angolese regering en de oppositionele Unita beweging dat op 12 april was begonnen in Abidjan (Ivoorkust) is vrijdag geëindigd zonder dat het een akkoord heeft opgeleverd. Dat heeft de vertegenwoordigster van de Verenigde Naties in Angola, Margaret Anstee, die de bijeenkomst heeft voorgezeten, vrijdag meegedeeld.

De delegatie van de regering in Luanda en die van de Nationale Unie voor de Onafhankelijkheid van Angola (Unita) "zijn er niet in geslaagd een akkoord te bereiken", aldus Anstee aan het slot van een plenaire zitting die anderhalf uur duurde. "Dat is een tragisch resultaat voor het volk van Angola. De oorlog zal nu voortduren," zo merkte zij op.

Ansted bevestigde later dat de gesprekken in Abidjan zijn stukgelopen op de weigering van Unita zonder voorwaarden vooraf zijn troepen terug te trekken uit de steden die de beweging bezet houdt. Unita heeft ongeveer 70 procent van het Angolese grondgebied in handen.

De eis voor een terugtrekking van de Unita-strijdkrachten, die eerder door de veiligheidsraad van de Verenigde Naties was geëist, stond ook in het slotdocument van het Abidjan-overleg. Dit document, waar de regering in Luanda zich akkoord mee had verklaard, was opgesteld door de drie landen die toezicht hielden bij het overleg, de Verenigde Staten, Portugal en Rusland.

Unita zei alleen bereid te zijn zich terug te trekken als de regeringstroepen zich ook zouden terugtrekken in hun kazernes. VN-troepen zouden vervolgens plaatsen moeten innemen langs de vroeger frontlinies om het uitbreken van nieuwe vijandelijkheden te verhinderen.

Opnieuw aanval op VN Cambodja

SKUN - In Cambodja is gisteravond weer een aanval gepleegd op een VN-basis. Ditmaal betrof het een Chinees kamp bij Skun, 60 km ten noordoosten van de hoofdstad Phnom Penh. Bij de aanval kwamen twee Chinese vn-militairen om het leven en raakten er drie gewond.

De aanval met granaten is vermoedelijk het werk van de maoïstische verzetsbeweging de Rode Khmer. De aanval vond plaats aan de vooravond van de verkiezingen in Cambodja die morgen en 27 mei onder auspiciën van de VN worden gehouden.

Besluit vooral bedoeld tegen Cambodja-verzet

VN: Acties bescherming stembureaus toegestaan

PHNOM PENH - Om de stembureaus te beschermen tegen aanvallen van de Rode Khmer, die gedreigd heeft de verkiezingen van zondag in Cambodja te verstoren, mogen de overige deelnemende facties zonodig offensieve acties uitvoeren. De VN-vredesmacht heeft daar donderdag toestemming voor gegeven, daags nadat de Rode Khmer een stad in midden-Cambodja had aangevallen.

"In sommige gevallen is het duidelijk dat offensieve acties nodig zijn" om de stembureaus te beschermen, zei de militaire commandant van de VN, de Australische luitenant-generaal John Sanderson, op een bijeenkomst met factieleiders. Wel moeten zij de VN-missie van tevoren op de hoogte stellen van hun plannen.

De maatregel is vooral gericht tegen de Rode Khmer, die aanvankelijk nog had ingestemd met de verkiezingen. Het VN-besluit volgde op een aanval woensdagavond van de Rode Khmer op Stung in midden-Cambodja, een strategisch gelegen stad op de weg naar het noorden. Een grote troepenmacht omsingelde de stad en voerde zware gevechten met het regeringsleger. De Indonesische blauwhelmen moesten hun barakken ontvluchten en dekking zoeken in bunkers.

HOOGOVENS verkoopt de aandelen Hoogovens Industrial Ceramics (HIC) voor 51 procent aan Stigter, Visser + Partners in Zeist en voor de rest aan Parton (Participatie- en ontwikkelingsmaatschappij Noord-Holland) in Alkmaar. HIC maakt keramische membranen en filters, die alleen in complete systemen in de procesindustrie en de machinebouw kunnen worden afgezet.

Jeltsin zet grondwetplan verder door

MOSKOU - De Russische president Boris Jeltsin heeft vrijdag formeel de constitutionele vergadering uitgenodigd om op 5 juni in Moskou over zijn ontwerp voor een nieuwe grondwet te komen debatteren. De vergadering die de uiteindelijke grondwet zal vaststellen bestaat uit 350 vertegenwoordigers van de republileken, de regering, het parlement en politieke organisaties.

Met de uitnodiging onderstreepte Jeltsin opnieuw dat hij vastbesloten is om tegen het parlement in te gaan dat inmiddels een eigen ontwerp voor een grondwet heeft gemaakt.

Anderhalf jaar geëist voor fataal ongeluksschot

WILLEMSTAD — Het Openbaar Ministerie heeft achttien maanden celstraf geëist tegen E.D. die eind februari per ongeluk zijn nicht een kogel door het hoofd schoot.

Het semi-automatische vuurwapen dat hij van een vriend in bewaring had gekregen ging per ongeluk af terwijl het geladen was. Volgens de advocaat van de terechtstaande man was het een betreurenswaardig incident. Neef en nicht en beider familie konden het goed met elkaar vinden. D. heeft geen ervaring met vuurwapens en wist niet hoe het geweer werkte. De advocaat bepleitte een straf gelijk aan het voorarrest of anders een alternatieve straf. De rechter moet nog vonnis wijzen.

Maffia-moordenaar na vijf jaar gepakt

ROME - De Italiaanse politie heeft een van de meest gezochte moordenaars van de Siciliaanse maffia, Tagliavia, opgepakt. Dat is vandaag bekendgemaakt.

Francesco Tagliavia was al vijf jaar voortvluchtig. Hij wordt als een van de wreedste moordenaars van de Cosa Nostra beschouwd. Hij zou onder anderen de tante, moeder en zus van de kroongetuige in een maffiaproces hebben vermoord.

Solidariteit schort staking op

WARSCHAU - Het Poolse vakverbond Solidariteit heeft vrijdagavond de stakingsacties in Warschau voorlopig opgeschort. Indien het parlement een motie van wantrouwen tegen de regering van premier Hanna Suchocka aanneemt, zal de nationale leiding van Solidariteit zich erover buigen of de staking tot het hele land wordt uitgebreid.

De motie van wantrouwen, die de parlementaire fractie van Solidariteit woensdag in de Sejm indiende, wordt waarschijnlijk op 27 mei in stemming gebracht.

De woede van het vakverbond richt zich vooral tegen het liberale economische beleid van de regering, en de achterblijvende lonen in de openbare sector. President Lech Walesa heeft verklaard pal achter het beleid van premier Suchocka te blijven staan, omdat er geen alternatief bestaat.

Mini-top in Washington over Bosnië

WASHINGTON - In Washington zal zaterdagmiddag een 'mini-top' over de situatie in Bosnië-Hercegovina worden gehouden. Aan het overleg zullen de ministers van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten, Rusland, Groot-Brittannië, Frankrijk en Spanje deelnemen, zo heeft een hoge functionaris van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken verklaard.

De ministers zullen een verklaring afleggen over een nieuwe gemeenschappelijke strategie die een einde moet maken aan de oorlog in de voormalige Joegoslavische republiek, zo is van andere Amerikaanse functionarissen vernomen.

De mini-top zal beginnen na afloop van besprekingen tussen de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Warren Christopher en diens Russische en Franse collega's Andrej Kozyrev en Alain Juppe. Voor Groot-Brittannië neemt Douglas Hurd aan de gesprekken deel en Spanje wordt vertegenwoordigd door Javier Solana.

Duits welkom in Somalië

■ *BELET UEN - Duitse soldaten omhelsden elkaar bij aankomst van het laatste regiment van Duitse militairen in Somalia. Zij worden ingezet voor de vredesoperatie in Somalia. Het is voor het eerst dat Duitsland deelneemt aan een dergelijke operatie buiten het grondgebied van de NAVO.*
(AFP-satellietfoto)

'Aangedragen argumenten zijn overdreven'

Lionel Capriles hekelt standpunt VBC en CHATA over minimumlonen

WILLEMSTAD — Maduro & Curiel's Bankdirecteur Lionel Capriles vindt de argumenten van de VBC en CHATA om de minimumlonen niet te verhogen, overdreven. Hij verklaarde verder in een toespraak op donderdag, dat hij "in tegenstelling tot die twee instanties wel een voorstander is voor het verhogen van de minimumlonen op Curaçao." Capriles sprak de aanwezigen toe op de officiële opening van het splinternieuwe gebouw van Antraco aan de Schottegat.

Naast gezaghebber drs. Elmer Wilsoe, waren ook aanwezig gedeputeerde Mendes de Gouveia, Robert Willems van de Kamer van Koophandel en de Venezolaanse en Japanse leveranciers van respectievelijk batterijen en software aan Antraco.

Het is voor de eerste keer dat de directeur van de Maduro & Curiel's Bank zich uitspreekt over de kwestie van de minimumlonen. Dit alhoewel hij vier jaar geleden, tijdens de officiële opening van een Antraco-filiaal aan de Breedestraat in Punda, ook al zei dat de minimumlonen aan de lage kant waren. Vier jaar na dato herhaalde Capriles weer zijn mening, die onveranderd bleef.

EMOTIONEEL

Toentertijd hekelde Capriles ook, naar eigen zeggen, de argumenten die werden aangedragen om de lonen niet te verhogen. Hij vond dat er veel tijd in beslag werd genomen om alleen maar te discussiëren over een punt dat zeer belangrijk was voor een groot deel van werknemers. "Die discussies waren toen ook al emotioneel en politiek getint," aldus de bankdirecteur.

Capriles meende toen dat verhoging of niet van de minimumlonen gebaseerd moeten zijn op sociale en economische criteria, die evenwichtig en duidelijk begrijpbaar zijn voor iedereen. In die criteria spelen dan een rol de kosten voor levensonderhoud, productiviteit op het werk, concurrentie in het buitenland en de sociale omstandigheden op het eiland.- "Alleen op deze manier kan er sprake zijn van een recht voor de werknemer in plaats van een politieke gunst."

Vandaar dat Capriles dan ook de aangedragen argumenten van voornamelijk VBC en CHATA als 'overdreven' bestempelde. Hij is de mening toegedaan dat die argumenten een averechtse werking kunnen hebben, waardoor de werknemers onder andere onproductief blijven.

Capriles is ervan overtuigd dat het merendeel van de bedrijven gevestigd op het eiland financiële ruimte hebben voor een eventuele verhoging van de minimumlonen. "In het geval dat die verhoging onmogelijk is, dan nog moet de grote kloof in lonen tussen werkgever en werknemer worden verkleind. Dit kan eventueel door een deel van de hoge salariëring van het management in welk bedrijf dan ook over te hevelen naar diegenen in het bedrijf, die afhankelijk zijn van een minimumloon."

NORMEN

Robert Willems van de Kamer van Koophandel hield een toespraak over de Curaçaose bedrijven, die zich verder willen ontwikkelen door de service en het product te verbeteren. In deze gaan meer bedrijven over tot het hanteren van internationale normen en gedragsregels in de eigen bedrijfsvoering. Willems noemde hierbij ISO 9.000, dat een internationale kwaliteits- en productiebeheersing inhoudt.

Onlangs nog heeft het meelverwerkingsbedrijf Continental Milling de tweede fase van dat ISO 9.000 project bereikt. Vijf andere Curaçaose bedrijven, allemaal leden van de industriëlenorganisatie ASINA, bevinden zich in de eerste fase van datzelfde ISO-project.

■ *WILLEMSTAD — Eigenaar Leo Lemmens van Antraco nv (tweede van rechts) en familie vierden samen met Lionel Capriles (uiterst rechts) van Maduro & Curiel's Bank en Robert Willems (achtergrond) feest, vanwege de officiële opening van het nieuwe gebouw van Antraco nv aan de Schottegatweg.*

Personeel burgerlijke stand heeft problemen met hoofd

WILLEMSTAD — Bij de burgerlijke stand is niet iedereen even content over het hoofd Ak Rojer, dat sinds 1 juli is aangetreden. Vier personeelsleden hebben wachtgeld aangevraagd, omdat hij een van hen nog geen bevordering wilde geven. Andere personeelsleden hebben bezwaren tegen de hoge eisen die hij aan het personeel stelt: ze moeten werken.

Rojer wil de bewuste ambtenaar nog geen promotie geven, omdat de burgerlijke stand midden in een reorganisatieproces zit. "Het heeft geen haast. Pas na de reorganisatie kan ik de waarde van de functie bepalen. Ik bevorder niet naar een diploma, maar naar de functie die iemand bekleedt", aldus Rojer.

Hij probeert zo te werken dat iedereen gelijk behandeld wordt, het personeel en het publiek. "Toen ik hier aankwam trof ik lange wachttijden aan, terwijl we toch 54 man personeel hebben. Maar het leek hier wel en duiventil: men prikte de prikklok wel in, maar was niet aanwezig. Onder werktijd werden andere dingen gedaan, zonder dat het personeel daarvoor vrij vroeg".

Zelf is Rojer op een strategische plek gaan zitten: in het gebouw van het bevolkingsregister. "Daar heb ik een goed overzicht. Als ik zie dat klanten niet geholpen worden of dat er wanorderlijkheden onstaan, kan ik direct ingrijpen".

Nadat Rojer het personeel regelmatig had laten weten wat hij van hen verlangde, besloot hij onlangs de overheidsregels op dit punt te bundelen in een circulaire. Die deelde hij vorige week onder het personeel uit. Dat werd hem niet in dank afgenomen. Het personeel startte een handtekeningenactie. Voor zover Rojer het heeft begrepen vraagt het personeel om een gesprek met de gezaghebber.

Toen Rojer vorig jaar in zijn nieuwe baan startte, lag de begonnen automatisering stil. "Sinds 1990 stonden de terminals ongebruikt op de grond. En het gaat toch om een forse investering". Hij startte het proces weer op, maar ondervond veel tegenwerking. Het personeel denkt dat het met het gebruik van computers overbodig zal worden, maar Rojer heeft hun verzekerd dat er geen ontslagen zullen vallen.

Gedeeltelijk werkt de burgerlijke stand nu al met de computers. Op 1 juli hoopt Rojer met het project klaar te zijn. Daarna is er nog zoveel te perfectioneren dat er altijd personeel nodig zal blijven. "En een deel zal via de normale afvloeiing vertrekken".

Overheid geeft informatie BVO

WILLEMSTAD —Op zondag 23 mei houdt de overheid een informatie bijeenkomst over de voortzetting van het Beroepsvoorbereidend Onderwijs (BVO) in het schooljaar 1993/'94. De bijeenkomst is bestemd voor BVO-leerkrachten en begint om 11 uur in de UNA.

Uitbreiding Taamskliniek begin volgend jaar klaar

WILLEMSTAD — De kliniek vam dr. J. Taams wordt uitgebreid. Het gaat om een vergroting van het laboratorium, de aanbouw van een operatiekamer met intensive care en de toevoeging van enkele functionele ruimtes. De nieuwbouw is begin 1994 klaar.

De kliniek staat inmiddels tien jaar aan de Warawaraweg. Nu sinds kort ook de twee zoons (Maarten en Jan jr.) samenwerken met chirurg en gynaecoloog dr. J. Taams, is de behoefte aan meer operatieruimte ontstaan.

Maarten Taams: "Mijn broer en ik hebben in Zuid-Afrika een vrij brede opleiding gehad, waarbij ook erg veel aandacht werd geschonken aan laparoscopische chirurgie. Dat is een methode waarbij via drie micro-snedes en met behulp van speciale instrumenten, telescoop, inwendige camera en een beeldscherm diverse operaties worden verricht. Die operaties nemen in de regel echter meer operatietijd in beslag dan de gebruikelijke methode. Dat is de achtergrond van die tweede operatieruimte. Op den duur willen we ook thorax- en vaatchirurgie gaan uitvoeren, waarvoor wij een *intensive care*-ruimte nodig hebben".

Het laboratorium dat de kliniek gebruikt is volgens de drie Taamsen te klein geworden. Dat komt nu in een vlak ernaast gelegen, veel grotere ziekenkamer. Een aantal tweepersoonskamers wordt eenpersoons, terwijl in de nieuwe vleugel enkele nieuwe tweepersoonskamers komen.

De zusterspost is inmiddels te krap geworden. Om meer ruimte te creëren wordt het administratieve deel daar weggehaald en naar de nieuwe vleugel overgebracht. Daar komt ook een tweede keuken.

Gezien het feit dat er nu drie specialisten in de kliniek werken wordt daar tevens een tweede spreekkamer met wachtkamer gebouwd. De nieuwbouw bevat verder een vergaderruimte waar de twee jonge specialisten bijscholing aan het verplegend personeel gaan geven.

Het aantal parkeerplaatsen is verdubbeld. Ze liggen allemaal op eigen terrein. Daarvoor is eenrichtingsverkeer ingesteld: ingang aan de Doormanweg en er weer uit via de Warawaraweg.

Inderson in MAN-bestuur

WILLEMSTAD —Partijleider Don Martina zal op het partijcongres van 28 en 29 mei weer worden voorgedragen als lijsttrekker. De MAN verwacht dat zo'n 600 partijleden het jaarlijkse congres zullen bijwonen in het Holiday Beach Hotel. Nieuwkomer voor het bestuur is Stanley Inderson, tot vorig jaar april minister voor de FOL.

Inderson trad vervolgens uit de FOL en enkele maanden later sloot hij zich aan bij de MAN. Nu is hij gevraagd zich kandidaat te stellen voor het bestuur. "Ik heb mijzelf tot nu toe *low key* gehouden, al werd ik wel door de partij steeds bij bepaalde zaken betrokken. Maar ik zat natuurlijk in geen enkel uitvoerend orgaan." Aldus Inderson desgevraagd.

Het bestuur is met twee plaatsen utigebreid tot elf. De bestuursvoordracht is als volgt: Don Martina voorzitter, Mayra Coffie vicevoorzitter, Clark Jansen penningmeester, Angel Salsbach secretaris, leden mevr. Gijsbertha, Elvis Quarton, Eugene Cleopa, Jessie Jaoen, Cedric Eisden, Stanley Inderson en Harold Anastacia. De laatste stapte een paar jaar geleden uit de partij, maar kwam dezelfde dag weer terug, zij het niet in een bestuursfunktie. Nu staat hij weer op de lijst.

Servage wordt SVB-directeur

WILLEMSTAD — "Omdat het mij leuk werk lijkt en omdat ik zo een bijdrage aan de gemeenschap kan leveren." Zo verwoordt drs Vimie Servage zijn motivatie om het aanbod de Sociale Verzekerings Bank (SVB) te reorganiseren aan te nemen.

Servage was eerder directeur van de Centrale Bank, vervolgens directeur van het Sint Elisabeth Hospitaal, werd gepensioneerd, kwam terug naar de Centrale Bank om een *counterpart* op te leiden en ging vervolgens voor de tweede maal met pensioen.

Nu is hij gevraagd om gedurende twee jaar de Sociale Verzekeringsbank te reorganiseren. Wie zijn counter-part wordt, is nog niet bekend. Servage begint zijn werk op 1 juli. De huidige directeur van de SVB, Andres Constansia, gaat dan met pensioen.

Wandelmars Kabrieten uitgesteld

WILLEMSTAD —Wegens enorme belangstelling voor de wandeltocht 'Limburgse Kabriet loopt voor Verriet', georganiseerd door de Limburgse Kabrieten, konden niet alle aanvragen verwerkt worden op 19 mei.

De wandelmars is daarom uitgesteld tot 6 juni. Inschrijven kan nog bij de adressen die vermeld zijn op het affiche: op werkdagen overdag bij Wulfsen & Wulfsen en het Monseigneur Verriet Instituut en in de avonduren aan de bar van CSC te Damacor.

De laatste inschrijvingsdatum is 26 mei op landhuis Brievengat van 18 tot 20 uur.

In tegenstelling tot de wandelmars van vorig jaar gaan de aanlooproutes van de beide grote afstanden (Westpunt en Soto) niet over de vlakte van Hato maar over Knip, Lagun en Soto.

Info-expo in Sehos over medicijnen

WILLEMSTAD — Het St. Elisabeth Hospitaal (Sehos) houdt van 26 mei tot 6 juni een tweede Info-Expo. Deze dagen staan in het teken van medicijnen.

De expo kan bezichtigd worden tijdens de bezoekuren (11.30 - 12.30 en 17.30 - 19uur).

's Middags tussen 14 en 15 uur houden de apothekers De Haseth, Vos, Luttekes, Faulborn en Nahar lezingen voor het ziekenhuispersoneel.

Voorts geeft het ziekenhuis tijdens de expo dagelijks een informatie-bulletin uit voor patiënten, bezoekers en personeel.

Hofnar Gaaikema ook ver van Hofvijver op dreef

VOOR DE DERDE keer sinds 1985 staat de Nederlandse cabaretier Seth Gaaikema op de Curaçaose planken. Gaaikema is bepaald een routinier over de grenzen, want hij zong en speelde voor Hollandse kolonies overal ter wereld, van Hong Kong en Rio de Janeiro tot Dar es Salaam aan toe. 'Met een feilloze antenne voor wat het publiek aan politieke bagage heeft', aldus zijn vaste begeleider, de pianist Bob Zimmerman.

In de dertig jaar dat Gaaikema in het vak zit, is hij zo'n beetje uitgegroeid tot de hofnar van koningshuis en Catshuis. Die zich niet schroomt ook de 'emigranten in de eigen samenleving' zoals Bom-moeders en homofielen tegen het licht te houden.

In de intieme Willemstad Room van het Caribbean Hotel voelde hij zich gisteravond bovendien als een vis in het water en bouwde hij een zeer direct contact op met zijn publiek. Dat ervan smulde.

Van zijn opmerkingen over de hoogmoed van Lubbers, die na een enkel bezoek aan de Antillen zijn eigen oplossingen door wil drammen tot de dame op de eerste rij aan toe, die hij zo ver kreeg om te vertellen dat zij in haar dromen wilde honden achtervolgt.

Een rode draad, die de cabaretier zichtbaar genietend afwikkelde, dankbaar voor de grote artistieke vrijheid die het werken met alleen een pianist hem bood. Het tweetal schoof daarbij moeiteloos van liedje in conference en van conference in improvisatie en omgekeerd.

Seth is geen man van grote boodschappen: of het moest zijn zijn pleidooi voor een beetje meer subtiliteit in de menselijke verhoudingen. 'Wat heb je aan een mooi toekomstbeeld, als je vandaag niet leeft?' 'Een uitprobeeravond', noemde Gaaikema na afloop zijn première in het Caribbean. Dat belooft veel voor de komende twee voorstellingen.

Seth Gaaikema: '(G)een woord over de grens'. Begeleiding door pianist Bob Zimmerman. Gezien in: Willemstad Room van het Curaçao Caribbean Hotel op vrijdag 21 mei. Zaal: uitverkocht. Voor de optredens van zaterdag- en zondagavond zijn nog enkele kaarten te krijgen bij Mensing's Caminada of aan de zaal in het Curaçao Caribbean Hotel.

●PETER DICKER

Seminar over ISEC

WILLEMSTAD — Ter gelegenheid van haar te houden jaarvergadering organiseert de vereniging van offshore bankiers in de Nederlandse Antillen, OBNA, op 28 mei een seminar met als thema de International Securities Exchange Curaçao (ISEC).

Het seminar wordt gehouden in het International Trade Centre, vangt aan om 13.30 uur en duurt tot 18.00 uur. Voor nadere informatie en inschrijving kan men contact opnemen met het Curaçao Convention Bureau in het International Trade Center, telefoon 636270 t.a.v. Loraine Schoevers.

OPINIE

door **Ronnie Rens Sr.**

HET IS ZEKER niet de bedoeling om alles dat de regering initieert of laat ondernemen, af te kraken. Maar de weg die wordt gevolgd, is zo amateuristisch of inefficiënt, dat er geen andere keus overblijft. Daarnaast worden telkens nieuwe initiatieven ondernomen, waarbij bestaande solide plannen overboord worden gegooid en nieuwe, vrijwel onrealiseerbare ideeën worden aangedragen. Dit is precies het geval met het rapport dat de vorige week verscheen over de oprichting van een Nationale Drugs Autoriteit.

Waarom een dergelijk rapport nodig was, is onduidelijk. In 1989 is al het Masterplan Drugbestrijding (let wel: Masterplan) verschenen, dat is opgesteld door procureur-generaal Robert Pietersz en bepaalde lokale drugexperts. Is het niet logisch om dit masterplan aan een beschouwing en evaluatie te onderwerpen, te bekijken welke zaken in de praktijk wel en welke niet hebben gewerkt en dit uitermate goede rapport als verder wapen in de drugbestrijding ter hand te nemen?

Nu ligt een nieuw rapport op tafel, dat weliswaar redelijk goed is onderbouwd, maar waarvan de verwerkelijking om praktische redenen vrijwel onuitvoerbaar is of teveel tijd gaat vergen om op korte termijn drasische resultaten op te leveren. Zo worden vijf fasen voorgesteld: eerst die van de Voorbereiding waarbij onderzoek moet worden verricht naar zaken als werkloosheid, onderwijs, e.d., dan achtereenvolgens: de Organisatorische, de Plannings, de Implementatie en ten slotte de Evaluatie fase.

Voorgesteld wordt een Drugs Autoriteit op te richten met vier ministers, vijf gedeputeerden (een van elk eiland), die worden ondersteund door een Nationaal Technische en Ondersteunende Werkgroep van ambtenaren en mensen uit de particuliere sector. Er dient volgens het nieuwe rapport een secretariaat voor de drugbestrijding te komen met in totaal dertien personen, van een executive director tot field officers voor elk van de eilanden.

Het nieuwe rapport gaat precies mank aan hetgeen het masterplan voor een deel heeft doen mislukken: een veel te log apparaat om de drugproblemen snel en doortastend aan te vatten. Hieronder een citaat uit het rapport:

"...De geïntegreerde vraagverminderingsstrategie is ontwikkeld om te beantwoorden aan de onderliggende causale factoren die leiden tot de ontwikkeling van het fenomeen van drugmisbruik. Als zodanig kan deze strategie betiteld worden als een interventiestrategie die in haar eindanalyse tracht contramaatregelen tegen drugmisbruik te koppelen aan het drugmisbruikfenomeen binnen het ontwikkelingsproces van een gemeenschap. Dit causaal model is gebaseerd op een ontwerp dat de interrelatie/verhouding tussen de mens, de drugs en de sociale en natuurlijke milieu/omgeving uiteenzet..."

Mooie zinnen en woorden misschien, maar die zetten geen zoden aan de dijk. Wat we nodig hebben op de allerkortste termijn is een actieplan om de drugs te bestrijden. En dan alle aspecten ervan: de handel, het gebruik, de verzorging van verslaafden en vooral de methode die in andere landen het meest sucesvol en minst kostbaar is gebleken: de preventie, vooral bij de schooljeugd.

Het nieuwe plan draagt er niet toe bij richting te verschaffen aan een lakse overheid, die juist de gelegenheid erdoor krijgt te doen wat ze in de drugbestrijding altijd heeft gedaan: de andere kant opkijken. Het beste voorbeeld hiervan: op de landsbegroting 1990 was anderhalf miljoen gulden opgebracht voor drugpreventie. Daarvan is niet eens een tiende deel voor dit doel gebruikt. De 105.000 gulden, die in dat jaar aan drugpreventie werd uitgegeven, is toen besteed aan vergaderingen!

Hirsch Ballin op lezing UNA:

Periodiek Koninkrijksoverleg voor controle op bestuur uitstellen

WILLEMSTAD — Minister Hirsch Ballin heeft vanmorgen voorgesteld in koninkrijksverband periodiek met elkaar te overleggen over het functioneren van het bestuur en het toezicht daarop van koninkrijkswege. In dat koninkrijksverband zou men zich kunnen baseren op objectieve rapportages van onafhankelijke deskundige waarnemers als de Rekenkamer. Want met het uiteenvallen van de Antillen is een andere vorm van hoger toezicht nodig.

"De Toekomstconferentie is een gouden kans om al veel te lang bestaande problemen eindelijk naar een oplossing te brengen. Een gouden kans om het bestuur binnen het Koninkrijk der Nederlanden beter in te richten. Op maat en met waarborgen omringd, zodat eigen verantwoordelijkheden niet alleen een leven op papier leiden, maar echt en voluit kunnen worden beleefd", zei minister Hirsch Ballin vanmorgen tijdens een lezing op de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) te Curaçao.

Naar aanleiding van de eerste Toekomstconferentie begin maart heeft de UNA samen met de Kamer van Vakbonden een informatiecyclus georganiseerd over deugdelijkheid van bestuur, een van de centrale thema's tijdens de conferentie. Minister Hirsch Ballin was ook uitgenodigd zijn visie te geven, met name over de waarborgen voor de bescherming van de rechten van de burger.

Een deugdelijk bestuur is — in de woorden van de minister — een recht van de burger en een opgave voor volksvertegenwoordiger, bestuurder en rechter. Bestuur op maat noemde hij een voorwaarde voor deugdelijk bestuur. Dat deugdelijkheid van bestuur omringd wordt door interne en externe waarborgen is volgens de minister niet meer dan vanzelfsprekend. Zonodig moet eerst orde op zaken worden gesteld.

"De beste waarborgen zijn die waarborgen die als zekerheid in het eigen bestuurssysteem en in de eigen samenleving worden ingebouwd. Waar die waarborgen tekort schieten of eenvoudigweg niet ingebouwd kunnen worden vanwege een te kleine schaal, zijn waarborgen van buiten gewenst", zei hij.

Interne waarborgen noemde hij de waarborgen die in het bestuurssysteem van de eilanden zijn ingebouwd, zoals administratieve rechtspraak, een ombudsman, ruimte voor een onafhankelijke en pluriforme pers, openbaarheid van bestuur, democratische verkiezingen, een goede volksvertegenwoordiging, tijdige controle en openbare verslaglegging door onafhankelijke Rekenkamers en accountantsdiensten.

Externe waarborgen zijn de waarborgen van de kant van het Koninkrijk. Die sluiten aan op het Statuut, dat in artikel 43 de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van bestuur garandeert.

Hirsch Ballin: "Deze taak, misschien te lang verwaarloosd, moet als essentieel worden beschouwd. Zij hangt ten nauwste samen met het vormen van een volkenrechtelijke eenheid, het Koninkrijk der Nederlanden. Als dat Koninkrijk internationaal kan worden aangesproken, bij voorbeeld in verband met het voorkomen van ernstige vormen van grensoverschrijdende criminaliteit of door Amnesty International in verband met politieoptreden, moet het Koninkrijk ook in uiterste instantie kunnen waarborgen — naar buiten, maar ook naar burgers in dat Koninkrijk — dat naar behoren, dat deugdelijk wordt gehandeld. Daarom moet deze verantwoordelijkheid van het Koninkrijk onverkort worden gehandhaafd."

"Individueel zowel als collectief maakt de burger tegenwoordig aanspraak op deugdelijk bestuur", zei minister Hirsch Ballin. "Hij (de burger) stelt er zich niet —meer — mee tevreden als zijn klassieke grondrechten netjes zijn opgeschreven in constituties en verdragen. De mondige burger eist de mogelijkheid te kunnen deelnemen aan de ontwikkeling van de samenleving om de vruchten daarvan ook te kunnen plukken. Daartoe moet de samenleving worden geordend, daarvoor is deugdelijk bestuur nodig - en dat vraagt de burger dan ook."

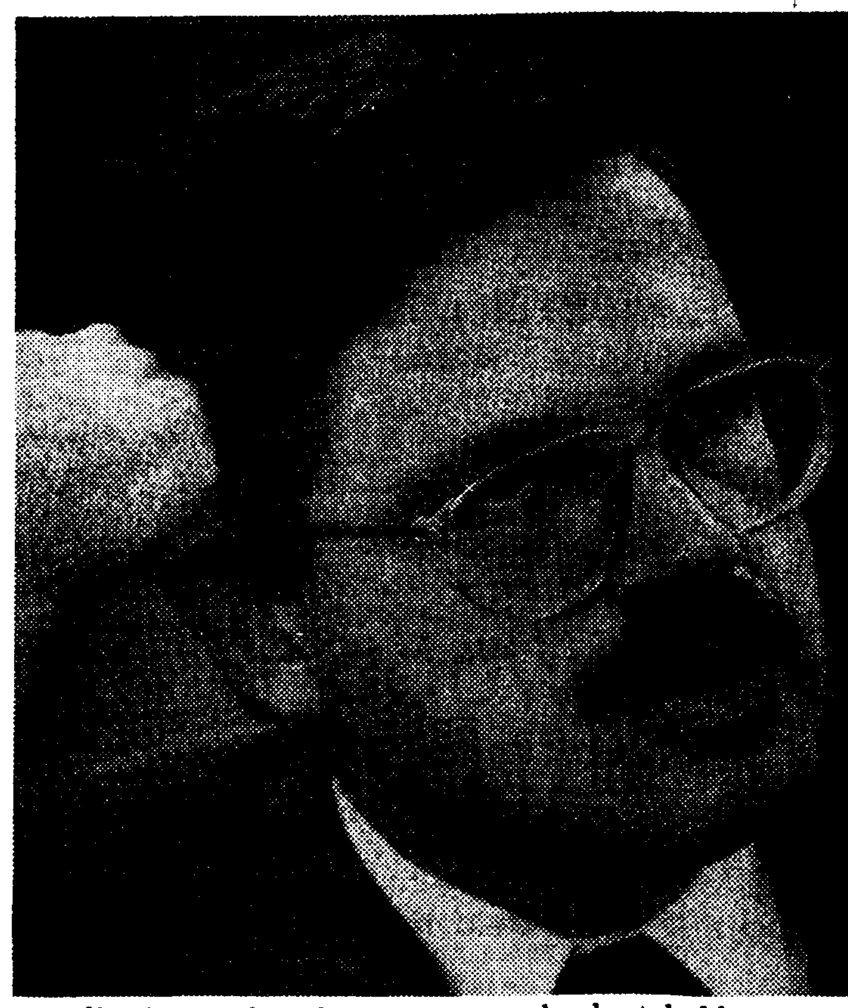
Deugdelijk bestuur is volgens de minister in toenemende mate een uiterst belangrijke voorwaarde voor het functioneren van een moderne maatschappij. Dat grote delen van Afrika en verschillende landen in midden- en vooral oost-Europa slechts moeizaam tot ontwikkeling komen, heeft er mee te maken met dat het er ontbreekt aan deugdelijk bestuur.

Hirsch Ballin: "Een eiland als Curaçao heeft ondanks alle handicaps van de relatief kleine schaal tegenwoordig grandioze kansen om een moderne, welvarende samenleving vorm te geven als intelligent opererend onderdeel van internationale ontwikkelingen. Maar dan moet blijvend aan een aantal voorwaarden worden voldaan. De eis van deugdelijkheid van bestuur is daarbij cruciaal."

De schaal van een gebied is volgens de minister van belang vanwege de doelmatigheid. Sommige overheidsvoorzieningen vragen om een wat grotere schaal, andere juist om een heel kleinschalige aanpak. Het gaat er steeds om voor elke taak of bevoegdheid de juiste maat te vinden. Het gaat ook om de beperkte menskracht ambtelijk, politiek en in het bedrijfsleven zo nuttig mogelijk in te zetten."

De minister vervolgde: "Als we ons er toe zouden kunnen zetten zorgvuldig en vooral pragmatisch na te gaan wat de beste maat van bestuur is — de maat van een eiland, de maat van twee of drie eilanden, de maat van een land of de maat van het Koninkrijk — zouden we dan niet een veel constructievere benadering kiezen dan we tot nu toe veelal deden? Zou zo'n benadering ons uiteindelijk niet weg kunnen voeren van die heilloze en zo abstracte discussie over zelfbestuur of geen zelfbestuur? En doen wat Errol Cova anderen heeft voorgehouden: *nos tin ku stop di hunga ping-pong*? (We moeten ophouden met ping-pong te spelen)".

Hirsch Ballin: "Met pragmatisch denken en de nodige creativiteit moet het mogelijk zijn voor de zes eilanden zo'n samenstel van bestuursvormen ingebed in het koninkrijksverband te scheppen dat elk eiland maximaal zelfstandig is en het bestuur overal optimaal deugdelijk."

Daarvoor is volgens de minister vooral een onbevooroordeelde en nuchtere instelling nodig. "Nuchterheid dat de Nederlandse Antillen en Aruba te klein zijn om er een eigen leger of een eigen paspoort op na te houden, maar ook om de grensoverschrijdende criminaliteit effectief te kunnen bestrijden. Nuchterheid is nodig om te onderkennen dat Aruba en Curaçao wel en de andere eilanden niet in staat zijn iets als een eigen politiekorps te onderhouden. Nuchterheid is nodig om te erkennen dat vele zaken goedkoper gezamenlijk aangepakt kunnen worden dan door ieder eiland apart. Nuchterheid is nodig om te beseffen dat niet altijd mensen en middelen in voldoende mate beschikbaar zijn om bepaalde taken zelfstandig te behartigen. Nuchterheid is ook nodig om te onderkennen dat Nederland wel bepaalde taken zou kunnen vervullen op de kleinere eilanden, maar beslist niet alle."

Zo'n exercitie — het bestuur meer op maat snijden — lijkt minister Hirsch Ballin de wezenlijke opgave voor het vervolg van de Toekomstconferentie. Als voorbeelden noemde hij de wetgeving, politie, Openbaar Ministerie en de rechtspraak.

ORDE OP ZAKEN

Een belangrijke voorwaarde voor deugdelijk bestuur is volgens minister Hirsch Ballin dat er orde op zaken is gesteld. "Als het bestuur zijn zaken niet op orde heeft, valt er niet deugdelijk te besturen. Op Sint Maarten net zo min als in de gemeente Den Haag." De minister noemde als criteria dat begrotingen op tijd worden voorbereid en vastgesteld, dat eenmaal vastgestelde begrotingen niet worden overschreden, dat overheidsschulden hanteerbaar worden gehouden en dat afdrachten en verrekeningen volgens vastgestelde regels plaatshebben.

Na het uiteenvallen van de Nederlandse Antillen is volgens de minister een andere vorm van hoger toezicht nodig. "Het is mijn stellige overtuiging dat iedere min of meer kleinschalige bestuursvorm niet voorspoedig kan gedijen als elk vorm van hoger toezicht — hoezeer ook op afstand, letterlijk en figuurlijk, uitgeoefend — ontbreekt. Dat toezicht kan terughoudend zijn en hoeft geen bestuurder te hinderen in zijn beleid, maar de aanwezigheid ervan kan wel een nuttige waarborg zijn voor deugdelijk bestuur."

Voor het periodiek overleg over de wijze waarop het bestuur functioneert zou men zich eventueel kunnen baseren op objectieve rapportages van onafhankelijke, deskundige waarnemers. Bij voorbeeld een college van wijze mensen of gezaghebbende deskundigen uit de sfeer van de Rekenkamers. "Waar het mij om gaat, is te komen tot een situatie waarin toezicht adequaat, maar politiek zo min mogelijk belast kan worden uitgeoefend. Waarborgen, zeker externe waarborgen, moeten in hun functioneren zo min mogelijk omstreden zijn."

Toeristen overvallen

WILLEMSTAD — De winkeliersvereniging van Punda (DMO) wijst erop dat berichten over tien roofovervallen op toeristen in Punda niet gezien moeten worden als overvallen in het *winkelhart* Punda maar in het *politiedistrict* Punda. Daaronder vallen ook gebieden buiten de stadskern. De overvallen zouden juist in die buitengebieden hebben plaatsgevonden (o.a. Saliña en Princess Beach). DMO merkt op dat na de invoering van de stadswachters van Curaçao Hospitality Services de criminaliteit in het gebied tussen de Theaterstraat en de St Annabaai sterk afgenomen is.

In spreekbeurt over behoorlijk bestuur:

Burger Lucita Moenir-Alam bepleit referendum voor TC II

WILLEMSTAD — Drs Lucita Moenir-Alam, mede-organisatrice van de informatiecyclus van de Kamara Sindikal en de UNA over behoorlijk bestuur, hield vanmorgen als Antiliaans burger een warm pleidooi voor het houden van een referendum voorafgaand aan de Toekomstconferentie deel II (TC II), indien daarbinnen beslissingen genomen worden. Dan, aldus Moenir-Alam, is een mandaat van het volk nodig.

"Wij mogen niet wijken voor argumenten van pragmatische aard", zei zij tot een afgeladen zaal. Als tweede motief voor uitstel van de TC II noemde zij de nu gehanteerde haast: *Hurry will spoil the curry*. Zij wees erop dat het gaat om het belang van de burger en niet om dat van de politici. "Burgers willen behoorlijk bestuur en als zij voor de zoveelste maal in de steek worden gelaten vrees ik voor de toekomst van deze eilanden."

Volgens Moenir-Alam is de burger nu in verwarring. De politici worden niet vertrouwd. De shock-therapie van Lubbers heeft gewerkt bij de bevolking, maar niet bij de politici die, nu zij de autonome status als buit binnen hebben, de prijs willen drukken die voor die buit betaald moet worden. En hebben Lubbers en Hirsch Ballin zich op de Toekomstconferentie I niet over de hoofden van de politici heen tot de Antilliaanse bevolking gericht, zo bracht Moenir-Alam in herinnering. Datzelfde volk wordt buiten spel gezet als er zonder zijn mandaat bindende besluiten door de politici worden genomen.

MOENIR ALAM

TUINTJE

Moenir-Alam stipte aan dat het begrip onbehoorlijk bestuur een universeel probleem is. Ook het Nederlandse tuintje is niet altijd netjes. En Nederland gaat daarnaast te gemakkelijk voorbij aan de sociaal- culturele verschillen tussen het Nederlandse en het Antilliaanse tuintje.

Moenir-Alam heeft nu het gevoel dat de burger buiten spel is gezet. "Een staat is geen doel in zichzelf, hij is er ten behoeve van de burger. En die burger eist behoorlijk bestuur. Maar dat ligt niet alleen aan de bestuurders maar ook aan de bestuurden. Teveel heerst nog de mentaliteit van wat kan het land voor mij doen in plaats van wat kan ik voor mijn land doen. Niet voor niets bestaat de uitdrukking *good governance is bad politics*."

NIET AARZELEN

Ten aanzien van de komende staatkundige wijzigingen merkte Moenir-Alam op dat er nog veel onduidelijk is. Bij voorbeeld ten aanzien van het vrije verkeer van personen en goederen. Toch kwam zij tot de conclusie dat als vaststaat dat sommige taken niet door ons uitgevoerd kunnen worden wij niet moeten aarzelen die taakuitvoering naar een hoger niveau te verplaatsen.

Moenir-Alam besloot met een korte beschouwing over de persoon van Hirsch Ballin. In een interview zegt deze minister over zichzelf dat hij niet eigenwijs is, maar met argumenten overtuigd wil worden. Volgens Mendes de Gouveia ziet Hirsch Ballin in elke kruimeldief een crimineel. Moenir-Alam: "Ikzelf heb vertrouwen in deze minister. Ik geloof dat hij het oprecht goed meent met de Antillen en Aruba."

Eten en geld voor dieren

WILLEMSTAD — Twaalf vrijwilligers van de dienrenbescherming hebben bij de inzameling op katholieke scholen voedselgiften gekregen voldoende voor drie maanden eten voor asieldieren. In oktober vindt een soortgelijke inzameling plaats bij openbare, protestantse, advent- en humanistische scholen. De bake-sale op 8 mei bracht de stichting 4300 gulden op. Er kwam ook een grote donatie binnen uit het bedrijfsleven. Het geld wordt onder meer gebruikt voor het bouwen van een nieuw kattenhok.

Jongen sterft door mes van vijftien-jarige

WILLEMSTAD — Sherman F. Doran, een jongen van negentien, is gisteravond overleden na een steekpartij. Een jongen van vijftien is de dader.

De twee jongens kregen ruzie over een cassette en een gouden ketting. Zij ontmoetten elkaar in de bouwval die vroeger buurtcentrum De Savaan was. Daar stak de een de ander in het bijzijn van een zestienjarige vriend. Het slachtoffer rende bloedend naar huis. Hij was zodanig in de maagstreek gestoken dat de ingewanden naar buiten kwamen. De politie probeerde eerste hulp te verlenen. Ondertussen grepen omstanders de jonge dader L.D. Het slachtoffer overleed in de nachtelijke uren.

WAARSCHUWING

De marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat op **WOENSDAG 26 MEI 1993** van 07.00 uur tot 13.00 uur een schietoefening wordt gehouden te **ANABUI.**
Er wordt geschoten met scherpe munitie. Het onveilig gebied aan landzijde wordt afgebakend met rode vlaggen en borden.

OPENBARE VERKOOP
Op 27 MEI 1993

's middags om 2 uur zal ten overstaan van Notaris Mr. J.R. Croes of diens waarnemer in het HOTEL TALK OF THE TOWN (Monsieur Louis Room), aan de L.G. Smith Boulevard 2, Oranjestad Aruba in het openbaar bij opbod aan de meestbiedende worden verkocht:

Krachtens rechterlijk bevel ex artikel 509 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van Aruba:

1. onverdeelde aandelen in een perceel eigendomsgrond groot 212 [illegible] gelegen aan de Caya G.F. (BETICO) Croes/Nieuwstraat te Oranjestad, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie A nummer [illegible] met de zich daarop bevindende zakenpand, plaatselijk bekend als "Caya G.F. (BETICO) Croes 80";
2. onverdeelde aandelen in een perceel eigendomsgrond groot 210 [illegible] gelegen aan de Caya G.F. (BETICO) Croes/Nieuwstraat te Oranjestad, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie A nummer [illegible] met de zich daarop bevindende zakenpand en erf, plaatselijk bekend als "Caya G.F. (BETICO) Croes 82;
3. onverdeelde aandelen in een perceel eigendomsgrond groot 205 [illegible] gelegen aan de G.F. (BETICO) Croes/Nieuwstraat te Oranjestad, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie A nummer 551, met de zich daarop bevindende zakenpand en erf, plaatselijk bekend als "Caya G.F. (BETICO) Croes 84;
4. het recht van erfpacht tot 31 mei van het jaar 2007 op een perceel domeingrond groot 232 M2, gelegen aan de Monseigneur Verriet straat te San Nicolas in het Vierde District van Aruba, als omschreven in de kadastrale meetbrief nummer 48 van veertien april negentienhonderd zeven en veertig, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "Monseigneur Verrietstraat 23";
5. het recht van erfpacht tot 9 februari van het jaar 2037 op een perceel domeingrond groot 1.677 M2, gelegen aan de westkant van de Palisiaweg te San Nicolas in het Vierde District van Aruba, als omschreven in de kadastrale meetbrief nummer 79 van vijf en twintig juni negentienhonderd zes en zeventig.

Krachtens onherroepelijke machtiging ex artikel 1223 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek van Aruba:

1. een perceel eigendomsgrond groot 272 M2, gelegen aan de noordzijde van de P.C. Hooftstraat te San Nicolas in het Vierde District van Aruba, als omschreven in de kadastrale meetbrief nummer 269 van 14 november 1958, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "P.C. Hooftstraat [illegible]";
2. een perceel eigendomsgrond groot 995 M2, gelegen aan de Generaal Majoor de Bruynewijk te Savaneta, kadastraal bekend als Land Aruba Vierde Afdeling Sectie E nummer 181, met de zich daarop bevindende betonstenen opstal van een woonhuis, plaatselijk bekend als "Generaal Majoor de Bruynewijk 59";
3. het recht van erfpacht tot 27 oktober van het jaar 2013 op een perceel domeingrond groot 449 M2, gelegen te Santa Cruz, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie [illegible] nummer 194, met de zich daarop bevindende betonstenen opstal van een winkelpand, plaatselijk bekend als "Santa Cruz 366";
4. het recht van erfpacht tot 30 november van het jaar 2049 op een perceel domeingrond groot 537 M2, gelegen aan de Betonicastraat te Pos Chiquito, kadastraal bekend als Land Aruba Derde Afdeling Sectie G nummer 934, met het daarop in aanbouw zijnde betonstenen woonhuis, plaatselijk nog ongenummerd;

De veilingsvoorwaarden zijn gedeponeerd ter Griffie van het Gerecht in Eerste Aanleg, Zittingsplaats Aruba en liggen voorts ter inzage ten kantore van notaris mr. J.R. Croes, aan de L.G. Smith Boulevard 64 te Oranjestad Aruba.

Mr. J.R. Croes, notaris

ARUBA AGENDA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333.
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-0379.

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

* * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(zaterdag/zondag van 09.00-10.00/17.00-18.00 uur)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter J. Every via Dr Horacio Oduber Hospitaal (tel.: 24300) of via Alarmcentrum (115).
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Boderie (tel.: 47034) via Alarmcentrum (tel.: 115) of politiewacht (24000).

* * * * * * * *

BOTICA'S
(nachtdienst)
Beneden de brug:
Sta. Anna, Noord 41B-41C. Tel.: 68181.
Boven de brug:
San Lucas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat. Tel.: 45119.

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lili G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

* * * * * * * *

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 18.30 3-2-1 Contact; 19.00 You Can't Take It With You; 19.30 Elsa Klensch. 19.50 Big Story; 20.10 Nos cu Nos; 21.10 CNN News; 21.30 Movie: **Carny**; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 After School Special; 18.03 Movie: **The Undergrade**; 19.30 Show-Time; 20.30 CNN News; 20.50 Health Week; 21.05 Week in Review; 21.50 Movie: **Looking to Get Out**; 23.30 Sport Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

ZATERDAG
DIVERSEN
CENTRO DI BARRIO SAVANETA: vanaf 18.00 uur hondeshow.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds. G.J. Dekker.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur zondagsschool; 17.30 uur ds. G.J. Dekker.

* * * * * * * *

Air Aruba blijft voorlopig naar Nederland vliegen

ORANJESTAD — Uit goed ingelichte bron verneemt Amigoe dat in principe besloten is dat Air Aruba tot januari 1994 blijft doorvliegen op Amsterdam. Een van de redenen is dat Air Aruba voor de komende maanden reeds achtduizend reserveringen voor de vluchten naar Nederland zou hebben.

De afgelopen dagen is zwaar overleg gevoerd over het wel dan niet voortzetten van de Amsterdamverbinding van Air Aruba. Zoals bekend hebben de aandeelhouders enige tijd geleden besloten deze verliesgevende verbinding stop te zetten.

In eerste instantie werd gesteld dat de regering zou moeten beslissen of de route, mede uit prestige oogpunt, zou moeten worden voortgezet. De overheid heeft aan garanties, die nog niet in aandelen zijn omgezet, 67 procent in handen. Minister van Financiën, Ella Tromp-Yarzagaray, stelde dat niet de regering de beslissing over de Amsterdamroute neemt, maar dat dit geschiedt op uitsluitend commerciële basis door onderhandelingen van de directie met adviseur Warburg.

Uit de besprekingen van afgelopen dagen kwam naar voren dat stop zetten van de vluchten niet zondermeer kan. Een ander probleem voor Air Aruba, die voor vijftig miljoen florin in het rood staat, is de verlenging van het gehuurde vliegtuig van Airlingus, waarvoor 250.000 dollar en kosten per maand moeten worden betaald. Met dit toestel worden de vluchten op Amsterdam uitgevoerd. Eind van de maand vervalt het contract. Air Aruba noch de regering hebben hiervoor financiën beschikbaar.

Veel belangstelling voor antiekmarkt

ORANJESTAD — De antiek- en vlooienmarkt op Rococo Plaza met Hemelvaartdag was een groot succes. Vele bezoekers, waaronder complete gezinnen en vele toeristen, konden een paar uur snuffelen naar antieke en moderne gebruiks- en siervoorwerpen.

Ook de families die geen kraam hadden gehuurd, maar wel hun spullen ter verkoop hadden aangeboden bij de organisatie, verkochten bijna alles voor de prijzen die zij hadden opgegeven.

Een extra kleur aan de eerste Arubaanse antiek- en vlooienmarkt gaven de vele toeristen, die in groten getale Rococo Plaza wisten te vinden. Ook de toerist, die zijn bril was verloren en voor een dollar een perfect passende bril vond, kon zijn ogen letterlijk niet geloven.

Op veler verzoek zullen de antiek- en vlooienmarkt regelmatig worden gehouden. Het verdient aanbeveling dat de deelnemers die drank, eten en of bier willen verkopen, hun vergunningen bij de overheid tijdig aanvragen.

Tien maanden voor bestelen van rechter

ORANJESTAD — Conform de eis van de officier is verdachte J.Y. veroordeeld tot tien maanden gevangenisstraf. Y. had uit de woning van een rechter een radiocassette en 75 florin gestolen.

Verdachte, die een goede bekende van de politie is, had ook enige huizen in de omgeving bezocht. De officier noemde het een kwalijke zaak dat een rechter naar Aruba komt om zijn werk te doen en dan bestolen wordt in zijn eigen huis.

Finales zaalvoetbal

■ *ORANJESTAD — Op de baan van Centro di Barrio Tanki Leendert, vonden de finales plaats van de zaalvoetbalcompetitie voor de basisscholen. In de A-categorie werd Maria Goretti school kampioen na een 4-1 overwinning op Colegio Laura Wernet. Nestor Martina scoorde alle vier de doelpunten voor de Gorettischool en werd tevens topscorer van de competitie met veertig doelpunten. In de B-categorie, ging de kampioenstitel naar Colegio San Hosé dat met 5-1 zegevierde over Colegio Laura Wernet. In deze categorie werd Osbert Croes (Colegio San Hosé) de topscorer van de competitie met negen doelpunten. Op de foto, het elftal van Colegio San Hosé met de kampioenstrofee.*

Buitengewone agenten

■ *ORANJESTAD — Onlangs werd weer een groep overheidswerknemers van verschillende departementen beëdigd tot buitengewoon agent van politie. Dit waren: Teofilma Flanegin, Luis Tromp, John Jeandor, Robert Croes, Narciso Kock, Michael Dirkz, Maritza Thielman en Lori Simmons-King. De eed-aflegging vond plaats in handen van DOOV-directeur Roland Peterson, in bijzijn van commissaris van politie, Lucas Ras.*

Rechter halveert eisen in 'Dakota drugzaak'

ORANJESTAD — Vijf verdachten in de 'Dakota drugzaak' hoorden gisteren een vonnis van in totaal vier jaar gevangenisstraf, nadat de officier tegen hen totaal zeven jaar had geëist. Zij stonden terecht als verdachten van handel in verdovende middelen en werden 6 februari jongstleden bij de Dakota-bar aangehouden en vervolgens ingesloten.

Op 6 februari kreeg de politie een tip dat bij de Dakota-bar, een van de gelegenheden op Aruba waar nog al eens assistentie moet worden verleend, verdovende middelen werden verhandeld. De politie besloot een razzia te houden en nam daarbij 32 gram cocaïne in beslag. Dit gebeurde nadat verdachten bij de komst van de politie probeerden om de cocaïne weg te gooien.

Officier van Justitie mr. Croes-Fernandes wees erop dat de handel in verdovende middelen op Aruba is toegenomen. Tegen verdachte L.T., reeds eerder veroordeeld ter zake verdovende middelen, eiste zij twee jaar gevangenisstraf. Tegen Q en R. eiste zij ieder een jaar en tegen C. en K. ieder anderhalf jaar.

De rechter sloot behandeling van de zaak en wees direct vonnis, waarbij hij T. veroordeelde tot een jaar gevangenisstraf, Q en R. ieder zes maanden en C. en K. ieder een jaar. In feite werden de eisen van de officier gehalveerd.

Bij de groep was nog een zesde verdachte, E.M., die rechter mr. Vroom uitstel vroeg omdat hij zich van een advocaat wilde verzekeren bij behandeling van zijn zaak.

Verwachtingen prestatie Dyane Escalona blijken overdreven

ORANJESTAD — Velen op Aruba zaten gisteravond aan de televisie gekluisterd om de in Mexico gehouden Miss Universe verkiezing van de 79 schoonheden te kunnen volgen. De verwachtingen ten aanzien van Miss Aruba Dyane Escalona waren, gezien de publicaties van de afgelopen dagen, bijzonder positief maar bleken gisteravond wat overdreven.

Zoals bekend wezen berichten uit Mexico erop, dat Dyane een van de favorieten was. Onder leiding van Diario-redacteur Jan Poets en Atan Lee werd geen kans onbenut gelaten om de Arubaanse Miss in de publiciteit te brengen.

Al bij de eerste cijfers, gegeven voor activiteiten die reeds plaats hadden gevonden, werd de hoop van televisiekijkend Aruba de bodem ingeslagen. Dyane kon niet tippen aan de cijfers van de kandidates uit onder meer Puerto Rico, Venezuela, Colombia, Australië, Spanje, Brazilië, Finland, India en de VS. Een grote teleurstelling dus, maar zoals een Telekijker opmerkte: 'Voor ons is Dyane toch Miss Universe'.

Overigens waren de bewoners van Paradera en Piedra Plat gisteravond absoluut niet te spreken over de stroomuitval aan het begin van de uitzending. Dit kwam door problemen in het transformatorhuis ter hoogte van het Britania veld te Piedra Plat. Elmar-personeel was spoedig ter plaatse om na controle de stroomvoorziening te herstellen, zodat de bewoners toch nog het laatste gedeelte van de Miss Universe verkiezing konden volgen.

Overleg tussen Kamers van vier eilanden

ORANJESTAD — Aanstaande maandag vindt op Aruba een vergadering plaats tussen de Kamers van Koophandel van Aruba, Bonaire, Curaçao en Sint Maarten.

Volgens voorzitter van de Arubaanse Kamer, A. Solagnier, wordt naar aanleiding van de ontwikkelingen op het werkterrein van de Antilliaanse Kamers de noodzaak gevoeld om de onderlinge contacten te verstevigen door middel van het herintroduceren van een gezamenlijk overleg. Het laatste overleg tussen de deelnemende Kamers dateert van voor de ingang van de Status Aparte van Aruba.

Tijdens de herontmoeting zullen de volgende onderwerpen besproken worden: de staatkundige verhoudingen binnen het koninkrijk, het handelsbesluit met de Europese Gemeenschap, vestigingsbeleid voor bedrijven en samenwerkingsmogelijkheden in Kamerverband.

Stan Kuiperi met expositie in Venezuela

ORANJESTAD — De schilder/docent Stan Kuiperi heeft in Centro de Bellas Artes in Maracaibo deelgenomen aan een individuele expositie met zijn nieuwe schilderwerken. Deze tentoonstelling werd gehouden vanwege 'Veertig jaar Bellas Artes' en het jaarlijks 'Festival de las Artes'. Voor Stan Kuiperi was dit de elfde internationale tentoonstelling.

De Arubaanse kunstenaar bracht zijn nieuwe werken onder de naam 'Mitologia Abstracta' en omvatte ondermeer acht werken van 2.40 meter hoogte. Tijdens het maken van deze abstracte werken was Kuiperi vooral geïnspireerd door het landschap, de kleuren en andere typische elementen van Aruba.

Bij de opening van de tentoonstelling, die geschiedde door de president van de Stichting Centro de Bellas Artes, Oscar d'Empaire, waren verschillende autoriteiten aanwezig en collega schilders, waaronder Luis Cuevas, Edison Parra, Elena Betancourt, Maria Romero en Nerio Quintero. Kuiperi's werken gaan nu eerst naar Curaçao, gevolgd door twee tentoonstellingen in augustus.

Vrijspraak in zedenzaak

ORANJESTAD — In de zaak tegen verdachte A. die werd beschuldigd van onzedelijke handelingen met twee minderjarige kinderen, waar tegen de officier twee weken geleden twee en een half jaar eiste, heeft de rechter vrijspraak gewezen.

Volgens rechter mr. H. van der Griendt kon het ten laste gelegde niet overtuigend en wettelijke bewezen worden. Oorzaak hiervan was dat de data die door de politie in het procesverbaal werden genoemd, niet klopte met wat de kinderen verklaarden. Ook de door verdachte genoemde data klopte niet.

Na de zware eis van de officier kwam de vrijspraak in de rechtszaal als een grote verrassing. Niet bekend is of de officier in deze zaak hoger beroep zal aantekenen.

Antraco sponsort brandmeester

ORANJESTAD —Antraco Aruba n.v., vertegenwoordiger van 3M, Minnesota Mining and Manufacturing Inc., sponsort de deelname van de lokale brandmeester Agustin Dorothal aan een 'Foam Technology Workshop' die momenteel aan het Texas A&M University College Station wordt gegeven. Deze workshop wordt door 3M georganiseerd en is gebaseerd op het gebruik van schuim bij de modernste systemen en technieken van brandbestrijding.

Personeel Hilton aan de schoonmaak

ORANJESTAD — Een groep van ruim dertig werknemers van Aruba Hilton hotel (ex-Concorde hotel) is vanmorgen begonnen het terrein rond de nabij gelegen Bubaliplas schoon te maken.

Het gaat hier om vuil langs de wegen zoals plastic bekers, borden en zakken, blikjes en bierflessen. Het vuil wordt in grote plastic zakken gedaan en naar de stortplaats te Parkietenbos gebracht. Andere werknemers helpen bij de renovatiewerkzaamheden van het hotel met timmer- en metselwerkzaamheden of zijn in training voor de opening van het 'Casablanca' casino.

In het kader van de voorbereidingen voor de grote opening, heeft de directie een aantal werknemers voor verdere opleiding gestuurd naar het Caracas Hilton en het Margarita Hilton. Ramiro Rafael (assistant food and beverage) en Gisela Montesant (reservations manager) zijn naar Margarita Hilton vertrokken. Enid Laclé (secretaresse van de general manager) en Edgar Berlis (computer) volgen in Caracas Hilton een opleiding.

Patiënten weer in PAAZ

ORANJESTAD — Een week na de grote brand in PAAZ konden de patiënten gistermiddag weer terugkeren. De afgelopen dagen werkten aannemersbedrijven hard aan het gebouw.

Met spoed waren de nodige reparaties verricht, zodat het patiëntengedeelte weer bruikbaar werd. Zoals bekend werden dertien patiënten na de grote brand voor enige dagen ondergebracht in het KIA, waar zij zich niet thuis voelden.

Indexcijfer gestegen

ORANJESTAD — Volgens een bekendmaking van het Centraal Bureau voor de Statistiek is het indexcijfer voor de kosten van levensonderhoud in maart 1993 met 0.2 procent gestegen. In februari was het indexcijfer 138.6 en in maart 138.9.

De verschillende sectoren stegen als volgt: voedsel 0.1 procent, drank/sigaretten 0.5, schoeisel/kleding 0.8, huisvesting 0.4, meubilair 0.3, transport 0.1, recreatie 0.1 en diversen 0.2 procent.

Militairen doorzoeken boot Coastal

ORANJESTAD —Zwaar bewapende militairen van Venezolaanse patrouilleboten hebben gisteren in Arubaanse territoriale wateren de Coastal sleepboot 'Irene K' en de tanker 'Wabasha' op wapens doorzocht. Verwacht wordt dat via diplomatieke weg een protest zal worden aangetekend tegen dit ongeoorloofd optreden.

In de ochtenduren waarschuwde de kapitein van de 'Irene K' dat zwaar bewapende Venezolaanse militairen aan boord waren gekomen. De sleepboot wordt gebruikt voor contact met tankers; in dit geval de 'Wabasha'. Deze was uit Venezuela vertrokken. Geëist werd de boot te doorzoeken alsmede de bemanning. Zonder iets gevonden te hebben, vertrokken de Venezolanen. De Venezolaanse autoriteiten zouden op de hoogte zijn gesteld dat in het Caribisch gebied wapentransporten plaatsvinden.

Tijdens het varen in Arubaanse territoriale wateren werd door een militair vliegtuig van de marine boven het gebied gevlogen en vermoedelijk foto's van de situatie gemaakt.

■ *ORANJESTAD — Seaport Mall organiseerde onlangs een campagne tijdens Moederdag. Winnaar werd mevrouw Yolanda Penso (midden), die kadobonnen ter waarde van vierduizend florin en een geschenk van D'Orsy's in ontvangst mocht nemen. Op de foto de winnares samen met haar zoon, Edwina Werleman van Seaport Mall (tweede van rechts), Rachel Tromp van D'Orsy's (tweede van links) en de heer Erasmus, eigenaar van 'Dino's', waar mevrouw Penso haar inkopen deed.*

Minister Tromp wil rectificatie

ORANJESTAD — Minister Ella Tromp-Yarzagaray van Financiën heeft de redactie van het ochtendblad Diario om rectificatie gevraagd in verband met een artikel, gebaseerd op een radio commentaar, welke de minister naar eigen zeggen nooit gegeven zou hebben.

Tromp noemt het 'onmogelijk' dat het blad commentaar levert naar aanleiding van een radio-interview met haar, terwijl zij op genoemde dag geen enkel radiostation te woord heeft gestaan.

De redactie van Diario liet vanmorgen weten dat het er niet zo zeer om gaat wie gesproken heeft, maar hoofdzakelijk wat gezegd werd.

ORANJESTAD— De Comision School Cristian organiseert op 29 mei een vlooienmarkt en barbecue-verkoop. Bovendien worden voor de jeugd diverse activiteiten georganiseerd. De vlooienmarkt is van 10 tot 16 uur, te Rooi Afo 10. De opbrengst is bestemd voor de afbouw van de Cristian-school.

Dulfer en Hirsch op Curaçao

■ *WILLEMSTAD — Candy Dulfer en Funky Stuff waren zonder enige twijfel de grootste attracties tijdens het derde KLM Jazz Festival, dat vrijdag in Rust & Burgh werd gehouden. De Nederlandse saxofoniste bracht het publiek aan het swingen op haar 'funky jazzy tones', nadat de muziekformaties Estrellas de Ahorra en Seis del Solar haar waren voorgegaan.*

Naast gedeputeerde Stanley Betrian waren minister van Antilliaanse en Arubaanse Zaken Hirsch Ballin en vakbondsleider Errol Cova aanwezig. Op de foto vlnr Candy Dulfer, gedeputeerde Betrian, General Manager van de KLM Van Hijfte, Errol Rienhart van Asiento, vakbondsleider Cova, minister Hirsch Ballin en moeder Dulfer.

De doop van 'Valerie'

=door Nel Casimiri=

DIANA PINTO heeft na haar kinderboeken, nu een jeugdroman geschreven in het papiamentu: Valerie. Het gaat over een meisje van 14 jaar dat te weten komt dat degene die zij zo lief heeft en zo vertrouwt een vreselijke waarheid voor haar verborgen houdt. Hoe moet ze daarmee omgaan? En alsof dat nog niet genoeg is, raakt ze ook nog hopeloos verliefd op haar Spaanse leraar. Thema's die de opgroeiende jeugd zeker zullen aanspreken. Het boekje ziet er aantrekkelijk uit. Het heeft een pocket-formaat en op kaft staat een foto van meisje, van Valerie. De ty grafie maakt het boek pr tig en vlot leesbaar. Ju Marchena zal in een lat editie nader ingaan op inhoud.

Het boek 'Valerie' w gistermiddag bij boekhan Salas ten doop gehoud Met madrina Natasja v der Dijs, padrino Leo F ridas en vooral pastora L Peternella-Pieters Kwiers, eide de champagne rijke over deze nieuwe aanwin Diana Lebacs fungeerde ceremoniemeesteres. Dia Pinto is een van haar c sisten geweest. Op die c sus leerde men de fijne k epjes van het schrijven v korte en langere verha voor de jeugd. Tot vreug van Diana Lebacs heeft cursus effect gehad. Vori week verscheen een boek v Roy Colastica met korte v halen voor kinderen, kle rijk geïllustreerd. Dia Pinto heeft al twee boek voor kleine kinder geschreven en nu dus de jeugdroman. Ook komt binnen kort een eerste bo van Saba uit, kondigde Di Lebacs aan. Het vacuüm d er zolang in de literat bestaan heeft na de gen ratie Van Leeuwen, Maru Martinus Arion en Lebac zal hiermee opgehev worden, zo weet zij zeker. stelde de bezoekers met voor aan de andere leden v de schrijfcursus die bij de doop van het boek van Dia Pinto aanwezig waren, aan te kondigen dat ook va hen binnenkort werk te ve wachten valt.

Samen met het boek hee Diana Pinto ook een casse tebandje uitgegeven, waar dezelfde omslagfoto staat a op het boek. Dat bandje, o 'Valerie' geheten, is een pr ject van Ronchie Sherma Tony Sherman zingt daar het lied 'Valerie', met tek van Diana Pinto op muzie van Ronchie Sherman. E mooi lied, waarmee via radiostations extra promot kan worden gemaakt voo dit nieuwe boek.

WILLEMSTAD —De 34-jarige G.A.M. werd woensdagavond door een man op heterdaad betrapt toen hij een huis aan de Roodeweg binnendrong.

G.M. had een raam vernield om het perceel binnen te komen. De verdachte werd door de surveillancedienst Otrabanda aangehouden en overgebracht naar de recherche, samen met een in beslag genomen hamer.

Jong Colombia en Sithoc spelen gelijk

Jong Holland zeer productief tegen Centro Dominguito: 5-0

WILLEMSTAD — Alle doelpunten vielen gisteravond bij Jong Holland - Centro Dominguito in het Sentro Deportivo Korsou (SDK) te Brievengat. Vijf in totaal en allemaal van dezelfde ploeg, Jong Holland, dat daarmee de op een na grootste score van het eerste divisie voetbalseizoen registreerde. Wat dat betreft, kozen de 684 toeschouwers die de krachtmeting Sithoc - Jong Colombia in het Stadion dr. Antoine Maduro (SAM) bijwoonden (ruim drie keer zoveel als bij Jong Holland - Centro) verkeerd. Deze twee ploegen speelden doelpuntloos gelijk wat voor Jong Colombia behoud van de koplopерspositie betekende.

Jong Colombia veroverde namelijk met het gelijkspel zijn zevende winstpunt in vijf wedstrijden en heeft daarmee een voorsprong van een punt op SUBT en Centro Hubenil Mahuma, die zondag nog in actie moeten komen, en ook op Sithoc, dat echter ook reeds vijf wedstrijden achter de rug heeft. De Tricoloren kwamen na tweeachtereenvolgendenederlagen uitstekend uit de verf en hebben dankzij het succes van gisteravond weer aansluiting met de kopgroep. Met vijf winstpunten in vijf wedstrijden bedraagt hun achterstand op de kopgroep thans een punt.

GRIMMIG

De ontmoeting Jong Colombia - Sithoc had een hard, vaak zelfs grimmig, karakter met vele *tackles*. Er werden vijf gele kaarten uitgedeeld, maar het aantal zou veel hoger zijn uitgevallen als scheidsrechter Weert niet zo tolerant zou zijn geweest. Ondanks een aantal moeilijke momenten slaagde hij er toch in het duel tot een goed einde te leiden. Vier van de gele kaarten waren voor Jong Colombia-spelers.

De Boca-ploeg had in de eerste helft een betere greep op het spel, forceerde ook vijf strafschappen tegen slechts twee voor Sithoc, maar slaagde er niet in dit op het scorebord tot uitdrukking te brengen. De Collegialen evenmin, toen zij in de tweede helft licht in de meerderheid waren. Sithoc kreeg overigens de beste kans om te doelpunten. Raymond Rivina schoot echter onbeheerst over.

GERIEFLIJK

In de wedstrijd op Brievengat wisten de Tricoloren zich daarentegen wel raad met hun scoringskansen. Niet minder dan vijf werden er verzilverd. Bij rust hadden zij reeds een gerieflijke 2-0 voorsprong opgebouwd. Het voor gisteravond door coach Oscar de la Merced gekozen spelconcept was een schot in de roos. Men liet Centro komen om vervolgens in de tegenaanval te gaan. Het tempo werd bovendien geheel door de Tricoloren bepaald.

Een belangrijke spil in dit spelsysteem bleek Edsel Neuman. Hij haalde ballen op uit de verdediging bij snelle uitvallen en nam zelf ook de nodige initiatieven. Hij tekende trouwens voor een van de doelpunten. Behalve Neuman speelde ook Richie Maduro een briljante wedstrijd.

Vanf de negentien minuut toen Lionel Fraay de score opende, had Centro niet veel meer in te brengen. Fraay verraste de Centro-verdediging met een snelle *rush* en schoot beheerst langs de uitlopen Ingemar Pieternella. Tien minuten later beging Richi Maduro in een soortgelijke situatie geen fout: 2-0. Met deze score werd de rust bereikt. Kort na hervatting (48e minuut) bood Raymond Allee als afsluiting van een schitterende individuele actie Edsel Neuman een pracht van een schietkans aan.

KANSLOOS

Keeper Pieternella was voor de derde keer kansloos. Dit zou hem nog tweemaal overkomen. In de 65e minuut en 88e minuut, beide keren door toedoen van Etiënne Adelina, die zich daarmee met drie doelpunten bij de andere twee topscorers van het seizoen (Wensley Martina van Jong Colombia en Oswin Luciano van Sithoc) voegde met drie treffers.

Beide tweede divisie-wedstrijden eindigden gisteravond in een 1-1 gelijkspel. In het SDK bestreden Centro Barber en Centro Deportivo Porta Blanku elkaar en het SAM Vesta en Streanan Unf.

De competitie wordt morgenmiddag voortgezet met de wedstrijden Victory Boys - CH Mahuma en SUBT - De Koning. De eerste wedstrijd begint om vier uur 's middags in het SDK en de tweede wedstrijd om zes uur in het SAM. In de tweede divisie staan op het programma Canisius Boys - Undeba en Juventud Westpunt - Charo Stars.

SPORT AGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE
Dammen:
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar.
Schaakvereniging Janwé:
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

DAMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

****

ZATERDAG
BASEBALL
(Febeko)
AA-klasse
19.30 uur Lagun Stars vs Royal Scorpions - Sentro Deportivo Kòrsou.

****

ZONDAG
BASKETBAL
(Orbahu)
Sportzaal Sentro Deportivo Kòrsou:
11.00 uur St. Paulus TS vs MIL - veld A.
11.00 uur PSC vs Maria College - veld B.
12.00 uur Lauffer mavo vs Mgr. Zwijssen College - veld B.
13.00 uur Sta. Maria Kings vs Seru Fortuna.

VOETBAL
(Stichting Militair Tehuis 'De Vijf Glazen')
10.00 uur vervolg Scheepsbeltoernooi - CVV Willemstad-veld te Kintjan.
18.00 uur prijsuitreiking - clubhuis.
(Federashon Futbòl Kòrsou)
Sentro Deportivo Kòrsou:
14.00 uur (tweede divisie) Canisius Boys vs Undeba;
16.00 uur (eerste divisie) Victory Boys vs CH Mahuma.
Stadion dr. Antoine Maduro:
16.00 uur (tweede divisie) Juventud Westpunt vs Charo Stars;
18.00 uur (eerste divisie) SUBT vs De Koning.

BASEBALL
(Febeko)
AA-klasse
Sta. Maria Pirates Ballpark:
10.30 uur Blue Hawks vs Sta. Maria Pirates;
14.30 uur Lagun Stars vs Wild Cats.
Tio Daou Ballpark:
10.30 uur Groot Kwartier Stars vs Amstel Brewers;
14.30 uur Royal Scorpions vs Sta. Rosa Indians.

SOFTBAL
(Slow Pitch)
Liga Van Engelen
11.00 uur Dom. Posner vs Glacial;
13.00 uur White Label vs World Wide Impex;
15.00 uur Bols vs Vanddis;
17.00 uur Swift vs Ennia - Suvek Ballpark.
Liga Amistad
10.00 uur Garoti vs Carpatula;
12.00 uur Happy Time vs Bati Bala;
14.00 uur Gevangenis vs Veteranos;
16.00 uur Nos Ku Nos vs Caterpillar - Cirilo Chirino Ballpark te Groot Kwartier.

****

Vanwege doping

Atlete loopt kans op vier jaar schorsing

MOSKOU/LONDEN — De internationale atletiekfederatie zal de Russische atlete Marina Sjmonina naar alle waarschijnlijkheid voor vier jaar schorsen wegens doping. Volgens IAAF-woordvoerster Jayne Pearce werden ook bij de contra-expertise sporen van Stanozolol gevonden in de urine van Sjmonina. Hetzelfde spierversterkende hormoonpreparaat werd Ben Johnson noodlottig bij de Olympische Spelen van Seoul.

Sjmonina werd betrapt bij de wereldkampioenschappen indoor in maart. Ze was de eerste loopster van de estafetteploeg die in 3.28,90 goud won op de 4 x 400 meter. Het Russische viertal moet die medaille normaal gesproken inleveren door het vergrijp van Sjmonina. Het team van Jamaica dat in Toronto tweede werd, krijgt in dat geval de wereldtitel toebedeeld.

Sjmonina en de Russische atletiekbond kunnen in beroep gaan tegen de straf. Bondsecretaris Vladimir Oesatsjev acht die kans niet groot. Zijn organisatie denkt zelf aan langdurige schorsing. "Ik denk dat het 100 procent zeker is dat Sjmonina wordt uitgesloten. Afgaande op het verleden en de ons voorliggende documenten krijgt ze tenminste vier jaar."

Volgens Oesatsjev reageerde Sjmonina verbaasd op het bericht, maar ontkende ze het gebruik niet. "Ons is niets bekend van beweegredenen of buitengewone omstandigheden. Ze was perplex, maar bevestigde dat de testprocedure in orde was. Daarover had ze geen klachten."

Het nieuwe positieve geval heeft de Russische atletiek, die zich laat voorstaan op goede afspraken met sportlieden en harde aanpak van doping, verder in verlegenheid gebracht. Hordenloopster Loedmilla Narosjilenko ging Sjmonina voor. De wereldrecordhoudster op de 60 meter horden (7,63) werd in Lievin betrapt op het gebruik van een spierversterkend middel.

Narosjilenko, die tegenwoordig in Zweden woont, wil haar schorsing van vier jaar echter aanvechten bij de IAAF. Haar ex-man Nikolaj zou schriftelijk hebben bekend stiekem anabolica door haar eiwitdrankje te hebben geroerd. Hij had dat gedaan uit wraak omdat ze bij hem was weggegaan. Nikolaj Narosjilenko is door de Russische atletiekfederatie uit zijn trainersambt ontheven.

GOLF / DEN HAAG —De Nederlandse professional Chris van der Velde is uitgenodigd deel te nemen aan het internationaal-golftoernooi, dat van 19 tot 22 augustus in Castle Rock in de Amerikaanse staat Colorado wordt gehouden. Het toernooi, dat wordt gespeeld volgens het Stableford-systeem, is onderdeel van de Amerikaanse PGA Tour.

■ *INDIANAPOLIS — Zondag is de grote dag voor de liefhebbers van autoracewedstrijden. Op die dag wordt de 77ste aflevering van de Indy 500 gereden. Coureur Raul Boesel uit Brazilië (zie foto) deelt handtekeningen uit, nadat hij op vrijdag zijn trainingen besloot. Het is voor de zevende keer dat Boesel aan de start verschijnt in Indianapolis.*

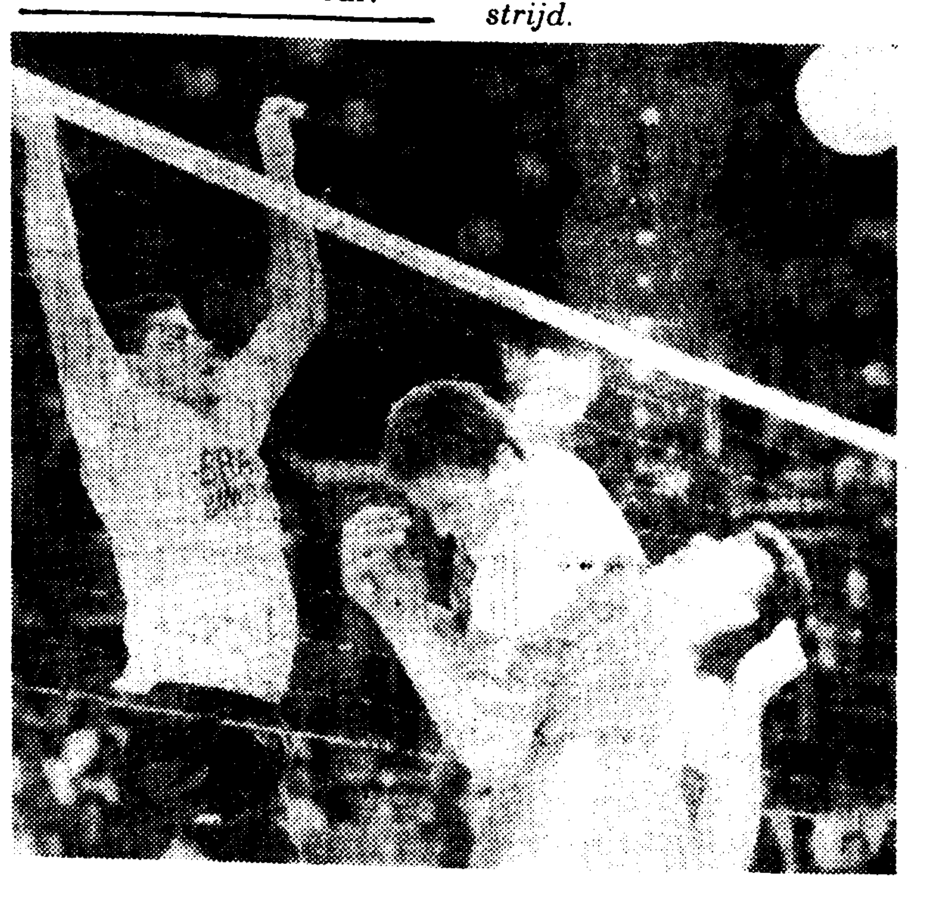
TENNIS / WHITE PLAIN — Sampras, Courier en Agassi hebben volgens coach Gorman hun interesse getoond voor het Davis Cup-duel tegen de Bahama's.

DEN HAAG — Romario dreigt vlak voor het sluiten van de competitie Dennis Bergkamp op de topscorerslijst voorbij te streven. De grillige Braziliaan voegde in Rotterdam weer een aantal treffers toe aan zijn totaal.

De stand is nu:
1. Bergkamp (Ajax), Romario (PSV) 22
3. Meijer (MVV) 20
4. Kiprich (Feyenoord), Pettersson (Ajax) 16
6. Van den Brom (Vitesse) 15
7. Ronald de Boer (FC Twente/Ajax) 14
8. Mols (Cambuur/FC Twente), Boogers (RKC) 13
10. Hofstede (Roda JC) 12

1. Graef (VVV) 29
2. Van Hooijdonk (NAC) 26
3. Lammers (NAC) 24
4. Mutsaers (RBC) 23
5. Tammer (Heerenveen) 20
6. Taihuttu (Helmond Sport), Babangida (VVV) 16
8. Van der Weert (TOP), Van der Laan (ADO Den Haag), Regtop (Heerenveen) 15.

■ *MÜNCHEN — De volleybalwedstrijden in de World League worden in Duitsland gespeeld. In de eerste ontmoeting werd Nederland door het tweede team van Italië weggespeeld. Duitsland aan de andere kant won van de gevreesde selectie van Brazilië: 3-1. Op de foto een actiemoment tijdens die wedstrijd.*

Oranje kansloos tegen Italië in volleybal

BOLOGNA — Joop Alberda, de nieuwe coach van het Nederlands volleybalteam, heeft in Bologna geen sterke start gehad. Nederland verloor de eerste wedstrijd voor de World League kansloos van Italië: 15-6, 15-3 en 15-10. Italië trad met een reserve-team aan, hetgeen de nederlaag nog wat pijnlijker maakt. "Duidelijker kan het nauwelijks", aldus Alberda. "We kwamen nagenoeg alles, maar toch vooral snelheid van handelen te kort."

Het Nederlandse volleybal is veel, zo niet alles kwijt. In de selectie van Alberda ontbraken Blange en Zwerver. Bijl mocht het proberen als spelverdeler, Held als libero en Mulder begon op een buiten-aanvallersplaats. Grabert, Van der Horst en Zoodsma completeerden de basis-zes, die er niet in slaagde vaste patronen te vinden.

Nederland zocht maar vond niets, speelde slordig en miste de traditionele sterke blokkering. In de eerste set leek het nog wat te worden (een voorsprong van 5-1). Maar na een time-out werden de Italiaanse aanvallers wakker. Elf achtereenvolgende punten van de Italianen waren veelbetekenend.

De tweede set werd beheerst door fouten van Nederlandse kant. Zes fouten en drie aces leidden tot een gemakkelijke setwinst (15-3) in twintig minuten. Aan het begin van de derde set kwamen Klok en Benne in de plaats van Mulder een Van der Horst. Aanvankelijk hadden deze wissels weinig effect.

Italie liep gemakkelijk uit naar een 9-2 voorsprong. Pas toen Benne werd gewisseld voor Van der Meulen klom Nederland langzaam uit het dal en wist terug te komen tot een 9-10. Maar Gravina, teamgenoot van Blange bij Parma, voorkwam met zijn blokkering en zijn snelle middenaanval dat Oranje aan setwinst mocht denken. Alleen Held haalde een voldoende.

Twijfels over deelname Van Dijk door blessure

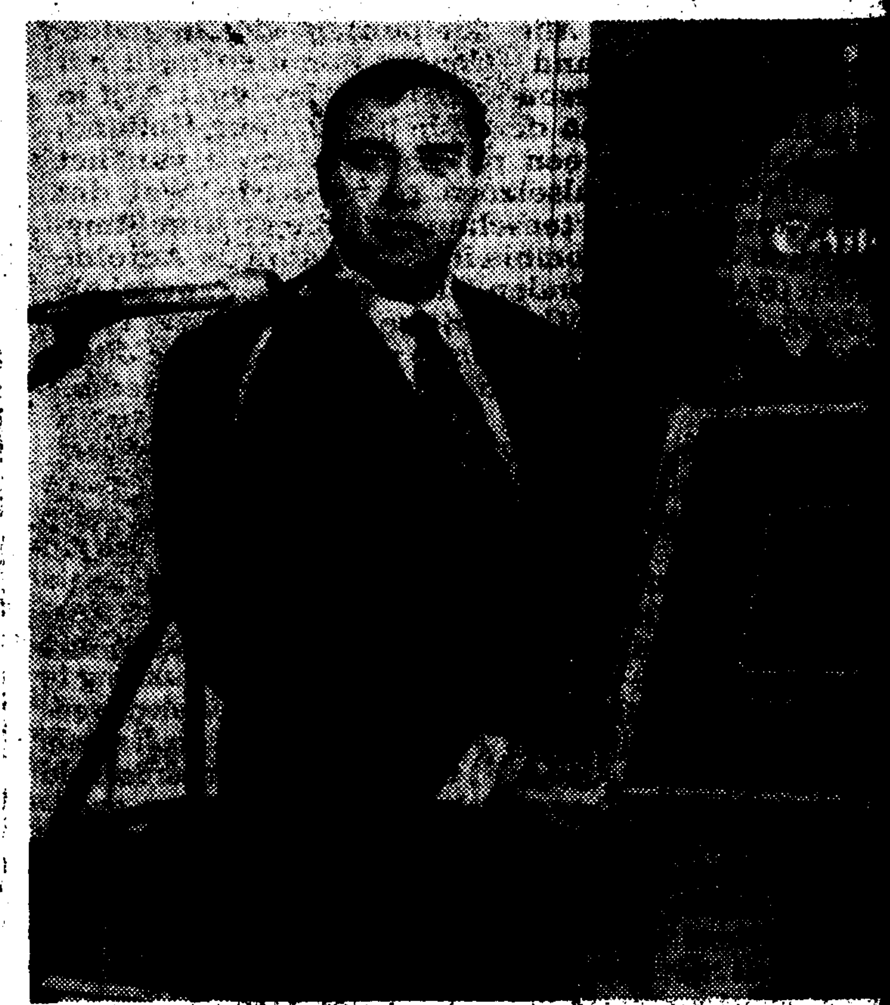
UTRECHT — Als gevolg van een slepende rugblessure zal Jeroen van Dijk nauwelijks inzetbaar zijn bij de landenwedstrijden van het wereldkampioenschap badminton, die volgende week dinsdag in Birmingham beginnen. De nationaal kampioen, die op Papendal door Peter Vergouwen wordt behandeld, zal niet zaterdag aanstaande tegelijk met de rest van het team afreizen, maar vliegt later in.

Hij mist daardoor de wedstrijden tegen Malaysia en Thailand en kan hooguit worden opgesteld in de derde —en laatste — wedstrijd tegen Japan. "Dan hebben wij hem ook zeker nodig", aldus bondscoach Huub Franssen. "Als de Maleisiërs en Thailanders hun beste mannen opstellen, is het moeilijk als team van hen te winnen."

Franssen zal niet aan Pierre Pelupessy vragen een paar dagen eerder naar Engeland te komen. De speler van Duinwijck, die niet werd geselecteerd, neemt op eigen kosten deel aan het individueel toernooi. "Als wij nu Pelupessy in het team zouden opnemen, zou een ander moeten uitvallen. Dat is niet de bedoeling," aldus Franssen. "We hebben nog steeds hoop dat Jeroen van Dijk met een paar dagen extra rust en behandeling van zijn problemen afkomt en fit in Birmingham aan de start verschijnt."

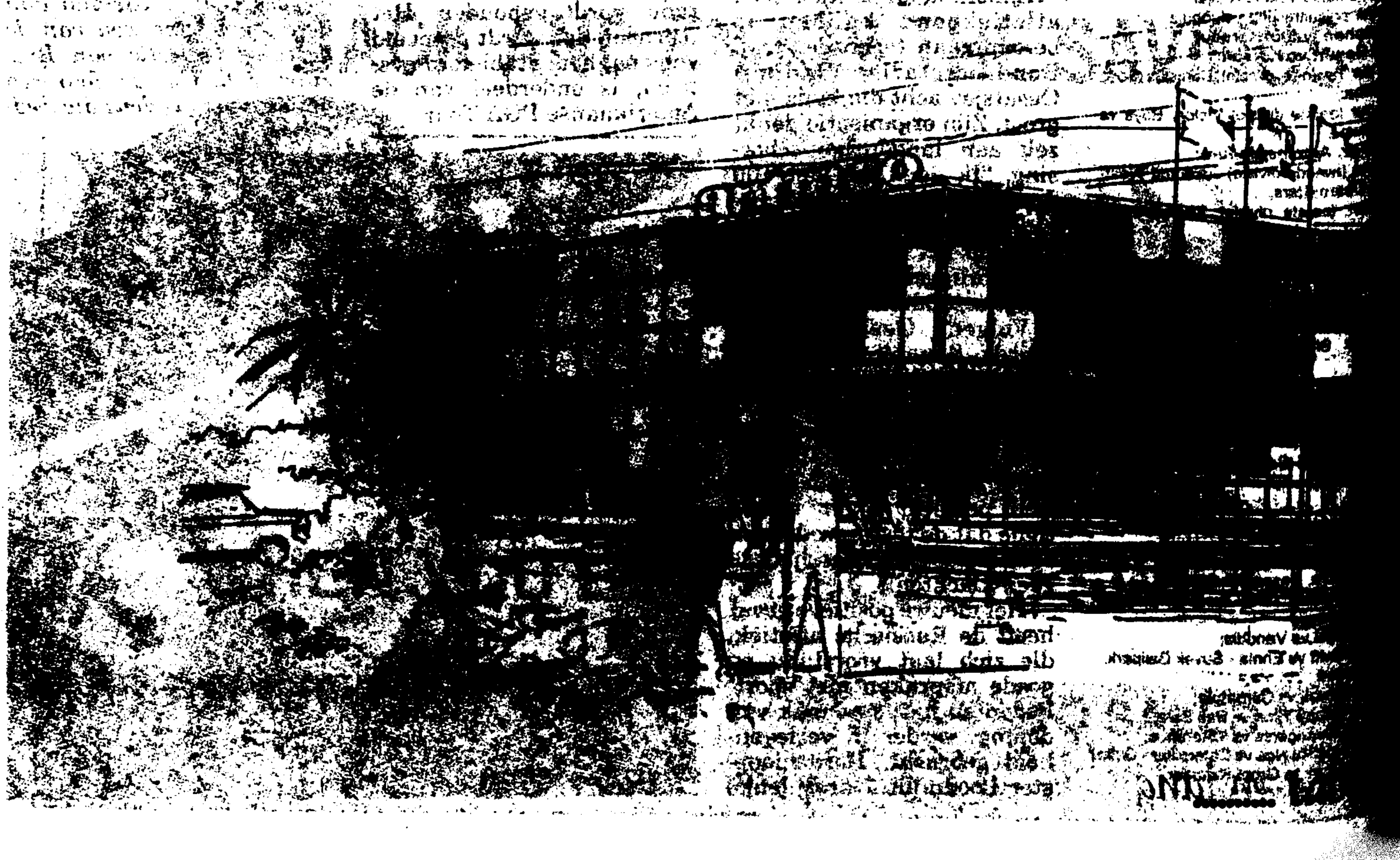
Van Dijk kreeg drie weken geleden last van zijn rug, toen hij bij de krachttraining een oefening technisch niet geheel correct uitvoerde. In eerste instantie leek er weinig aan de hand, maar bij het toernooi in Veendam speelde de blessure zodanig op, dat hij zich op Papendal onder behandeling moest stellen. De pijn verdween snel, maar keerde tijdens het trainingskamp van het afgelopen weekeinde terug, waardoor hij de oefenwedstrijd tegen Australië niet kon meemaken.

Officiële opening nie

■WILLEMSTAD — Antraco nv heeft er een nieuw geb
gebouw werd onder grote belangstelling van genodigd
werknemers en directeur Leo Lemmens van Antra
geopend.
Naast gezaghebber drs. Elmer Wilsoe, waren oo
Gouveia, Maduro & Curiels Bankdirecteur Lionel Ca
Van de Dominicaanse vertegenwoordiger van ba
ontving eigenaar Leo Lemmens (zie foto) een aande
Antraco nv een trouwe klant en afnemer is van batter
Verder vloog de Japanse vertegenwoordiger van C
Panama, naar Curaçao voor de officiële opening van
nv.

...e showroom Antraco

Masha Pabien

Banco di Caribe 20 jaar

Ter gelegenheid van hun 20-jarig bestaan schonk Banco di Caribe N.V. een geadvanceerd computersysteem voor het opslaan, verwerken en doorsturen van vingerafdrukken. Op de foto v.l.n.r. gezaghebber Elmer Wilsoe, minister van Justitie Suzy R Römer, directeur van Banco di Caribe Eddy de Kort en waarnemend politie-commissaris Anthony Willems

BONAIRE AGENDA

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900; fax: 7446
BEJAARDENTEHUIS: 8350

****

LANDFILL TE LAGOEN
open van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

****

OPENBARE BIBLIOTHEEK
openingstijden voor het publiek:
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
openingstijden voor lezers:
woensdag van 14.00-19.00 uur.

****

POSTSLUITING
maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

****

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

****

GALERIA DI ARTE BONAIRE
(Kaya Grandi 70)
openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

****

POLITIECLUB
(Weg naar Willemstoren)
open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

****

SLACHTHUIS LVV
(tel.: 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

****

DIERENARTS
(Kaya Karibe, Nort di Saliña)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur. Voor **spoedgevallen** gelieve tel.: 4255 te bellen.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel.: 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

WEEKEINDEDIENST GENEESKUNDIGE
21 mei 1993 vanaf 18.00 uur t/m 24 mei 1993 om 08.00 uur:
Te bereiken via tel.: 8900 of 14.
Voor spoedgevallen kan men terecht bij de EHBO in het hospitaal op zaterdag en zondag van 10.00-11.00/15.00-16.00/19.00-20.00 uur.

****

UPB van de partij op overleg ODCA in Costa Rica

KRALENDIJK — De UPB is middels haar algemeen secretatis Papy Cicilia aanwezig geweest bij de eerste vergadering die in Costa Rica werd gehouden van de internationale raad van ODCA (de christelijke democratische organisatie van Amerika) aan het begin van deze maand.

Tijdens de werkvergaderingen werden verschillende onderwerpen, die de leden betroffen, behandeld. Er werd ook een grote hoeveelheid resoluties naar voren gebracht en aangenomen door de verschillende partijleden. Een belangrijk punt dat heftig werd bediscussieerd was bij voorbeeld de interpretatie van de ideologie in de praktijk en het bestuur en ook de misbruiken die in verschillende landen plaatsvinden, die een inbreuk maken op regels overeengekomen ten aanzien van de mensenrechten en zo illegaal dictatuur uitoefenen.

Enkele interne reorganisatie werkzaamheden en zo ook de aanname van nieuwe leden en de wijziging van de werkcommissies vonden plaats. Er namen 23 partijen deel uit de verschillende regio's, die onder ODCA vallen, zoals de Cariben, Centraal-Amerika, Zuid-Amerika en zo ook was de secretaris van het IDC uit België eveneens aanwezig.

Naast de deelname in de bestuursraad nam de algemeen secretaris van de UPB ook deel aan een vergadering van de regio, waarin verschillende voorstellen naar voren werden gebracht, die moeten bijdragen aan een verbetering van het systeem van het functioneren van ODCA in het Caribisch gebied. Voor dit gedeelte bestaat er een plan om in de loop van de maand juli en september tweemaal bijeen te komen. Op de eerste plaats een vergadering van de regio in Port-au-Prince (Haïti) en vervolgens in Oranjestad (Aruba).

Deze eerste bestuursraad was zeer intensief en heeft positieve vruchten afgeworpen en het ligt in de bedoeling bij de UPB om zich verder te ontwikkelen in deze organisatie, ondanks dat de UPB pas kort aan deze vergaderingen deelneemt, aangezien de UPB veel sympathie en internationale erkenning geniet voor de wijze waarop de UPB is georganiseerd en meer in het bijzonder de wijze waarop zij haar bestuur uitoefent.

De UPB oogst heel veel lof in dergelijke bijeenkomsten, zodra zij haar ideologie naar voren brengt, en de wijze waarop het werk verricht wordt en hetgeen zij bereikt voor de bevolking. Dit toont duidelijk aan dat de UPB op de goede weg is. Maar het is niet alleen de UPB die sympathie wekt, maar heel vaak de bevolking wordt verzelvigd met haar regeringsleiders. Daarom, aldus de algemeen secretaris Cicilia, komen de verdiensten aan de gehele bevolking toe indien de UPB op internationaal niveau wordt geprezen en het geeft de partij nog meer moed om voor de bevolking te werken en haar te vertegenwoordigen in het buitenland.

WASHINGTON - Minister Andrej Kozyrev van Buitenlandse Zaken werd in het Witte Huis ontvangen door president Bill Clinton. Na afloop van het onderhoud bevestigde de Russische minister na enig nadenken de opmerking eerder van de Amerikaanse president dat Rusland en de VS elkaar al dicht naderen in het beleid ten aanzien van de vrede in Bosnië.

Marchena schrijft over mentale voetbaltraining

KRALENDIJK — De meest beslissende factoren voor hen die sport beoefenen, zijn discipline en geestestraining. Daarom wil Indebon de aandacht vestigen op een boekje in de Papiamentse taal geschreven door Jules Marchena met de titel *Geestestraining in voetbal* en is uitgegeven bij Editorial Trupial op Curaçao.

Jules behandelt verschillende aspecten van deze geestestraining, zoals geestestraining in verband met het kampioenschap, ten aanzien vande technische directeur, ten aanzien van de speler en ten aanzien van de scheidsrechter. Voorbeelden van een meditatiesessie. Het boekje is op eenvoudige wijze geschreven zodat iedereen het kan begrijpen. De uitgangspunten van de schrijver zijn:

1. De geestestraining moet op een gestructureerde wijze plaatsvinden en niet ad hoc.
2. De mens moet van al zijn kunnen gebruik maken om het hoogste te kunnen bereiken. Daarom geeft de auteur technieken om het onderbewustzijn te beïnvloeden.

Het boekje is een juweel met moderne ideeën en prachtige illustraties. Het is een *must* voor iedereen die van 'koning voetbal' houdt. Het boekje kost tien gulden en is te verkrijgen bij Indebon (tel.: 5330, toestel 267) bij Errol St. Jago tijdens kantooruren.

Rwanda: Belangrijke oppositieleider vermoord

KIGALI - Emmanuel Gapysi, voorzitter van de belangrijkste oppositiepartij in Rwanda, is dinsdagavond voor zijn huis in de hoofdstad Kigali vermoord.

Er zijn nog geen aanwijzingen over de motieven van de aanslag op Gapysi. Volgens een lid van de oppositie is de moord van Gapysi onderdeel van een "plan om de politieke oppositieleiders uit te roeien." De moord op Gapysi is de recentste in een reeks aanslagen op politieke figuren en op bars en huizen in de hoofdstad. Gapysi, leider van de Republikeinse Democratische Beweging (MDR), was de schoonzoon van de vroegere president van Rwanda, Gregoire Kayi Banda. Hij was economom en ingenieur, en had enkele functies in internationale organisaties als het VN-ontwikkelingsorgaan (UNDP) en Shelter Afrique.

BC geeft uitleg over verbetering bestuur

KRALENDIJK — Op dinsdag 25 mei vindt er in het Passangrahan een persconferentie plaats met de leden van het Bestuurscollege om 17.15 uur.

In deze vergadering zal het BC een uitleg geven over het project om de bestuursorganisatie te verbeteren, welke in uitvoering is en over de voorstellen die dienaangaande in voorbereiding zijn. Het BC zal tevens de plannen aandienen die verband houden met de reorganisatie en herstructurering van het bestuursapparaat wat een van de onderdelen is van dit project om de bestuursorganisatie te verbeteren.

Tijdens deze conferentie zal een beeld gegeven worden zowel van de inhoud van de voorstellen als de procedure tot de besluitvorming hiervan.

Projecten van Reef Care Curaçao ook op Bonaire

WILLEMSTAD/KRALENDIJK — Reef Care Curaçao en het Bonaire Onderwaterpark gaan samenwerken.

Alle projecten die Reef Care op Curaçao uitvoert worden vanaf heden ook op Bonaire uitgevoerd. Het eerste daarvan is het zogenaamde *Tridiemnum*-onderzoek, een studie naar het voorkomen van het voor koraal schadelijke organisme *Trididemnum solidum*.

Tijdens de eerste studie in 1977 kwamen er bijna geen *Tridiemnum*-koloniën op Bonaire voor. Op dit moment blijken ze in alarmerende aantallen in de wateren rond het eiland voor te komen. De vrijwilligers op Bonaire zullen gegevens verzamelen over aantallen en verspreiding van dit potentieel schadelijke organisme op de riffen. In de toekomst kan dan bekeken worden of het aantal toeneemt en zo ja, in welke mate.

Bonaire kan voor dit en volgende projecten nog steeds vrijwilligers gebruiken.

Het bulletin van Reef Care Curaçao is vanaf heden ook op Bonaire te verkrijgen, en wel bij het Bonaire Onderwaterpark.

***

Het gehele contante slotdividend van Nf 0,85 en 0,33 dollar van het detailhandelsconcern AHOLD kan desgewenst worden opgenomen in de vorm van een uitkering van 2 procent in gewone aandelen.

Belgrado weigert VN-waarnemers

BELGRADO - Klein-Joegoslavië is niet van plan waarnemers van de Verenigde Naties te accepteren langs de grenzen met Bosnië-Hervegovina. President Cosic van klein-Joegoslavië heeft dat verklaard naar aanleiding van voorstellen in de Veiligheidsraad om inspecteurs te sturen om te garanderen dat er geen wapens naar de diverse fronten gaan.

De Veiligheidsraad had aanvankelijk gisteren willen stemmen over een motie om inspecteurs naar klein-Joegoslavië te sturen maar de stemming is uitgesteld tot volgende week.

Fragmentatiebom op Kabul

KABUL - Een Afghaans militair vliegtuig heeft vandaag per ongeluk drie fragmentatiebommen boven een wijk in de Afghaanse hoofdstad Kabul afgeworpen. Bij het ongeluk kwamen zo'n tien mensen om het leven.

Volgens een woordvoerder van het Afghaanse ministerie van Defensie had de bemanning van het toestel een ander doel voor ogen. Hij zei niet welk doel. De machtsstrijd in Afghanistan duurt nog steeds voort ondanks een eerder dit jaar gesloten vredesakkoord tussen de rivaliserende groeperingen in het land.

Levenslang opgelegd aan verzetsleider

Asia Watch bezorgd over rechtspleging oost-Timor

JAKARTA - Een Amerikaanse mensenrechtengroep heeft Indonesië er vrijdag van beschuldigd de Oosttimorese opstandelingenleider Xanana Gusmao, 46, geen eerlijk proces te geven. Het vonnis zou later op de dag worden gewezen.

"Dit is het eerste politieke proces sinds mensenheugenis in Indonesië, waarin rechters censuur toepasten op het pleidooi van de verdediging", aldus directeur Sidney Jones van Asia Watch in een verklaring die in Jakarta werd ontvangen. "Gewoonlijk is een rechtszaal de enige plaats in Indonesië waar onbeperkte vrijheid van meningsuiting mogelijk is, maar in dit geval was duidelijk dat de Indonesische regering meende iets te verliezen te hebben bij het vrij laten spreken van Xanana". zei zij.

Volgens Asia Watch heeft Indonesië beschuldigingen geuit dat de speciale VN-gezant Amos Wako, die vorige maand oost-Timor bezocht, Gusmao ertoe kan hebben opgezet een andere, afwijzende houding aan te nemen in het proces. "Deze beschuldigingen in verband met Wako doen ons samen met de beperkte toegang van het Internationale Rode Kruis vrezen dat Gusmao, zodra het proces over is, een slechte behandeling zal kunnen krijgen", aldus Asia Watch.

Xanana Gusmao is tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. "De straf is zo zwaar omdat de acties van de beklaagde de stabiliteit in oost-Timor verstoorden", zei rechter Hieronymus Godang in het hof in de Oosttimorese hoofdstad Dili na het vonnis.

Waarschuwing Karadzic aan moslims:

Bij uitblijven confederatie Servië en Bosnië souverein

PALE - De leider van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadzic, heeft woensdag gezegd dat de Serviërs en de Kroaten in Bosnië ertoe kunnen overgaan hun eigen onafhankelijke republieken uit te roepen, tenzij de Bosnische moslims akkoord gaan met de vorming van een confederatie.

Karadzic maakte zijn opmerking tijden een pauze in de bijeenkomst van het parlement van de Bosnische Serviërs in Pale. Eerder was daar de officiële uitslag bekendgemaakt van het referendum waarbij de Bosnische Serviërs met een meerderheid van 96 procent het vredesplan Vance-Owen hebben verworpen. Ook werd daar een resolutie aangenomen waarin de oorlog in Bosnië-Hercegovina voor geëindigd werd verklaard.

"We denken dat een confederatie, een Bosnische confederatie mogelijk is, want we hebben elkaar nodig," zei Karadzic. "Maar als de moslims daar niet toe bereid zijn, denk ik dat de Serviërs en de Kroaten onafhankelijke staten gaan uitroepen." De Servische leider voegde eraan toe dat het parlement van de Bosnische Serviërs woensdag nog geen onafhankelijkheidsverklaring heeft aangenomen omdat dat het ontplooien van verdere vredesinitiatieven zou hinderen.

Brand in kernfabriek

OEKRAïNE - Brand in nucleaire fabriek in een nucleaire opwerkingsfabriek in de Oekraïne heeft gisteren brand gewoed. Daarbij is een lasser om het leven gekomen, een ander raakte gewond. Volgens de directie heeft de bevolking in de omgeving van de centrale geen gevaar gelopen door de brand, die na twee uur kon worden geblust.

Criminaliteit in Duitsland met tien procent omhoog

BONN - Dagelijks worden in Duitsland acht mensen het slachtoffer van moord of doodslag, elke dag worden zeventien verkrachtingen gepleegd en per uur wordt in 23 woningen ingebroken en worden 20 auto's gestolen.

Deze balans van criminaliteitscijfers over 1992, die een stijging vertonen van bijna tien procent, werd dinsdag in Bonn gepubliceerd door het Duitse ministerie van Binnenlandse Zaken. Vorig jaar werden 6.291.519 misdrijven geregistreerd, een stijging van 9,6 procent vergeleken met 1991.

De schade van de klein criminaliteit wordt in de statistieken beraamd op 4,8 miljard mark, (ruim Nf 5 miljard). Het grootste deel hiervan, rond twee miljard mark, komt door inbraak en diefstal van auto's. Bijna eenderde van alle misdrijven werd vorig jaar gepleegd door niet-Duitsers, waarbij vooral tasjesroof en straatovervallen opvielen. Bij de handel en smokkel in heroïne zijn buitenlanders zelfs voor 41 procent betrokken.

Tevreden stelde minister van Binnenlandse Zaken Rudolf Seiters vast dat het aantal gewelddaden met rechts-extremistische of racistische achtergrond de afgelopen maanden duidelijk is afgenomen. Bezorgd toonde hij zich daarentegen over een stijging van de georganiseerde misdaad. Hij herhaalde de eis dat technische middelen voor het afluisteren van woningen beschikbaar moeten zijn, en vroeg om de invoering van een kroongetuige-regeling voor berouwvolle gangsters, en meer mogelijkheden voor anoniem opererende rechercheurs.

Massud treedt af als Defensieminister

Opnieuw akkoord voor beëindigen strijd Kabul

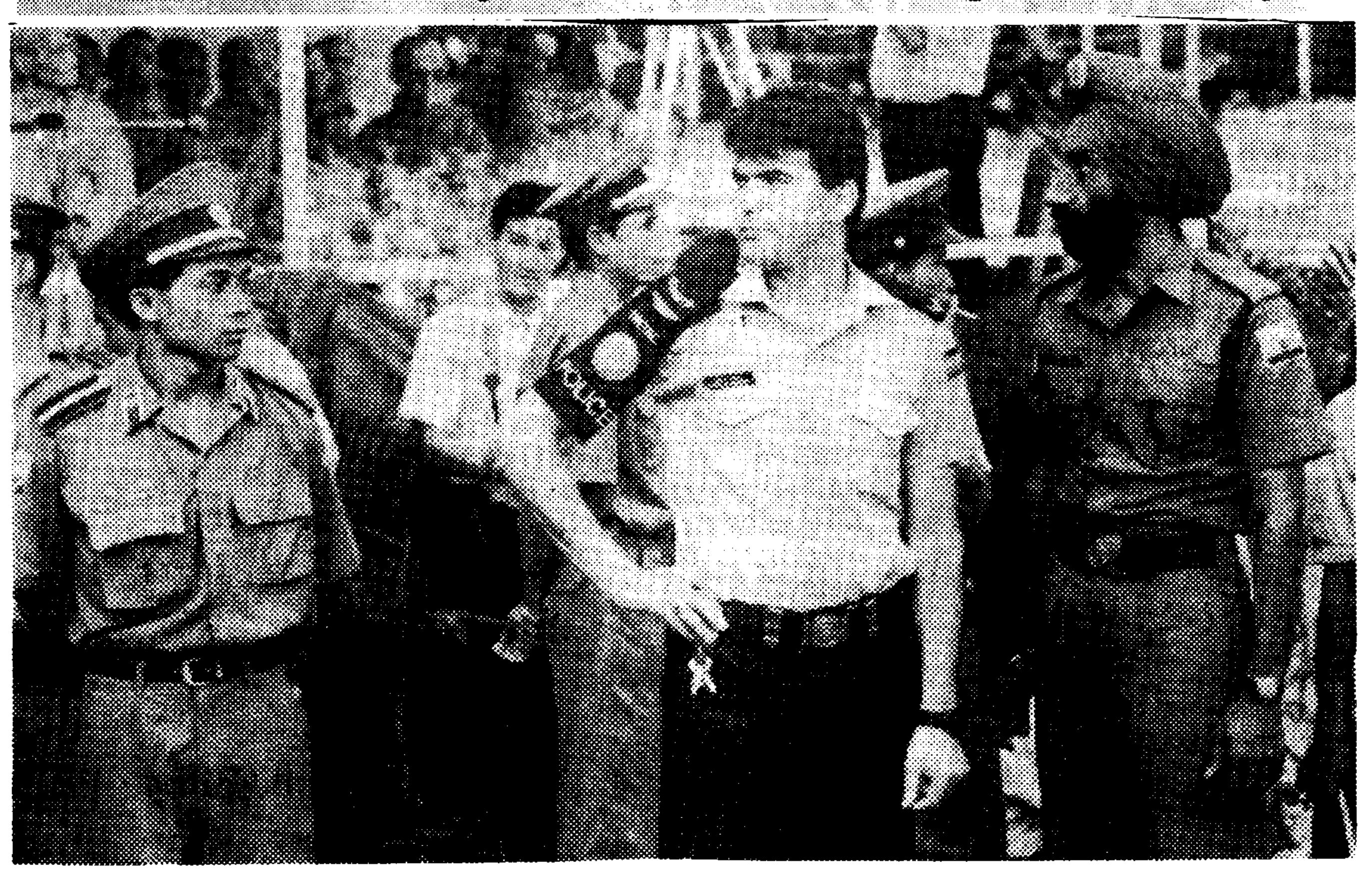
KABUL - De strijd tussen rivaliserende Afghaanse groepen in Kabul ging donderdag door. Het bestand dat de vorige dag in Pakistan was afgesproken, werd niet nageleefd, zo is uit verschillende bronnen in de Afghaanse hoofdstad vernomen. Ondertussen is men opnieuw tot een akkoord gekomen om het bloedvergieten te beëindigen en een politieke oplossing te yinden voor de problemen.

Vliegtuigen van het ministerie van Defensie, dat wordt geleid door Ahmed Shah Massud, bombardeerden in en buiten Kabul stellingen van zijn opponent, betoogde premier Gulbuddin Hekmatyar. Strijders die Hekmatyar steunen, vuurden op hun buurt raketten af op posities van Massud. De projectielen kwamen echter neer in de diplomatenwijk van de hoofdstad. Ook konden andere explosies in de stad worden gehoord die duidden op aanvallen op aanhangers van de minister van Defensie.

De Afghaanse president, Burhanuddin Rabbani, en Hekmatyar, die ook een rivaal is van het staatshoofd, besloten donderdag tot de vorming van een nieuwe regering. Zij maakten hun besluit bekend in de oostelijke stad Jalalabad, zo is in de Pakistaanse stad Peshawar vernomen. De regering telt 22 ministeries die worden verdeeld over de negen strijdgroepen die behoren tot de Islamitische coalitie die in april van het vorig de macht van de communisten overnam.

De Afghaanse minister van Defensie Ahmed Shah Massud heeft donderdag ingestemd met zijn ontslag, zo is uit officiële bron vernomen. De veertig-jarige Massud was sinds mei vorig jaar minister van Defensie. Massud geeft met zijn opstappen gevolg aan het compromis dat president Rabbani en Hezb-leider Hekmatyar eerder deze week bereikten. Een commissie onder leiding van Rabbani neemt nu gedurende twee maanden de leiding van het ministerie van Defensie over. Hekmatyar staat gedurende die periode aan het hoofd van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Orde in Cambodja internationaal gehandhaafd

■ *PHNOM PENH - Internationaal probeert men de vrede en de rust te garanderen in Cambodja in verband met de verkiezingen. Politieagenten uit verschillende landen worden daartoe ingezet. Zij hebben met elkaar gemeen dat zij ongewapend zijn. Bij de foto: agenten uit (vlnr) Cambodja, Jordanië en India kijken toe bij een campagnebijeenkomst van de Cambodjaanse volkspartij, waarbij premier Hun Sen aanwezig was.*

(AFP-satellietfoto)

Bij operatie Schone handen in Italië:

Aandacht voor buitenlandse telecommunicatiebedrijven

MILAAN - Het hoofd van de Italiaanse afdeling van het Duitse elektronicabedrijf Siemens is aangehouden op verdenking van corruptie. Dat is woensdag van juridische bronnen vernomen.

Giorgio Scavanacca, president van Siemens Telecommunicazioni, werd gearresteerd op gezag van de magistraten in Milaan die de corruptieschandalen in Italië onderzoeken. Hij zou voor 2,2 miljard lire (bijna Nf 2,5 miljoen) aan smeergeld aan politieke partijen hebben betaald voor contracten met het staatstelefoonbedrijf ASST.

Het corruptie-onderzoek 'Schone handen' richt zich meer en meer op de activiteiten van buitenlandse elektronicabedrijven in de Italiaanse telecommunicatie, een van de weinige staatssectoren waar ook internationale firma's konden meedingen naar contracten. Vorige week arresteerde de politie de boekhouder van Marconi Spa, een dochteronderneming van het Britse Gec Marconi, en de directeur-generaal van de Italiaanse branche van Ericsson uit Zweden. Beide mannen zijn ervan beschuldigd smeergeld te hebben betaald voor contracten met ASST.

Opschorting vredesoverleg

GAZA - De leider van de Palestijnse delegatie bij de vredesonderhandelingen over het Midden-Oosten, Haidar Abdel-Shafi, heeft donderdag voorgesteld de besprekingen voor onbepaalde tijd op te schorten. Abdel-Shafi doelde in het bijzonder op de bilaterale gesprekken tussen Israël, diens Arabische buurlanden en de Palestijnen.

Deze verkeren sinds het einde van de laatste onderhandelingsronde in een impasse. De Palestijnse delegatieleider stelde dat verdere besprekingen vooralsnog geen zin hebben omdat de vooruitzichten ontbreken dat op korte termijn resultaten worden geboekt. Tijdens de vorige week in Washington beëindigde onderhandelingsronde konden de Israëli's en de Palestijnen het, ondanks Amerikaanse inspanningen, niet eens worden over een gezamenlijke verklaring.

Beide partijen verschillen van mening over nagenoeg alle kwesties, zoals de toepassing van VN-resoluties, de uiteindelijke status van de bezette gebieden en de bevoegdheden van een eventueel Palestijns overgangsbestuur.

Elsevier: Nederland moet Venetiaan echt steunen

AMSTERDAM/PARAMRIBO — Bij zijn tactiek van paaien en vleien, maar met een flinke stok in de hand, kan Venetiaan de hulp van Nederland zeer goed gebruiken. Den Haag moet nu eindelijk beseffen dat de Surinaamse regering het met verbale steunbetuigingen alleen - hoe krachtig ook - niet zal redden. "Juist nu Venetiaan zijn veestapel bijna op stal heeft is waakzaamheid geboden. Een uitbrekende dolle stier kan nog veel schade veroorzaken. Dat schrijft 'Elsevier' deze week naar aanleiding van de definitieve benoeming van Arthy Gorré tot nieuwe bevelhebber vn het nationaal leger.

Elsevier komt tot die beeldspraak in een vergelijking van de Surinaamse president met de boer uit de Creoolse volkswijsheid. Hij weet uit ervaring dat hij zijn koeien niet alleen met geld, maar ook met paaien en flemerij de stal in krijgt. Die tactiek heeft, naar *Elsevier* denkt, de president in zijn slopende machtsstrijd met de halsstarige legertop gevolgd.

"Met geven en nemen, twee stappen vooruit, een stap achteruit, heeft Venetiaan zijn grootste tegenspeler, ex-legerleider Desi Bouterse en diens marionetten, zaar zijn hand gezet. Met de definitieve benoeming van Arthy Gorré tot nieuwe bevelhebber van het nationaal leger lijkt de Surinaamse president zijn taaie tegenstanders schaakmat te hebben gezet".

Maar de politieke spanning is daarmee nog lang niet geweken, denkt het weekblad. Het vraagt zich af wat de ontslagen legercommandanten gaan doen. Zullen ze zich erbij neerleggen dat hun rol is uitgespeeld of zinnen ze op wraak? Van groot belang is daarbij de opstelling van het leger, met name de manschappen die voor hun hachje vrezen.

Elsevier wijst er op dat dat president Venetiaan twee formidabele problemen wachten, waarvoor hij snel een oplossing moet zien te vinden: de afwikkeling van processen in verband met de decembermoorden en het op gang brengen van de economie. Voor wat betreft de decembermoorden wijst het blad op het probleem van de 'in nevelen gehulde' rol die Gorré in die macabere nacht van 8 december heeft gespeeld. Volgens sommigen is die rol niet beperkt gebleven tot het uitvoeren van afleidings-manoeuvres met de door hem geleide Echo-compagnie. Zij beweren dat hij ook daadwerkelijk betrokken is geweest bij de folteringen en de moord op 15 tegenstanders van de toenmalige machthebbers."

Voor wat betreft het weer op gang brengen van de nationale economie wijst *Elsevier* op het feit dat van het Structureel Aanpassingsprogramma (SAP) nog vrijwel niets is uitgevoerd. "De president van wie wordt gezegd dat hij tien schone vingers heeft, is kennelijk niet in staat de kleptocratie (uit dieven bestaand bewind red.) die gevormd wordt door incorrupte politici en al of niet gewezen legerleiders en snelle zakenlieden, een halt toe te roepen". Maar ook lukt het de veelgeplaagde president niet greep te krijgen op de wijdverbreide armoede en honger onder het volk. "Een gevaarlijke voedingsbodem voor onrust die door Bouterse als voorzitter van de NDP naar hartelust kan worden geëxploiteerd", aldus *Elsevier*.

WAPENS

Het *Algemeen Dagblad* wijst er in zijn zaterdag-editie op dat het een publiek geheim is dat Nederland Suriname van wapens voorziet en dat daarmee het akkoord over de technische bijstand dat in november 1991 op Bonaire werd gesloten, fors is opgerekt. De gesprekspartners op Bonire waren het er al snel over eens dat de productiviteit van het Surinaamse leger drastisch moest worden opgevoerd en dat het Nederlandse ministerie van Defensie technische bijstand aan Paramaribo zou verlenen. Het raamakkoord spreekt niet over wapens, aleen over het volgen van stages door Surinamers in Den Haag en over de benoeming van een defensie-attache op de ambassade in Paramaribo.

"Zolang deze (wapen)leveranties met een waas van geheimzinnigheid worden omgeven, kan er moeilijk en diepgaand over worden gediscussieerd. Het begrip strategische goederen is zo ruim gedefinieerd dat er van alles en nog wat onder kan vallen", aldus het *Algemeen Dagblad*.

"De Tweede Kamer maakt er ook liever niet teveel stampij over, want Suriname is ook onder democratische leiding zo'n tere kasplant dat behoedzaam optreden nu een eerste vereiste is. Bovendien hebben de Kamerleden voortdurend om het hardst geroepen dat de invoer van drugs uit Suriname met de grootste mogelijke kracht moet worden bestreden. Wapens vormen hierbij een onmisbaar instrument en ze zullen ook onvermijdelijk zijn, wanneer een opstandige minderheid van het Surinaamse leger zou besluiten opnieuw een greep naar de macht te doen", aldus het *Algemeen Dagblad* in een politiek commentaar.

Internationaal instituut Strategische studies somber:

Multilaterale samenwerking stokt, China na 2000 economische leider

LONDEN - Alles wat het afgelopen jaar mis kon gaan, is ook mis gegaan. Dat is de sombere conclusie die het Internationaal Instituut voor Strategische Studies (IISS) trekt in zijn jaarrapport over 1992-1993. De multilaterale samenwerking stokt, chaos heerst in Rusland, honger in Afrika, de vredesbesprekingen over het Midden-Oosten slepen, en de vredesakkoorden in Angola en Cambodja zijn aan flarden, aldus het instituut. De vrijheid die onstond na de ineenstorting van het communisme is een vrijbrief geworden voor bloedige etnisch-nationalistische oorlogen.

Het mag echter geen verbazing wekken dat de val van "kunstmatige politieke constructies als de Sovjet Unie en ex-Joegoslavië" het ethnonationalisme hebben gestimuleerd. Verrassender is de opkomst van nationalistische gevoelens in de EG-lidstaten, waardoor de beweging naar integratie stuit op veiligheids- en economisch protectionisme.

In het algemeen hebben organisaties als de VN en de EG door enge nationale belangen de grote verwachtingen niet waargemaakt. Met name de VN kunnen hun geloofwaardigheid verliezen door de dreigende reeks mislukkingen in Bosnië en Cambodja. De VN-operatie in Somalia is 'geheel mislukt' en Angola is teruggevallen in een bloedige burgeroorlog.

SOMALISCHE LES

Behalve door de structurele problemen, die vergaande hervormingen vereisen, worden de operaties gehinderd door de financiële nood van de organisatie, met name in Bosnië, Angola en Cambodja. Maar de VN gunnen zichzelf niet altijd de middelen om hun doel te bereiken, stelt het IISS. Wat dat betreft is Somalia een 'goede les' geweest.

"Een ouderwetse vredeshandhavende troepenmacht van slechts vijfhonderd man is te laat naar een gebied gestuurd waar er geen vrede meer te handhaven viel, geen regering was om aan te spreken, geen leger of politie die kon helpen." Het instituut vraagt zich af waarom de VN er zo lang over deden om te beseffen dat zij met de beschikbare middelen hun taak konden volbrengen in het 'Wilde westen' van Somalia, "temidden van de anarchie en de piraterij". "Uiteindelijk heeft de multinationale troepenmacht onder Amerikaanse leiding datgene gedaan wat je in zulke omstandigheden moet doen."

In dit sombere beeld zijn toch nog enkele lichtpuntjes te vinden, zoals de vreedzame opdeling van Tsjechoslowakije, "de terugkeer van het vertrouwen en de hoop in de Verenigde Staten", en de START-2 ontwapeningsakkoorden "die de nucleaire arsenalen verder hebben gesnoeid dan enkele jaren geleden voor mogelijk werd gehouden".

De democratische regering in de Verenigde Staten kiest vooralsnog voor de voortzetting van het buitenlandse en defensiebeleid. Maar als president Bill Clinton zich concentreert op de binnenlandse economie zonder prioriteiten vast te stellen voor het buitenlands beleid, zou hij alleen ad hoc op de internationale crises kunnen reageren. "Het urgente zal dan voorrang krijgen op het belangrijke", aldus het rapport. Daarom heeft Washington er belang bij politiek en militair betrokken te blijven in Europa en Azie, "als het bedreigingen voor de nationale veiligheid op lange termijn wil voorkomen".

1992 Was een rampzalig jaar voor Europa, door de recessie in het westen en de wanorde in het oosten, met name de oorlog in de Balkan en de Kaukasus. Alle diplomatieke inspanningen ten spijt is het einde van de gevechten in ex-Joegoslavië niet in zicht. Toch hebben westerse militaire leiders goede redenen om zich tweemaal te bedenken voordat ze intervenieren in gebieden als Bosnië: Het is er onherbergzaam en een operatie zou veel geld en manschappen vergen.

Maar voor de westerse veiligheid is Rusland van groter belang. "in geen enkel land worden de westerse belangen zozeer bedreigd door een mislukking van de politieke en economische hervormingen." Het instituut betreurt de vertraging in de economische hulp aan president Boris Jeltsin die in een strijd verwikkeld is met krachten die de klok terug willen zetten. Hun overwinning zou de wapenbeheersingsakkoorden in gevaar brengen, terwijl de oproep tot een nieuw Russisch rijk paniek zou zaaien onder de overige ex-Sovjetstaten en de vroegere lidstaten van het Warschau-pact.

Het IISS voorspelt dat China in het jaar 2010 wel eens de leidende economische mogendheid in de wereld kan worden, nog voor Japan. In 1992 maakte het al een ongekende economische groei door, ondanks de algehele vertraging van de groei in oost-Azie. De opkomst van China, tegelijk met het wegzakken van Japan, is de belangrijkste ontwikkeling in de regio sinds het einde van de Koude oorlog, stelt het verslag. Wat de regionale veiligheid betreft komt de grootste bedreiging van Noord-Korea, dat bezig is een eigen kernwapen te ontwikkelen.

MeesPierson bouwt op Berg Arrarat

WILLEMSTAD — Drs. J. Kleiterp, voorzitter van de Directie van MeesPierson n.v. legt maandag 24 mei de eerste steen voor de nieuwbouw van MeesPierson op Curaçao. Het nieuwe gebouw verrijst op Berg Arrarat.

Kleiterp zal van de gelegenheid gebruikmaken om het personeel van de Antilliaanse en Arubaanse kantoren van de bank op de hoogte te stellen van de gevolgen van de fusie tussen de Mees & Hope en Pierson, Heldring en Pierson.

Wegens twijfelachtige boekhoudpraktijken:

Reisbureau Witte Huis ondergaat zuivering

WASHINGTON - De zeven werknemers van het reisbureau van het Witte Huis in Washington zijn woensdag op staande voet ontslagen, nadat een accountantscontrole 'twijfelachtige boekhoudpraktijken' aan het licht had gebracht.

De zeven moesten hun kantoor voor het eind van de dag verlaten. De FBI is gevraagd een onderzoek in te stellen. Woordvoerster Dee Dee Myers van het Witte Huis heeft dat meegedeeld. De zeven, van wie sommigen al meer dan 25 jaar op het Witte Huis werkten, hadden tot taak de reizen te regelen van medewerkers van het Witte Huis en van journalisten die de president op zijn reizen vergezellen.

Een verre nicht van president Clinton, Catherine Cornelius, zal het reisbureau gaan leiden. Tijdens de verkiezingscampagne regelde Cornelius de reizen van de perskaravaan die met Clinton meeging.

MENSEN

Jubileum onderbrandweermeester

■ ORANJESTAD — Bij de Brandweerdienst vierde aspirant-onderbrandweermeester Ocando Croes (midden) zijn zilveren dienstjubileum bij de overheid. Minister van Justitie, Rudy Croes, kwam naar de brandweerkazerne om de jubilaris de gelukwensen en een geschenk onder couvert aan te bieden, in bijzijn van familieleden, collega's en superieuren van de jubilaris.

Rekenmachine van 22 miljoen

Een 19e eeuws mechanisch **rekenmachientje** uit Duitsland met een geschatte waarde van nog geen zestigduizend gulden, heeft op een veiling in Londen ruim 22 miljoen gulden opgebracht.

De prijs voor het machientje van rond 1820 schoot als een raket omhoog toen twee belangstellenden tijdens een veiling bij Christie's woensdag tegen elkaar op bleven bieden. Volgens ooggetuigen heerste er een geladen atmosfeer. Toen de hamer van de veilingmeester viel, barstte de stomverbaasde zaal uit in een lang aanhoudend applaus. Dat is normaal alleen gebruikelijk bij bijvoorbeeld de verkoop van een impressionistisch schilderij, aldus een woordvoerder van Christie's.

[illegible] verguldde en gelakte [illegible] instrument kwam [illegible] van Edgar Mann- [illegible] Zürich, een handelaar in klokken en wetenschappelijke instrumenten. [illegible] telefonisch en won [illegible] om het 21,5 centimeter grote instrument van [illegible] vertegenwoordiger van een Duits museum, die in [illegible] aanwezig was.

"Het is het beste stuk dat [illegible] markt kwam in de [illegible] twintig jaar", aldus de nieuwe eigenaar in de Britse krant Daily Telegraph [illegible] "Die zestigduizend gulden waren een belachelijke schatting. Mensen die de zeldzaamheid van het instrument inzien, weten het op zijn waarde te schatten. Ik heb er een goede prijs voor [illegible]"

Onze hartelijke dank aan allen, die ons verblijf op Curaçao onvergetelijk hebben gemaakt.

Ronald Engel en Familie.
[illegible] wens stichting Nederland
[illegible]

Ambassadeurs benoemd

Drs. Ch.M.J. Kroner wordt binnenkort benoemd als de nieuwe Nederlandse **ambassadeur** in Israël. Hij volgt in Tel Aviv mr. dr. J.N.J.B Horak op. Kroner is thans in Den Haag ambassadeur in algemene dienst, tevens plaatsvervangend directeur-generaal van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Mr. S.I.H. Gosses wordt binnenkort Nederlands ambassadeur in de Poolse hoofdstad Warschau als opvolger van mr. J.W. Semeijns de Vries van Doesburgh. Gosses is nu op Buitenlandse Zaken chef van de directie Raad van Europa en WetenschappelijkeSamenwerking, en tevens plaatsvervangend directeur-generaal Europese Samenwerking.

Tot ambassadeur in de Braziliaanse hoofdstad Brasilia wordt mr. H.J. Van Oordt benoemd, nu ambassadeur in Boedapest. Hij volgt mr. R. Flaes op. De huidige chef van de directie protocol van Buitenlandse Zaken, drs. T.M.T.M. Kasteel wordt de nieuwe ambassadeur in de Marokkaanse hoofdstad Rabat als opvolger van drs. D.M. Schorer.

Het is nog niet bekend naar welke posten de vertrekkende ambassadeurs Horak, Semeijns de Vries van Doesburgh, Flaes en Schorer gaan.

Miss Universe

■*Na een competitie van enkele weken is gisteravond in Mexico-Stad de nieuwe Miss Universe gekozen. Van de in totaal 79 schoonheidskoninginnen koos de jury de 18-jarige Dayanara Torres uit Puerto Rico tot nummer een. De verkiezing werd in veel landen over de wereld uitgezonden op televisie. Naar schatting zeshonderd miljoen mensen keken er naar. De Nederlandse Angela Visser, Miss Universe 1989, trad op als speciale commentator. Naast Dayanara staat Michelle McLean, de winnares van vorig jaar.*

■ *Egyptische antiekexperts bekijken de muurschilderingen in een faraograf in Abu-Sir, vlakbij de Gizeh-piramiden in Egypte. Het graf, daterend van 2500 voor Christus, is onlangs ontdekt door Egyptische en Duitse archeologen en behoorde toe aan Nakhtmin, een legercommandant van Ramsis II.*

Laatste ronde in Cheers

'Cheers' is gesloten. De populaire Amerikaanse tv-serie, vernoemd naar een echt bestaande bar in Boston, is donderdag voor het laatst uitgezonden in de Verenigde Staten. De **laatste aflevering** aller tijden werd door de omroep NBC, die haar uitzond, toepasselijk betiteld als 'Cheers: last call' (Cheers: laatste ronde).

De finale-uitzending, die in Nederland op 28 juni vertoond zal worden, werd naar schatting door honderd miljoen Amerikanen bekeken. Over de inhoud was stricte geheimhouding betracht, en daarmee kwam natuurlijk de geruchtenstroom op gang: zo zou zelfs president Bill Clinton zijn opwachting maken in de aflevering. De prijs was er dan ook naar, want voor een reclamespotje van dertig seconden betaalden adverteerders grif het recordbedrag van 650.000 dollar (ruim een miljoen gulden) aan NBC.

Met een looptijd van ruim elf jaar, geprezen door tv-critici om de scherpe dialogen en 'one-liners', bekroond met elf Emmy Awards (de hoogste Amerikaanse tv-onderscheiding) en een trouw kijkerspubliek was 'Cheers' een van de meest succesvolle tv-comedies in de Verenigde Staten.

De extra lange laatste aflevering, voorzien van veel melancholische terugblikken, werd door de spelers vanuit de 'Cheers'-bar in Boston bekeken, en buiten door duizenden fans vanaf een gigantisch video-scherm. Gouverneur William Weld van Massachusetts huldigde de acteurs en riep donderdag 20 mei uit tot 'Cheersdag'. Op 29 juni, een dag na uitzending van de slotaflevering, zal nog een samengestelde terugblik worden uitgezonden.

Leerlingen kregen verkeerd examen

Enkele tientallen **eindexamenleerlingen** die in Nederland het vwo-avondonderwijs volgen, moeten op 22 juni hun examen natuurkunde overdoen. De onderwijsinspectie heeft hiertoe besloten, nadat ze had ontdekt dat deze leerlingen afgelopen maandag de verkeerde opgaven kregen voorgeschoteld. Dit heeft een woordvoerster van het ministerie van Onderwijs woensdagavond bevestigd.

De verkeerde opgaven werden uitgedeeld op twee scholen: de Joke Smitschool in Amsterdam en een school in het oosten van Nederland. Natuurkunde op vwo-niveau wordt sinds dit schooljaar in het gewone dagonderwijs volgens een nieuw examenprogramma gegeven. Het avondonderwijs hoeft dit programma nog niet te volgen en kan nog examens volgens het oude programma afnemen. Door een foute bestelling van de schoolleiding kregen de betrokken leerlingen de verkeerde oppgaven. Toen het examen een half uur aan de gang was, werd deze fout ontdekt.

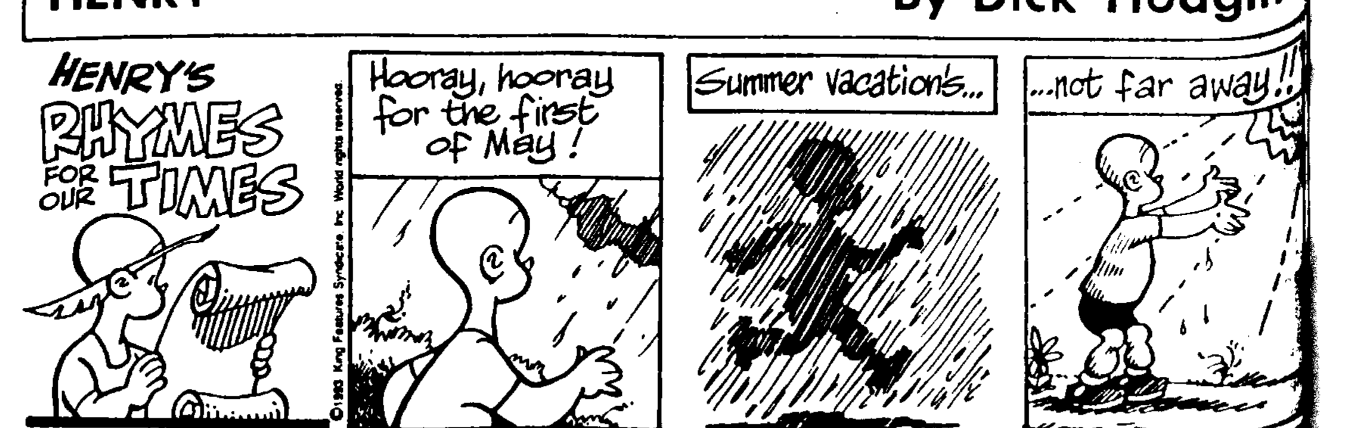
Prins Bernhard geopereerd

Prins Bernhard, de v[illegible] van koningin Beatrix, is [illegible] derdagmorgen in het a[illegible] misch ziekenhuis in Utr[illegible] **geopereerd** aan een b[illegible] uitstorting vlak onder [illegible] schedel, ofwel een subd[illegible] haematoom, dat ontsta[illegible] het stoten van het hoofd[illegible] operatie bestond uit het [illegible] wijderen van een kleine [illegible] veelheid vocht, aldus de R[illegible] voorlichtingsdienst.

De prins zal met [illegible] weekje weer zijn opgek[illegible] zo verwacht de Rijksv[illegible] lichtingsdienst. De 81-j[illegible] Bernhard werd woens[illegible] avond plotseling opgen[illegible] omdat hij al dagen hoofd[illegible] had. Hij was afgel[illegible] zondag met hoofdpijn te[illegible] gekomen uit Texas, waar [illegible] een luchtmachtbasis [illegible] bezocht. Toen de pijnen [illegible] hielden, werd besloten [illegible] een onderzoek in het zie[illegible] huis.

De bloeduitsto[illegible] bevindt zich in de [illegible] bloedvaatjes tussen de [illegible] senen en de schedel. [illegible] vocht dat daardoor vrijk[illegible] gaf enige druk op de [illegible] senen, waardoor hoofd[illegible] ontstond, aldus een wo[illegible] voerster van het academ[illegible] ziekenhuis in Utrecht.

HENRY ® By Dick Hodgins

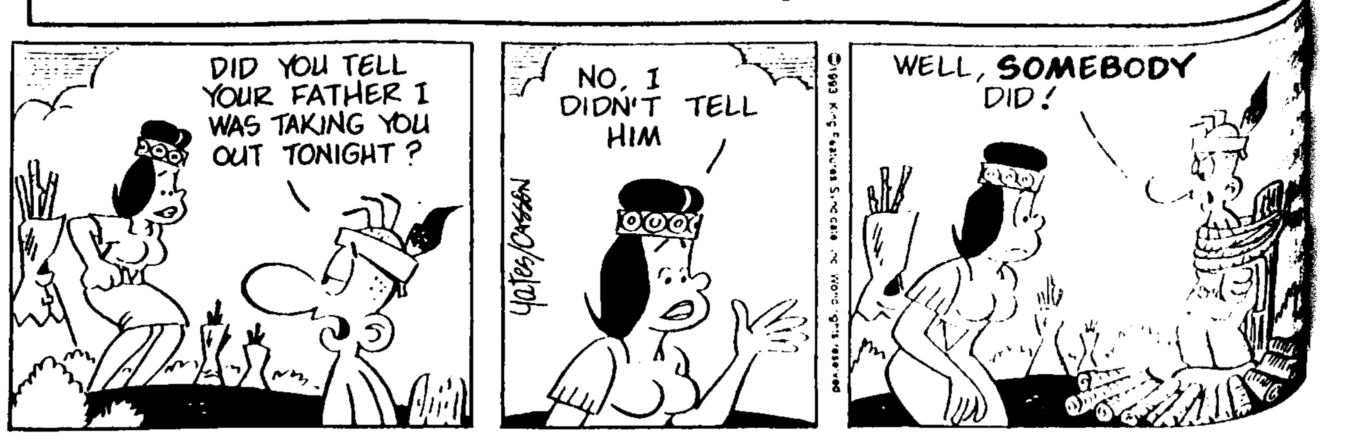
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

Tom Poes en de Herenopstand
door Marten Toonder

3948 — Het was nog vroeg in de morgen toen heer Bommel gewekt werd door kloppen op zijn deurpaneel.

"Ook dat nog", prevelde hij in zijn jas schietend. "Gunt men een slapeloos heer dan niet eens zijn nachtrust?"

Geprikkeld rukte hij de deur open en nu stond hij tot zijn grote verassing voor de geheimzinnige vreemdeling.

"K-komt u binnen", stamelde hij. "Ik moet u nog bedanken, omdat u..."

"Laat maar, laat maar", fluisterde de ander. "De keuze is goed; we zijn zeer tevreden. Dit maal staat in het de badkamer."

Heer Bommel verbleekte.

"Wat nu weer?" riep hij uit. "Komt er dan nooit een einde aan de rampspoed van een heer?"

"Dit maal is het iets bijzonders", sprak de vreemde troostend. "Doe uw best, het einde nadert!"

Hij stak zijn duimen in de oren, wuifde met de vingers en verdween toen snel in de halfduistere gang.

Heer Ollie begaf zich met trillende knieën naar de badkamer die aan zijn slaapvertrek grensde en bleef met open mond op de drempel staan.

Voor de rose marmeren badkuip stond een vervallen kinderledikant, dat met allerlei buiswerk was opgetuigd. Ook zat er een slinger aan waaraan een briefje bevestigd was. Een ongeschoolde hand had daarop geschreven: "Aan zlinger draien, dan knaltie eenig".

Een ogenblik was heer Bommel geheel verstijfd, doch toen snelde hij naar de huistelefoon en vroeg op piepende toon om de directie.

"Het hotel zal in de lucht vliegen als iemand aan de zwengel draait, als u begrijpt wat ik bedoel!" riep hij uit.

ÇAO

AGENDA

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

ITDIENST ARTSEN
en van de artsen van Bandabou district) kunnen in spoedgevallen on 641658 bellen en dan het ordapparaat afluisteren. De en van de andere districten kunnen spoedgevallen de artsenpraktijk van eigen huisarts bellen en het ordapparaat zal dan mededelen wie nstdoende arts is.

ERARTS
ere patiënten)
de dienstdoende arts belt U tel.: 625100.

IGING VAN TANDARTSEN
e dienstdoende arts gedurende het nde en op feestdagen gelieve tel.: op te bellen.

O MEDICO STA ROSA
saweg 327, tel.: 672300/676666; ngstijden zaterdag en zondag van 24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

GELE KRUIS WIJKVERPLE-
Maria 17. Tel.: 682344, 682947, 2 en 682574. Fax: 681000; geopend zeven uur 's morgens tot vijf uur dags; spreekuur wijkgebouw Bonam: dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 5; Suffisant: tel.: 687707; Montagne tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: 7; Mamayaweg: tel.: 657508; voor e omtrent zuigelingen- en peuter- kan men terecht op consultatiebu- evengat. Tel.: 373584. e *wachtzuster* gelieve **tel.: 603661** n.

TING VAN HET WIT GELE S VOOR GEZINSVERZOR- 'KWIDO PA FAMIA'
ria 17. Tel.: 680222; spreekuren ag, woensdag en vrijdag van 08.00- uur; dinsdag en donderdag van 16.00 uur.

RALE WIJKVERPLEGING
r Gosieweg 15. Tel.: 692231/ 2; **geopend van 07.00-17.00 uur. e zuster van de wacht gelieve tel.: 7, pagenummer 669-0368,** te

r Bandabao, Groot Sta Martha 141. 42555; geopend van 14.00-17.00 oor de **wachtzuster gelieve tel.: 7, pagenummer 669-0368** te bellen.

MKLINIEK RIO CANARIO
gatweg Noord 43, tel.: 44510, 3, 691683 en 691838; voor infor- over prenatale zorg en zorg gedu- en na de bevalling. atiebureau zuigelingen: iedere donde- rdag van 13.30-16.00 uur. atiebureau peuters: iedere dins- dag van 12.30-14.45 uur.

TING WIJKVERPLEGING BAN- U
35, tel.: 648077/648387; open van g t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; 0 uur bereikbaar: **zuster Pisas.** 8641 b.g.g. 601760. atiebureau: iedere dinsdag van 1.00/18.00-20.00 uur.

ASHON LECHI DI MAMA OU
ormatie **tel.: 672289, 375023 of**

GENEESK. DIENST

S- EN 2DE DISTRICT OOST
i 1993 vanaf 17.00 uur tot 24 93 om 07.00 uur:
Tseng, Spreekkamer: Cassand- 72. Tel.: 376464; spreekuren: 11.00- 17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: b.g.g. 689266/689337.**
dit voor patiënten van de volgende Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy- Nassy, Tseng, Suiters, Braakman, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi, De Vos m)

AMIGOE
Colofon
GEVERIJ AMIGOE N.V.
efoon centrale (10 lijnen): 672000
rpenheuvel z/n of P.O.B. 577
açao N.A.
440.000
rek. nr.: 11-07-313
Amro
rek. nr.: 874.825.10
uro & Curiel's Bank N.V.
ctie:
674084
d de Maayer-Hollander
ard News Holding
na Rhodes (secretaresse)
dredactie:
674744
r Dicker (hoofdredacteur)
endrikse (eindredacteur ÑAPA)
rige leden Redactie:
n van Dongen, Jacoline Debrot-
stra, Joël Labadie, Marjo
rlof, Dennis Pikero, Solange
lt (opmaak) en Ken Wong
ograaf)
ERTENTIE-AFDELING
674524
ie: Viola Bernardus en
y Naaldijk
ame advertenties: Maandag t/m
g van 07.30-15.30 uur.
vertenties voor de komende dag
t 1 dag van tevoren vóór 15.30
n zijn.
ERLAND
espondenten:
e Harinck, B. Jos de Roo en
r Hellkamp
persbureaus / agentschappen: ANP en AFP
samenwerkingsovereenkomst met The
ami Herald, De Haagsche Courant,
abant Pers, Foto's: AFP
UKKERIJ: Rotaprint N.V.
TRIBUTIE (abonnementen):
açao: Districo N.V. Tel: 370503,
504, Fax: 370304
e nummers 60 cent:
nnementsprijs op alle eilanden van
ederlandse Antillen Naf 16,=, op
ba Naf 17,=.
en Antillen (Nederland):
f 61,15 per maand (luchtpost) of
f 26,- per maand (zeepost); jaarlijks
uit te betalen.

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
21 mei 1993 vanaf 17.00 uur tot 24 mei 1993 om 07.00 uur:
Dokter Cummins, Spreekkamer: Seru Fortuna. Tel.: 684122; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 642855 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

DERDE DISTRICT BANDABAO
21 mei 1993 vanaf 17.00 uur tot 24 mei 1993 om 07.00 uur:
Dokter Sommer, Sentro Mediko Barber. Tel.: 641658; spreekuren: 10.00-11.00/ 17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 648930 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in *spoedgevallen* de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG 22

Otrobanda:
Union, Breedestraat 137. Tel.: 623575.
Punda:
Juliana, Julianaplein 6. Tel.: 654500.

ZONDAG 23

Otrobanda:
Otrabanda, Winkelcentrum Colon. Tel.: 625633-34-35.
Punda
Vredenberg, Socratesstraat 3. Tel.: 613300/ 654492.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
22 mei: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.
23 mei: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

HEEFT U HULP NODIG

Bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE

Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag):** voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen** tel.: 685917.

DIERENARTS
voor **spoedgevallen** gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

ZATERDAG

MINI-CARNAVAL
19.00 uur vertrekkende van het Princess Beach Hotel richting Plasa Mundu Merced (Waaigat).

MAANDAG

TOERISTENSCHEPEN
12.30-17.00 uur *Tropicale* (SJU)
11.00-20.00 uur *Seawind Crown* (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30. 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

WEGA DI NUMBER

1. 7021
2. 3645
3. 3364

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
10.15 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur mevrouw I. Isidora.
17.00 uur *conduction service* Fortkerk
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. H.B. van der Steen.
19.00 uur intrede ds. P. van der Waal.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. O.G. Haasnoot
19.00 uur intrede ds. P. van der Waal in de Fortkerk.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).

****

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG
15.00 History of Auto Racing
16.00 Super Sports Follies
16.30 Wide World of Sports: Indianapolis 500 Time Trials (L)
18.00 News
18.30 ABC News
19.00 New Jersey Republican Debate
20.00 Life Goes On (Season Finale)
21.00 ABC Saturday Night Movie: **Deadly Relations** (1992)
23.00 News
23.30 Movie: **Rent-A-Cop** (1988)
01.30 News
02.00 Movie: **The Vegas Strip Wars** (1984)
04.00 Guns of Will Sonnett
04.30 Branded
05.00 Travel Travel
05.30 Ebony/Jet Showcase

AE (kanaal 73)

ZATERDAG
15.00 Movie: **The Beguiled** (1971)
17.00 Comedy on the Road
18.00 Caroline's Comedy Hour (Host: Colin Quinn)
19.00 Bob Vila's Home Again
19.30 Bob Vila's Home Again
20.00 Movie: **Cape FearMovie: 62)**
22.00 Comedy on the Road
23.00 Caroline's Comedy Hour (Host: Carol Leifer)
24.00 Movie: Cape FearMovie: 62)
02.00 Comedy on the Road
03.00 Caroline's Comedy Hour
04.00 Movie: The Beguiled (1971)

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG
16.30 PGA Golf: Kemper Open, 3rd round (L)
18.00 News
18.30 CBS News
19.00 Hee Haw
20.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
21.00 Willie Nelson: An All Star Birthday Celebration
23.00 News
23.30 Roseanne
24.00 Movie: **Weep No More My Lady** (1992)
02.00 Movie: **Planet Earth** (1974)
04.00 CNN Headline News
05.30 Triangle Auto Vision

LIFE (kanaal 91)

ZATERDAG
15.00 Unsolved Mysteries
16.00 Movie: **Sudie and Simpson** (1990)
18.00 Movie: **Out on a Limb (Pt 1 of 2)** (1987)
21.00 Movie: **Out on a Limb (Pt 2 of 2)** (1987)
22.30 Confessions of Crime
23.00 Unsolved Mysteries
24.00 China Beach
01.00 Self-Improvement Guide
04.00 Self-Improvement Guide

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG
15.00 To Be Announced
18.00 News
18.30 NBC News
19.00 Saturday Sports Live
19.30 Roggin's Heroes
20.00 Saved by the Bell Goes to College
21.00 Empty Nest (Season Finale)
21.30 Mad About You
22.00 Sisters (Season Finale)
23.00 News
23.30 Saturday Night Live
01.00 HBO Comedy Showcase
02.00 Paid Program
02.30 Movie
05.30 Ebony/Jet Showcase

UIT geknipt voor U

Uitgaansagenda voor 21 t/m 27 mei.

MUZIEK

RUST & BURGH (tel. 370968)

KLM Jazz Festival op vrij. 21 mei om 20.30 uur met **Candy Dulfer en Funky Stuff, Estrellas de Ahora met Eric Calmes en Seis del Solar**.

CURACAO CARRIBEAN HOTEL (tel. 625000)
Za. 22 mei om 19.30 uur jazzavond met de artiesten van het jazzfestival.

MUZIEKCAFE BIRDLAND (tel. 617229)
Iedere za. **Bibi en haar band**, ma. **Konki met steelpan**, do. **Walter Wout en Uti Grigori**. Di.,woe. en za. vanaf 20 uur live muziek met de lokale huisband en int. artisten. Zondagavond jamsessie met Konki. **In het weekend jamsessies met Candy Dulfer en Funky Stuff**.

CLUB FAÇADE (tel. 614640)
Zo. 23 mei **Candy Dulfer en Funky Stuff**. Elke woe. live muziek met de **Façade Band**.

LANDHUIS BRIEVENGAT (tel. 378344)
Vrij. 21 mei om 19 uur **Pikaballen**, vanaf 21 uur **Happy Peanuts en Spice & Pepper**. Elke zo. vanaf 17 uur **Chips.**

THEATER

CENTRO PRO ARTE (tel. 376111)
Op woe. 19, vrij. 21, za. 22 mei om 20.30 uur en zo. 23 mei om 15 uur wordt het sprookje **Cinderella** opgevoerd door de balletschool van Lucia Schnog **Ecole de dance** met medewerking van het **Antillian Dance Theatre**.

CURACAO CARIBBEAN HOTEL (tel. 625000)
Op vrij. 21, za. 22 en zo. 23 mei om 20.30 uur **Seth Gaalkema** met zijn cabaretprogramma '(G)een woord over de grens'.

MUSEA EN EXPOSITIES

GALLERY EIGHTY-SIX (tel. 613417)
Expositie van zeefdrukken van **Karel Appel, Corneille, Kees van Bohemen, Herman Brood, Nic Jonk, Anton Vrede e.a.**. Tevens een kleine collectie koraalstenen sculptures van Elis Juliana. Open : ma. t/m vrij. 9.30 - 12 uur en 15 - 17.30 uur, za. 9.30 - 12 uur.

Expositie van beeldend kunstenaar **Manfred Halm Namias de Castro** van 7 t/m 26 mei in Gallery '86 en Akademia di Arte.

CURAÇAOSCH MUSEUM (tel. 623873)
Van 23 apr. t/m 23 mei exposeert **Marilyn Schiltkamp** haar schilderijen. Open: di t/m za. van 9 tot 12 en 14 tot 17 uur. Za. 10 tot 16 uur.

RUM RUNNERS (tel. 623038)
Vanaf zo. 25 apr. om 17 uur is de expositie 'Witnesess' van **Philippe Zanolino** te zien, schilderijen, tekeningen en beelden.

JOODS CULTUUR HISTORISCH MUSEUM (tel. 611633)
Open: ma. t/m vrij. 9 tot 11.45 uur en 14.30 tot 17 uur. Za. en zo. gesloten.

POSTMUSEUM NEDERLANDSE ANTILLEN (tel. 658010)
Expositie met als onderwerp vogels uit het Caribisch gebied onder de titel 'En de vierde dag schiep hij hen'. Open: ma. t/m vrij. 9 tot 17 uur. Za. 10 tot 15 uur. Zo. gesloten.

FORTKERK MUSEUM (tel. 611139)
Open: ma. t/m vrij. 9 tot 12 uur en 14 tot 17 uur. Za. en zo. gesloten.

HET ANTILLIAANSE MUNTENMUSEUM (tel. 613600)
Bankbiljetten en munten uit het Amerikaanse werelddeel en een sierstenencollectie. Open: ma. t/m vrij. van 8.30 tot 11.30 uur en van 14 tot 16.30 uur. Groepen alleen na telefonische afspraak.

NATUURHISTORISCH MUSEUM (tel. 640363)
Gesitueerd in de voormalige voorraadkamer van Landhuis Savonet. Expositie over de geologische geschiedenis van Curaçao. Open: ma. t/m za. 8 tot 16 uur, zo. 6 tot 15 uur.

LANDHUIZEN: Landhuis Knip (tel. 640244), open: ma. t/m vrij. 9 tot 12 uur **en 14 tot 16 uur.** Zo. 10 tot 17 uur. Za. gesloten. **Landhuis Chobolobo** (Curaçao Liqueur Distillery) (tel. 613526), open: ma. t/m vrij. 8 tot 12 uur en 13 tot 17 uur. Za. en zo. gesloten. **Landhuis Brievengat** (tel. 378344), open: ma. t/m vrij. 9.15 tot 12.15 uur en 15 tot 18 uur. Iedere zondag vanaf 17 uur met elke laatste zondag van de maand een folkloristische show. **Landhuis Jan Kock** (tel. 648087), rondleiding elke zo. om 15 uur met muziek. **Landhuis Ascension** (tel. 641950), open: iedere eerste zo. van de maand van 10 tot 14 uur. **Landhuis Groot Santa Martha** (tel. 641559), open: iedere dag van 9 tot 15 uur en vrijdag van 9 tot 12 uur. **Landhuis Rooi Catootje** (tel. 375119), met kleine bibliotheek met antiek interieur. Bezichtiging volgens afspraak.**Landhuis Papaya** (tel. 695850), dagelijks geopend van 9 tot 20 uur, za.en zo. tot 21 uur. Zo. mariachi muziek van 18 tot 19.30 uur.

EVENEMENTEN

VAN DER VALK PLAZA (tel. 612500)
Speelfilms: eike avond om 19.15 uur: zo. Trades of red; ma. Winter people; di. Wild hearts can't be broken; woe. Death becomes her (20 uur); do. The best comic relief '90.

In het kader van het congres van Europese Carnavalssteden wordt op za. 22 mei een carnavalsmars gehouden, Start om 19 uur bij het Princess Beach Hotel via de Martin Luther King Boulevard, Oranjestraat eindigt deze bij het Waaigat met een groots vuurwerk.

Op di. 25 mei om 19.30 uur organiseert het Thorax Centre een lezing over kortademigheid in de aula van de UNA.

Stichting Solomonster Figurentheater (Scharlooweg 76) organiseert iedere woe. om 15 uur een 'open house workhop' voor kinderen. Voor informatie tel. 612472.

DIVERSEN

GROTTEN VAN HATO (tel. 680379)
Druipsteengrotten en Indiaanse rotstekeningen, op het hele uur rondleidingen. Met iedere zondag live muziek van een Kai Orgel. Open: di.t/m zo. 10 tot 17 uur. Ma. gesloten.

SEAQUARIUM CURACAO (tel. 616666)
De onderwaterwereld van de Caribische Zee. Open: dagelijks van 9 tot 22 uur. Glass bottom boat (min. 5 pers.), afvaart om 10, 11, 13.15, 14.30 en 16 uur.

DIERENTUIN EN BOTANISCHE TUIN
Open: dagelijks van 9 - 17 uur.

CHRISTOFFELPARK (tel. 640363)
Natuurpark met unieke flora en fauna in het noordwesten van het eiland. Diverse excursies, wandeling naar landhuis Savonet of Zorgvliet, een rondleiding door het museum, het bezichtigen van grotten. Dagelijks Herten-excursie om 16 uur na afspraak. Open: ma. t/m za. van 8 tot 16 uur en zo. van 6 tot 15 uur.

PUNDA (tel. 613554)
Wandeling door Punda o.l.v. de kunsthistorica Jenny Smit. Elke di. om 9 uur na telefonische afspraak verzamelen bij de Pontjesbrug Pundazijde.

OTROBANDA (tel. 613554)
Wandeling door Otrobanda o.l.v. architect Anko v.d. Woude of kunsthistorica Jenny Smit. Na een telefonische afspraak verzamelen op het Brionplein bij de klok elke donderdagmiddag om 17.15 uur.

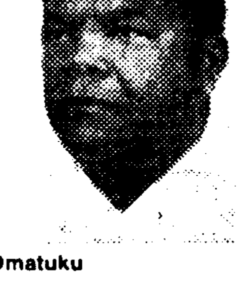
OTROBANDA (tel. 378718) Historisch culturele rondleiding door oud-Otrobanda o.l.v. Joop Hart. Elke woensdagmiddag om 17.15 uur verzamelen bij de grote klok op het Brionplein.

ANTILLIAANSE BROUWERIJ (tel. 612944)
Rondleidingen door de Amstel brouwerij : elke di. en do. om 10 uur. Scholen en groepen vooraf reserveren.

ARAWAK CRAFT PRODUCTS (tel. 627249)
Een kijkje in de werkplaats van een aardewerkfabriek. Met een overzichtsexpositie van keramiek op Curaçao. Open ma. tot en met vrij. van 8 tot 17 uur. Za. van 9 tot 13 uur, zo. gesloten.

Opgaven voor deze rubriek, die elke donderdag verschijnt, tot uiterlijk woensdagmorgen negen uur. Bij voorkeur schriftelijk aan Amigoe, Scherpenheuvel z/n, of per fax: 674524. Telefoon: 672000.

The family, relatives, neighbours, friends and the Management & Staff of Toko Lonka, Het Gouden Hoekje N.V., Superior Banquet Bakery & The Golden Era Hotel in St. Eustatius, announce the death of:

MR. JAMES FERNANDES HOOKER

'For I know that my Redeemer liveth....
.... and in my flesh shall I see God!'
Job 19:25-26

and also the faithful among the following:
His Children: **Mrs I sa Omatuku-Hooker & Shako Omatuku**
Mr. Roy J. Hooker
Mr. David & Felecita Hooker
Mr. D. Hooker

His Grandchildren: **Jair, Jadisee, Andjaolo, Jaredene & Bianca**
Ms. Daisy Lee & The Lee Family in Montserrat

His Sisters: **Mrs. Ida May Reed-Hooker & Family**
Mrs. Miriam Nias-Hooker & Family
Mrs. Angelica Duggins-Hooker & Family
Mrs. Grace Murray-Hooker & Family
Mrs. Murlin Merchant-Hooker & Family
Ms. Agnes Hooker & Family
Mrs. Anastatia Thielman-Hooker & Family

His Brothers: **Mr. Raymond Claude Hooker & Family**
Mr. Godfrey Hooker & Family
Mr. Charles Hooker & Family

Other Relatives includes: **The Families Mortimer, Newton, Spanner, Nicholson & Hook of St. Eustatius.**

The funeral rites will commence on Sunday, May 23, 1993 at the Cher-Asile SDA Church at Puttenstraat #2. Final viewing of the body and acceptance of condolences begin at 1:00 p.m. followed by a mini concert from 1:45 p.m. to 2:30 p.m. The memorial service begins at 2:30 p.m. Interment will take place in Morada Santa El Tributo at Hoffi Bottelier, 4:30 p.m.
After the burial, the family will be unable to accept visits of condolences at home.

Hebt geen verdriet, zij is niet dood, want. Moeders sterven nooit.

Op 19 mei 1993 is vredig ingeslapen na een welbesteed en zorgzaam leven, onze lieve moeder, schoonmoeder en grootmoeder:

Evalina Naömi Heerenveen - Hall

Namens haar kinderen:
Agnes Heerenveen
Stanley Heerenveen
Els Heerenveen
Joyce Heerenveen
Roy Heerenveen
Edward Heerenveen
Rinie Heerenveen
Ivonne Heerenveen
Gerlinda Heerenveen
Hesley Heerenveen
Johan Heerenveen
Eligio Melfor

Namens de kleinkinderen:
Ceasare, Asade, Alamande Belfor, Judith en Ruben Heerenveen, Alumbrana en Kevin v. Velzen, Ramiro, Rashidah Griffith Bryan, Tyronne Heerenveen, Ydellienne, Leroy Heerenveen, Olivia, Mariluz Heerenveen, Jersley Heerenveen, Naomi Burgos, Kenneth Tjon-A-Sam, Nancy Abendanon.

Overige families:
Heerenveen - Hall - Skinbach, van Velzen - Heiliger - Tjon-A-Sam - Abendanon - Breukel - Burgos - Griffith - Nelly Hamen - Azijnman - Bea Gijsbertha - Ulterloo - Bennett - Ilva Martina - Krieger - Petra Zimmerman - Sacre - Mayra Bernadina - Cicilia Frans - Sylvie Warning - Carline Testing - Mereline Kwidama.

De teraarde bestelling zal plaatsvinden op maandag 24 mei 1993, vertrekkende vanuit rouwkamer El Tributo naar de Protestantse begraafplaats aan de Roodeweg.

Gelegenheid tot condoleance vanaf 13.00 uur p.m.

Hierbij maken wij het overlijden bekend van:

Mevr. de Wed. Lola Schrils

Plaats en tijd van de begrafenis zal nader worden bekendgemaakt.

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG
16.05 Movie: **Escape From New York** (1981)
18.05 WCW Saturday Night Wrestling
20.05 Movie: **Death Warrant** (1990)
22.05 Movie: **St. Ives** (1976)
24.05 Saved by the Bell
24.35 Saved by the Bell
01.05 Saved by the Bell
01.35 Saved by the Bell
02.05 Saved by the Bell
02.35 Saved by the Bell
03.05 Saved by the Bell
03.35 Saved by the Bell
04.05 Saved by the Bell
04.35 Saved by the Bell
05.05 Saved by the Bell
05.35 I Love Lucy

USA (kanaal 83)

ZATERDAG
15.00 Movie: **Sex, Love and Cold Harsh Cash** (1993)
17.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
17.30 Bosom Buddies
18.00 Swamp Thing
18.30 Beyond Reality
19.00 Quantum Leap
20.00 Movie: **Dangerous Pursuit** (1989)
22.00 Silk Stalkings
23.00 Movie: **Vice Academy** (1989)
01.00 Movie: **Vice Academy II** (1990)
03.00 Movie: **Vice Academy III** (1991)
05.00 Welcome Back, Kotter
05.30 Welcome Back, Kotter

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

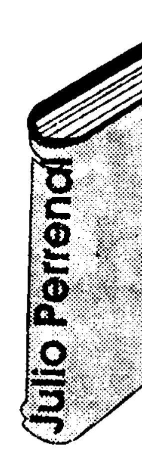
ZATERDAG
17.30 Telefiesta met tante Irma
18.00 Studio Sport
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Turistiko met Captain Sterling
20.00 Telenotisia
20.30 Teatro Klasiko
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 vervolg Teatro Klasiko
22.30 Estreno: **Finish Line**
23.30 Sluiting.

ZONDAG
08.15 Uitzending voetbalwedstrijd
10.30 Deporte Tele-8
12.00 Curaçao Corporationm Challenge '93
15.00 Sala di Konsiero
16.00 Sena di Señor: **pastoor Josepha/koor Hermanos Unidos**
17.00 Much'i Ben
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di Bishita Ku.....
18.30 Cocktail Special: **Nighttime Fantasy in the Sky (herhaling)**
19.00 Tele-Suerte
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 TeleCuraçao Special
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

ÑAPA
ZATERDAG 22 MEI 1993
AMIGOE
Weekend Bijlage Amigoe

INTERVIEWS

Halve eeuw Julio Perrenal

CULTUUR

Cuba: laatste tropisch arbeiders-paradijs

= door Nel Gasimiri =

PROJECT ANS MOET WORDEN STOPGEZET

Ruthsella Pors-Palm: "Geen tijd, wel prestige"

Foto Ken Wong

Gibi Basilio is een van de medewerkers van ANS die in het buurtcentrum van Buena Vista de kindertjes uit de buurt in de middaguren beziggehoudt. In dit geval met dramatische expressie.

Geen geld voor opvang van kansarme kinderen

Na bijna drie jaar komt er een eind aan het project ANS: Activiteiten Na Schooltijd. Vorig jaar zou dat reeds het geval zijn, maar er was nog wat geld over en daarom besloten de organisatoren na goedkeuring door de bevoegde instanties om er mee door te gaan. Tenminste, zolang als dat lukte. Nu is het geld echt op en moet men stoppen. Dat doet degenen die zich zo enthousiast voor dit project hebben ingezet veel verdriet. Ze zien een eind komen aan een project dat zoveel voor de jeugd en dan speciaal voor de jeugd in slechte sociale omstandigheden heeft betekend. Ze begrijpen het ook niet goed. Waarom is er geen geld voor zo'n nuttig project meer beschikbaar?
De kranten staan bol over wat er allemaal gedaan zou moeten worden voor de jeugd. Er moet meer opvang 's middags komen. Desnoods zelfs moeten de scholen 's middags doorgaan, al was het alleen maar om de jeugd van de straat te houden. En de ANS is een concreet project dat juist daarmee bezig is. En ook geen kostbare onderneming, de leiders krijgen slechts een minimum bedrag als vergoeding. Maar toch moet men er mee ophouden, want geld is er niet meer.

Ruthsella Pors-Palm is de coördinatrice van de Jeugd Centrale Curaçao die de leiding over dit project heeft (gehad). Zij wil graag haar hart luchten over de gang van zaken.
"De Jeugd Centrale Curaçao heeft dit project geïnitieerd, maar vorig jaar heeft men bij de Jeugd Centrale niets gedaan om het project door te laten gaan. Ik ben coördinatrice. Ik heb aan de bel getrokken en gevraagd naar middelen te zoeken. We zijn nog een half jaar doorgegaan, maar ook in dit half jaar is er niets gebeurd. De laatste twee maanden had men het erover dat men het nog eens zou gaan bekijken. Het gekke is dat iedereen het een heel goed project vindt, maar dat niemand er rekening mee heeft gehouden op de begroting. Dit vind ik wel heel erg".

GEEN OPVANG

Ruthsella die zwanger is en binnenkort met zwangerschapsverlof gaat:
"We zijn begonnen met 270 kinderen, verdeeld over zeven wijken. De bedoeling was het werk uit te breiden over 12 wijken, maar we moesten terug naar zes wijken. En zelfs voor die zes was er eigenlijk geen geld genoeg. We werken met kinderen die over het algemeen thuis niet opgevangen kunnen worden, of omdat de moeder werkt, of omdat ze bijvoorbeeld 's middags bij oma zijn en oma is al oud. Veel van die kinderen zitten vol problemen: kinderen die verwaarloosd worden, kinderen die verkracht worden, kinderen aan de drugs. Het is soms heel erg. Van tevoren wist ik al dat het allemaal niet zou lukken zoals we van plan waren. En dan niet eens vanwege het geld. Als er tijdig naar geld was gezocht, had dat geen probleem hoeven zijn. Maar het grote probleem vormen de leiders. Het was voor zes wijken al moeilijk leiders te vinden. Dat was ook de voornaamste reden dat we Santa Rosa moesten opheffen".

Welke eisen stelde u aan de leiders?
"Op Curaçao goede leiders vinden is een groot probleem. Het gaat niet zozeer om de scholing, ze moeten dynamisch zijn. Sommigen hebben alleen maar lagere school gehad maar zijn erg goed. Onderwijzers zijn meestal geen goede leiders. Ze kunnen zich niet aanpassen aan de 'losse' structuur. We hebben twee en een half jaar gedraaid met zeven wijken en nog geen zes leiders per wijk. We werken met verschillende mensen op verschillende niveaus. We moeten streng optreden. We hebben zelfs geprobeerd ze te chanteren met geld: als je extra je best doet, krijg je een extra vergoeding. Maar in Santa Rosa waren op een gegeven moment nog maar drie leiders over. Zij stookten de kinderen tegen ons op. Het beste was die wijk te sluiten".

Hoe werfde u leiders?
"Door middel van een advertentie. Toen ik werd aangetrokken voor dit project was het al begonnen. Er hadden zestig mensen op de advertentie gereageerd. Die voerden een sollicitatiegesprek met de JCC. We hadden verwacht 12 leiders per wijk aan te stellen. Maar er kwamen maar 60 sollicitaties binnen".

ROULEREN

Zijn er later nog nieuwe gegadigden bijgekomen?
"Het is een constant roulerend systeem. Nieuwe leiders, die per advertentie worden aangetrokken, moeten eerst een korte cursus volgen. Maar sinds vorig jaar hebben we dat niet meer kunnen doen, want je moet ze toch wat zekerheid kunnen bieden. Kunnen zeggen dat het project doorgaat. Het zijn semi-vrijwillige medewerkers. Zonder cursus verdienen ze 240 gulden per maand. Na het volgen van de cursus 110 gulden extra. Assistenten en hoofdleiders verdienen wat meer. De leiders moeten elke maandagmiddag tot en met vrijdagmiddag aanwezig zijn. *No work-no pay*. Het zijn veelal huismoeders, kleuterleidsters en veel werkelozen. Onze bedoeling was met dit project twee groepen te bereiken: de kinderen en de schoolverlaters van mavo en havo die nog geen werk hebben gevonden. Dat laatste is niet gelukt. We hebben ongeveer 15% jongere leiders, de rest werkelozen".

En de studenten van de Pedagogische Akademie? Zijn dat dan geen potentiële jeugdleiders?

"Het is te zwaar voor hen. We werken met maandthema's en het is veel voorbereiding. Dat lukte niet naast hun schoolwerk. We hebben 9 PA-studenten gehad voor een stage van drie weken. We hoopten dat ze zouden blijven, maar dat is niet doorgegaan".

Ruthsella Pors-Palm heeft in Nederland de HBO-opleiding Creatief/Educatief werk gevolgd, een cursus waarbij de nadruk ligt op de muzikale-ludieke identiteit. Dat wil zeggen dat men op een speelse manier, door middel van kunstvormen, zoals muziek, drama, tekenen, e.d., de ernstiger onderwerpen benadert.

"Toen ik werd aangetrokken dachten ze dat ik een soort drama-docent was. Maar het gaat juist om het op een leuke wijze van dingen presenteren. Later is dat zelfs de stempel op het hele project geworden. Denk maar aan de voorstelling van Centro Pro Arte van Mama Korsow, die ziek was. Ik vind het leuk om met kinderen te werken, alleen is het erg frustrerend als het op deze manier moet".

DOORVECHTEN

Ruthsella Pors stopt met werken maar ze is vast van plan te vechten voor haar project.
"Op Curaçao kom je steeds weer dezelfde mensen in allerlei stichtingen tegen. Bij de JCC bijvoorbeeld zitten een paar mensen in het bestuur die ook in de FAJ (Federatie Antilliaanse Jeugdzorg) vertegenwoordigd zijn. En zij zitten ook weer in Task Force. En in de organen die deze stichtingen moeten controleren zitten weer dezelfde mensen! Ik vergelijk het wel eens met een bakkerij, waar ze slecht brood verkopen. Er komt controle en de bakker zit zelf in de controlecommissie.
Voor dit project moest er geld op tafel komen. Daarom heb ik gevraagd of ze me wilden machtigen zelf op zoek te gaan naar sponsors. Ik heb wel vaker geld gezocht voor kleinere projecten, maar als het om grotere bedragen gaat moet ik een machtiging hebben van het bestuur. Maar dat mocht ik niet. Op mijn vraag waarom ze het dan niet zelf deden, antwoordden ze: 'Sorry geen tijd!'
"Iedereen zegt tegen mij dat ik gewoon mijn mond moet houden. Dan kan ik ook deze baan houden. Maar ik vind het frustrerend. Hoe moet het verder met die kinderen, waar straks niets meer mee gebeurt?"

Waar worden die activiteiten na schooltijd gehouden?
"In de Buurtcentra. De besturen van de buurtcentra hebben altijd hun mond vol over de jeugd, *nos futuro*, bla, bla, bla. Maar als er in de buurtcentra wat georganiseerd wordt voor jongeren, maken ze altijd problemen. Ze klagen erover dat de jongeren de stoelen kapot maken, e.d. Daarmee bedoelen ze onze stoelen die bedoeld zijn voor bruiloften en familiefeesten. Daar verdienen ze geld mee. Dat soort activiteiten willen ze. Als je ziet hoeveel subsidie ze krijgen, is het schandalig hoe weinig ze doen. Ze willen dat wij met de marginale jeugd werken. Maar wij kunnen die jongens en meisjes niet zo ineens veranderen".

KANSARM

Wat voor kinderen komen naar de activiteiten na schooltijd?
"We zijn gericht op de kansarme milieus. In de praktijk betekent dat dat 80% van onze kinderen uit zulke milieus komen. De rest komt uit de middenklasse en zelfs een paar uit de hogere klasse. Iedereen betaalt een contributie van vijf gulden per maand. Er waren in het begin nogal wat protesten over de kinderen uit de midden en hogere milieus die erbij zaten, maar als we kinderen aannemen gaan kinderen uit de kansarme milieus voor. De anderen worden zolang op een wachtlijst gezet. Maar juist de ouders van kinderen die je nodig hebt reageren vaak passief. Zulke kinderen komen dan af en toe kijken wat er gebeurt en we proberen ze erbij te betrekken. Dan komen ze een volgende keer niet en de keer erop weer wel en zo langzamerhand komen ze er vast bij. De kinderen van de wachtlijst vullen de open plaatsen op".

"Volgens mij bestaan er bijna geen kinderen meer zonder problemen. Het is soms echt heel erg. En we staan machteloos. We zijn gebonden aan een beroepsgeheim. Soms schakelen we de Voogdijraad of een andere instantie in, maar je bereikt er niets mee. Dan worden de kinderen of opgesloten in San Fernando of ze kunnen een aanklacht indienen tegen hun eigen ouders. Dat laatste gebeurt natuurlijk niet. Maar kinderen zijn soms al opgelucht als ze eens uit kunnen praten. Laatst nog een vader met 13 kinderen. Twaalf daarvan heeft hij verkracht. De dertiende was nog te klein. Of een vader die choller is. Pas als vader thuis is en slaapt, zo om een uur of twaalf 's nachts, mogen de kinderen binnen.
Andere vaders, die drie of vier Dominicaanse vrouwen in huis hebben. Of kinderen die zelf al drugs gebruiken.
De leeftijd waarop men met drugs begint wordt vaak onderschat hier op Curaçao. In Puerto Rico gebeurt dat vanaf vijf jaar. In Buena Vista, een van de wijken waar het project ANS draait, zitten er al jongens van acht jaar oud aan de drugs. Ik weet het zeker".

Komen zulke jeugdige verslaafden ook naar de ANS?
"Vaak wel. Ze komen eens kijken, vinden het leuk. Maar een probleem voor ze is dat ze vaak in een vriendenkring zitten die veel ouder en volwassener is. Die vinden ons project kinderachtig. Dan durven ze weer een poosje niet te komen omdat ze bang zijn uitgelachen te worden. En daarna komen ze weer. Deze kinderen komen zo nu en dan. Vorige maand hebben we gewerkt aan het thema 'Drugs'. Een man, zelf een ex-verslaafde, is op bezoek gekomen en heeft aan de kinderen zijn verhaal verteld. Toen reageerden de kinderen, ook kinderen van buiten die wij erbij gehaald hadden, nieuwsgierig en er kwamen veel vragen los. Die ex-choller, herkende verschillende van onze kinderen, aan hun houding, aan hun ogen, en er waren kinderen die vertelden hoe hun ouders ook aan de drugs zaten".
"Ik vind het heel erg. Ik ben zelf actrice. Ik heb een paar keer geacteerd, stukken geschreven, ik zing ook. Soms neem ik een paar van die kinderen mee naar de t.v. als ik zing. (ik ben een 4 of 5 keer geweest) Dan zie ik wat het voor die kinderen betekent, als ze zoiets anders meemaken. Ze weten niet wat te doen. Zoiets hebben ze nog nooit meegemaakt".

DUMPING PLACE

Hoe is de samenwerking met de ouders?
"Ouders beschouwen de ANS als een soort *dumping-place*. Als je ouders oproept van bijvoorbeeld kinderen met problemen, komen ze niet. Bij een project vorig jaar in de schouwburg zaten sommige kinderen te huilen, omdat hun ouders niet wilden komen. Gelukkig zijn niet alle ouders zo. Als ik echt een ouder te pakken wil krijgen, moet ik het kind slaan. Maar dat doen we niet. Dan komen ze meteen op hoge poten met 'Wat denk je wel'. Anders zie je ze niet".

Er zijn een paar ouders betrokken bij het project en die vinden het heel erg dat wij er mee op moeten houden. Anderen vinden het ook erg maar vooral omdat ze nu geen *dumping-place* meer hebben. We hebben alle ouders een enquête-formulier gestuurd en veel daarvan zijn netjes ingevuld geretourneerd. Heel positief. De meeste ouders werken en zijn blij dat hun kind opgevangen wordt. Dat was ook onze bedoeling. We wilden een toevluchtsoord zijn voor kinderen die thuis niet verantwoord opgevangen konden worden. Daarnaast hebben we ook kinderen die naar ons gestuurd zijn door bijvoorbeeld de Voogdijraad, AGV of Sedukal. Heel vaak gaat het bij ons om kinderen zonder (bekende) vader. Moeder werkt en kan dus niet zelf het kind opvangen".

Stel dat er geld zou komen om door te gaan met het ANS-project. Zou u doorgaan?
"Ik zou het anders willen aanpakken. Deze constellatie binnen de stichting kan niet. We kunnen niet werken met telkens twee maanden vooruitzicht, twijfels en weer twee maanden erbij. Vorig jaar hadden we nog 35 leiders. Door deze onzekerheid zijn

Vervolg op pag. 2

Eindredactie: Peter Dicker, opmaak: Solange Isselt

Demirel president van Turkije gekozen:

Onverschrokken politicus, die 'voor Turkije naar de hel gaat'

Een onverschrokken politiek strijder, 'Babba' (Papa) voor vele Turken, zeven keer premier en tweemaal afgezet door de militairen ('71 en '80), is zondag de nieuwe president van Turkije geworden. Al ruim dertig jaar geeft de boerenzoon Suleyman Demirel uit Isparta met zijn pro-westerse en fel anti-socialistische opvattingen gestalte aan een groot deel van de openbare mening in de overwegend Islamitische maar wereldlijke staat Turkije.

Ook van een verbod op politieke activiteit dat hem in 1982 werd opgelegd, trok hij zich weinig aan. Het verbod werd in 1987 opgeheven, onder het tweede kabinet van wijlen Turgut Ozal, die hij nu opvolgt als president. In 1989 deed Demirel al een gooi naar het presidentschap, maar toen kreeg Ozal de voorkeur van het volk.

"Voor het Turkse volk ben ik bereid naar de hel te gaan", zei Demirel eens tijdens zijn eerste premierschap ('65-'71), toen hij op een politieke bijeenkomst een anoniem dreigement ontving. Hem werd een briefje ter hand gesteld met de waarschuwing: "Wees voorzichtig of jou treft hetzelfde lot als Menderes." Oud-premier Adnan Menderes was na een eerdere staatsgreep door het leger in 1960 terechtgesteld. De snelle en van moed getuigende reactie van Demirel was kenmerkend voor deze krachtige politieke strijder die ook bekend staat als een meeslepend redenaar. Demirel ging, na als civiel ingenieur belast te zijn geweest met waterkrachtprojecten, een belangrijke rol spelen bij de moderne economische ontwikkeling van Turkije.

Snel kwam hij uit de rijen van politiek onbekenden naar voren om in 1964 leider te worden van de Partij van het Juiste pad. Deze partij nam de aanhang over van de vroegere Democratische partij van Menderes, die voorgoed was verboden. Tweemaal leidde hij de nieuwe partij bij algemene verkiezingen naar een ruime overwinning, waarbij het programma in sterke mate was afgestemd op de behoeften van de overwegend agrarische bevolking die hij uit eigen ervaring goed kende.

De rol van het leger in Turkije pleegt Demirel te vergoelijken: "Ons leger is niet hetzelfde als dat in vele landen. Het wil niet de macht aan zich trekken. De militaire leiders zien het als een van hun taken de staatsinstellingen te verdedigen."

Suleyman Demirel, geboren in 1924, studeerde in 1949 aan de Technische Hogeschool in Istanbul af als civiel ingenieur. Hij werkte daarna een jaar in de Verenigde Staten op het bureau voor landaanwinning en specialiseerde zich in irrigatie en dammenbouw. Bij zijn terugkeer werd hij benoemd tot hoofd van verscheidene damprojecten in Turkije en daarna tot directeur van de afdeling dammenbouw van het ministerie van Waterstaat. Hij oogstte al spoedig waardering voor zijn vermogen in het logge bureaucratische systeem snel beslissingen te nemen en kreeg de bijnaam 'koning van de dammen'.

Na beëindiging van zijn diensttijd raakte hij bij de politiek betrokken via de pas opgerichte Partij van het Juiste pad om in 1964 met overweldigende meerderheid tot voorzitter te worden gekozen. In 1965 kreeg de partij bij algemene verkiezingen 53 procent van de stemmen en werd Demirel voor het eerst premier. Onmiddellijk probeerde hij te komen tot een evenwichtiger economische ontwikkeling. Hij deed dit door een strakkere planning en door voorrang te geven aan de industrialisering, de verbindingen op het platteland en de agrarische ontwikkeling. Door zich uit te spreken voor een politiek van gemengde economie met door de staat geleide organisaties naast particuliere ondernemingen moedigde hij buitenlandse investeringen aan.

ONBEKWAAM

Na beide staatsgrepen werd Demirel door het leger in het binnenland verbannen naar een plaats aan de kust van de Egeïsche Zee en van zijn politieke rechten beroofd. In 1971 zette het leger hem aan de kant, omdat hij onbekwaam zou zijn, in 1980 gebeurde dit toen zijn minderheidsregering in een diepe economische crisis verzeild was geraakt en geweld van links zowel als rechts in het land al vijfduizend mensen het leven had gekost.

Na deze val van Demirel werd zijn naaste adviseur Ozal minister in de militaire regering, speciaal belast met economie. Ozal werd in 1983 na algemene verkiezingen onder toezicht van het leger premier, herkozen in 1987 en in 1989 president. Sindsdien voerde Demirel kris kras campagne door het land en zwoer daarin Ozal uit het presidentschap te verdrijven. Zijn argumenten waren steeds dat Ozal de vrijemarkteconomie te rigide doordrukte en dat die de bevoegdheden van de president overschreed, een functie die volgens Demirel en andere oppositieleiders traditioneel grotendeels ceremonieel is.

Toen kiezers hem tijdens die campagne verweten zich niet tegen de staatsgreep van 1960 te hebben verzet, kaatste Demirel: "Er was geen tank waar ik op kon klimmen", een verwijzing naar het optreden van president Boris Jeltsin van Rusland in augustus 1991 tegen de mislukte militaire staatsgreep in de vroegere Sovjetunie.

Applaus in het Turkse parlement nadat in de derde stemronde Suleyman Demirel (derde van links) als nieuwe president uit de bus was gekomen.
(AFP-satellietfoto)

Vervolg van pag. 1

er nog maar 21 over. De leiders moeten zekerheid hebben of het doorgaat. Ik heb binnenkort een gesprek met gedeputeerde Mendes de Gouveia. Er zijn hier op het eiland zoveel werkelozen die verplicht werk moeten zoeken. Waarom kunnen we de jongeren niet verplichten een jeugdleiderscursus te volgen? Willen ze onderstand krijgen moeten ze de cursus volgen".

Maar bij zo'n verplichting zal er niet veel motivatie voor het werk zijn.

"We hebben so wie so al een tekort aan gemotiveerde mensen. Soms vinden ze het niet leuk om te doen, maar als ze er eenmaal zitten, vinden ze het steeds leuker worden. Het is vaak de stap om hier naartoe te komen, om een formulier in te vullen: dat doen ze niet. Maar als ze zouden weten dat hun onderstand ervan afhing? Ze zouden door het Bestuurscollege ter beschikking gesteld moeten worden van onze kinderen.

Men denkt hier vaak dat je geld moet krijgen van Sede Antia, van het Koningin Juliana Fonds of iets dergelijks, maar het kan ook anders. Ik denk dat het meer een nationaal project moet zijn, waarbij de hele bevolking betrokken moet worden. En dat het zeker niet in handen moet blijven van een stichting, die geen tijd heeft maar wel het prestige wil houden".

FELIPE GONZALEZ
...huzarenstukje...
(AFP-satellietfoto)

ADOLFO SUAREZ
...keert niet terug...

Grote werkloosheid doet tekenen voor Joegoslavië

Oorlogservaring te ingrijpend voor veel Deense Blauwhelmen

"Ik heb me aangemeld, omdat ik iets spannends wilde meemaken", aldus de 22-jarige Kim Bertelsen uit Korsor over zijn motieven om als VN-blauwhelm dienst te doen in het voormalige Joegoslavië. De ervaringen als ooggetuige van de slachtpartijen in Bosnië vond de jonge man na zijn terugkeer dan toch niet zo spannend: "De oorlog was dichter bij ons dan we verwacht hadden".

Dat de oorlogservaringen op de Balkan blijkbaar veel van de zonder uitzondering vrijwillige 21.300 VN-soldaten uit Denemarken onvoorbereid treffen, kwam in hun vaderland op de voorpagina van de kranten toen een jongen van negentien kort na terugkeer zijn vroegere vriendin doodde. Het ging bij de al tijdens het verblijf in het voormalige Joegoslavië wegens zware depressies behandelde man zeker om een uitzonderingsgeval, maar na dit voorval werd bekend dat onder de terugkerenden psychische storingen geen zeldzaamheid zijn.

Ook het door opperbevelhebber Jorgen Jyng Schnell naar voren gebrachte argument, dat men alle terugkomers vanzelfsprekend therapeutische hulp aanbiedt, bracht de publieke opinie niet tot rust. Verder bleek namelijk dat dit aanbod niet werd aangenomen door velen, vooral om de beroepstoekomst in het leger bezorgde jonge mannen, omdat ze in hun dossier niet de aantekening wilden krijgen dat ze een "slappeling" zijn.

BEZORGD

De om de reputatie van zijn mannen bezorgde minister van Defensie, Hans Haekerup, heeft zich nu in het debat gemengd met de oproep aan alle betrokkenen hun problemen niet voor zich te houden. "Geen enkele beroepscarrière zal er schade van lijden", aldus Haekerup bij een parade van terugkerende soldaten. Ondertussen lijkt het in de armee nemen van psychologische hulp om de eigen oorlogservaringen te 'verwerken' niet meer geregistreerd te worden.

"Al verscheidene maanden houden wij groepstherapieën voor thuiskomende VN-soldaten, die open staan voor allen", probeerde ook het hoofd van het Operatieve inzetcommando bij de strijdkrachten, majoor-generaal Kjeld Hillingso, de publieke opinie gerust te stellen. Voor Svend Erik Larsen, de voorzitter van de vereniging van onderofficieren, is dat bij lange na niet genoeg.

Hij heeft kritiek op het selecteren van de vrijwilligers: "Velen van hen zijn te jong en ze worden onvoldoende voorbereid". Enige voorwaarde voor de in de regel zes maanden durende inzet op de Balkan is tot nu toe het vervullen van de in Denemarken acht tot twaalf maanden durende dienstplicht met een aanvullende voorbereidingscursus. De motieven van de vrijwilligers hebben, zo weet Larsen, in de regel minder te maken met 'zucht naar avontuur', maar des te meer met de onder jongeren rampzalig hoge werklooshheid in Denemarken. "Velen melden zich aan, omdat ze na uitzending automatisch recht hebben op WW, wat ze anders niet zouden krijgen".

ZELFMOORDCIJFER

In het naburige Noorwegen, waarvandaan sinds lang VN-soldaten naar het zuiden van Libanon gestuurd worden, denkt men intussen zelfs na over ongewoon hoge zelfmoordcijfers onder hen die uit het vroegere oorlogsgebied terugkeren. Uit een brede studie onder de tot de Unifil-eenheden behorende Noren bleek dat het aantal suïcides bij hen bijna vijftig procent hoger lag dan bij niet-Unifilllers van dezelfde leeftijd. Toen dit gegeven bekend werd, reageerde ex-minister van Defensie Johan Horgen Holst, die nu minister van Buitenlandse zaken is, met de opmerking: "Het is duidelijk dat we daar iets aan moeten doen".

Voor partijprogramma en problemen geen aandacht

In Spaanse stembuscampagne staan 'poppetjes' nog steeds centraal

Spanje gaat op 6 juni naar de stembus om een nieuw parlement te kiezen. Hoewel de officiële campagne maar twee weken duurt en pas op 22 mei begint, is de voorcampagne al weken bezig. Waarnemers spreken over de smerigste verkiezingsstrijd uit de laatste tientallen jaren. De verkiezingscampagne, toegespitst op de personen van premier Gonzalez, lijsttrekker van de Spaanse sociaal-democraten (PSOE), en Volkspartij-(PP)voorman Aznar, gaat gepaard met felle persoonlijke aanvallen en verdachtmakingen. Beide partijen munten niet uit door fijngevoeligheid en het maken van nuances. PSOE en PP, gewikkeld in een nek-aan-nekrace in de opiniepeilingen, menen zich te profileren door elkaar zoveel mogelijk te beledigen.

De conservatieven melken het thema van de corruptie uit om de socialisten in diskrediet te brengen. "Dit is de regering van Filesa en Kio", riepen vooraanstaande partijfunctionarissen onlangs uit, verwijzend naar de twee grote corruptieschandalen waar de PSOE bij betrokken is. De Partido Popular eist het aftreden van de Spaanse minister van Financiën en Economische zaken, Carlos Solchaga. De minister heeft volgens de oppositie geen enkele controle uitgeoefend op de investeringen van het Kuwait Investment Office (KIO), terwijl dat volgens de Spaanse wet verplicht is. Kuwaytse zakenlieden maakten namens hun regering gebruik van Nederlandse Financieringsmaatschappijen en kregen zelfs forse subsidies van de overheid om in Spanje te investeren. Maar toen de winst binnen was, werden de bedrijven opgedoekt en stonden duizenden arbeiders op straat. De PP acht Solchaga verantwoordelijk voor het grootste faillissement uit de Spaanse geschiedenis.

De centrum-rechtse oppositie heeft echter boter op haar hoofd, want ook zij is bij verschillende steekpenningenaffaires betrokken of betrokken geweest. De penningmeester van de PP moest vorig jaar om deze reden aftreden. Functionarissen van de partij in Burgos en de regio Cantabrie moeten vanwege corruptiepraktijken zich voor de rechter verantwoorden. Het zijn dus niet alleen de sociaal-democraten die in dubieuze zaken verwikkeld zijn, zoals de conservatieve PP wil laten geloven.

Premier Gonzalez sprak twee weken geleden over een andere vorm van fraude. "Als wij de verkiezingen winnen, zal de PP dat dan wel accepteren?" vroeg hij zich openlijk af. Of zullen de conservatieven dan meteen een verhaal ophangen over verkiezingsfraude?

APOCALYPTISCH

De sociaal-democraten proberen de rechtse oppositie te associëren met het Francotijdperk. PSOE-politici praten over hun PP-collega's alleen in termen van rechts of extreem-rechts, en gaan daarbij eveneens beledigende opmerkingen niet uit de weg. Minister van Buitenlandse zaken, Javier Solana, noemt de PP, die het in de meeste peilingen net iets beter doet dan de PSOE, een 'marginale partij'. De derde man in de partijhiërarchie, Jose Maria Benegas, voorziet een 'apocalyptische toekomst' als de conservatieven de verkiezingen winnen.

Het rechtse imago van de PP spoort niet met de werkelijkheid van leider Aznar, die zich er graag op beroemt dat zijn partij vrouwvriendelijk is. Aznar koestert bovendien een grote bewondering voor redelijk rechts in Frankrijk en de Franse premier Balladur. Maar de PSOE maakt weer dankbaar gebruik van het gegeven dat verscheidene leden van de aartsconservatieve katholieke organisatie Opus Dei hoog genoteerd staan op de PP-verkiezingslijsten.

Suarez, die bij de voor hem desastreus verlopen lokale verkiezingen in 1991 het lijsttrekkerschap verloor en premier was tussen 1976 en 1982, keert niet terug in het nieuwe parlement. Zijn partij zal volgens de voorspellingen mogelijk het parlement niet eens halen. De PP zal daarvan het meest profiteren, maar ook Gonzalez hoopt ex-CDS-stemmers aan zich te kunnen binden. "Ik was altijd al een vriend van Suarez", zo deed hij onlangs de waarheid behoorlijk geweld aan. In de jaren zeventig eiste de premier nog het aftreden van zijn voorganger, omdat Spanje toen twee miljoen werklozen telde. Nu zijn het er bijna drie miljoen.

Om de PSOE te vernieuwen en het imago van de partij te verbinden met corruptiebestrijding en nieuw elan, haalde Gonzalez onlangs een grote stunt uit. Hij slaagde erin een aantal prominente onafhankelijken op de PSOE-lijsten plaats te laten nemen. Zijn meesterzet was de kandidatuur van de onderzoeksrechter Baltasar Garzon, de 'Spaanse Falcone', een criticus notabene van de sociaal-democraten. Als zij de verkiezingen winnen, zal deze 'superrechter' de stoel van Justitie of Binnenlandse zaken bekleden.

ONKREUKBARE

Garzon werd een volksheld door succesvolle acties tegen drugshandelaars en zijn bestrijding van het terrorisme. Maar 'de onkreukbare', zoals hij in Spanje alom wordt genoemd, joeg ook twee PSOE-ministers tegen zich in het harnas door leden van de geheime dienst en de politie aan te klagen vanwege machtsmisbruik. De reactie van de oppositie was voorspelbaar. Gonzalez had de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht in gevaar gebracht.

Sommige media prezen indirect Gonzalez' huzarenstukje. Het aantrekken van Garzon leidt de aandacht af van de corruptieschandalen waarbij leden van de regeringspartij betrokken zijn. Het zal de politici stimuleren zich te concentreren op de belangrijkste thema's: De economie en de werkloosheid, zo luidde een commentaar.

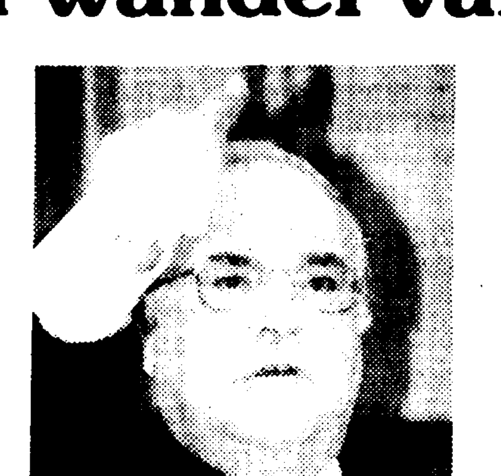
Partijpolitiek beraad in Bonn op hoog niveau:

Pers te actief bij napluizen handel en wandel van politici

Bondskanselier Helmut Kohl en de leiders van de belangrijkste politieke partijen in Duitsland hebben in het diepste geheim overleg gevoerd over hun gedeelde bezorgheid over media die steeds dieper graven in het privé-leven van politici. Dat hebben regeringsfunctionarissen toegegeven naar aanleiding van een publikatie in het weekblad Der Spiegel.

Een reeks grotere en kleinere schandalen bewoog Kohl volgens Der Spiegel tot voorstellen die verslaggevers beperkingen opleggen. Het overleg waaraan ook de sociaaldemocratische SPD deelnam, had plaats een week voordat SPD-leider Björn Engholm onlangs moest aftreden. Journalisten hadden aangetoond dat hij had gelogen over een oud schandaal in zijn eigen deelstaat Schleswig-Holstein.

"Ze hebben gesproken over hun bezorgheid nadat populaire weekbladen met verhalen kwamen over het huwelijksleven van Engholm", zo zei een functionaris van de regering. "Het was allemaal erg geheimzinnig, niet in de slechte zin van het woord, maar simpelweg dat ze niemand erover hebben verteld."

HELMUT KOHL
...persmuskieten...
(AFP-satellietfoto)

De functionarissen in Bonn ontkenden het bericht van Der Spiegel dat Kohl heeft voorgesteld boetes te verhogen en strengere wetten op te stellen voor de bescherming van privacy. Ook zou de bondskanselier een boycot willen van media die naar zijn zin te nieuwsgierig rondsnuffelen in het privéleven van politici.

Nog meer dan de SPD is de regering-Kohl geplaagd door een reeks onthullingen van Duitse kranten en weekbladen. Amper een week geleden nog moest minister Günther Krause van Verkeer aftreden nadat was gebleken dat hij een dubieuze vergoeding van zijn ministerie had gekregen voor een verhuizing twee jaar geleden.

Ook Kohls gewaardeerde minister van Economische Zaken, Jürgen Molleman, van de liberale FDP, zag zich begin dit jaar gedwongen af te treden. Duitse media hadden onthuld dat Molleman briefpapier van zijn ministerie had gebruikt om winkelwagentjes van zijn neef aan te prijzen.

Persmuskieten maken het ook de vierde grote partij in Duitsland, de christendemocratische CSU uit Beieren, lastig. De CSU-premier Max Streibl van Beieren ligt al lang onder vuur omdat hij zich op luxueuze vakanties zou hebben laten tracteren door een fabrikant van vliegtuigen.

Brabantse stad model voor deugdelijk bestuur

Curaçao kan voorbeeld nemen aan reorganisatie in Tilburg

=door Jacqueline Martina=

Acht jaar strak financieel beleid en modern management hebben van de gemeente Tilburg een voorbeeld van deugdelijk bestuur gemaakt. Het is zo goed in Tilburg gegaan dat deze gemeente, samen met Deloitte & Touche Managing Consultants, het Centrum voor Bestuurlijke Vernieuwingen b.v. hebben opgericht. Het doel is de exploitatie van wat nu oficieel het Tilburgse Model heeft. Een besturings- en beheersmodel dat de problemen binnen een publieke organisatie zichtbaar én bespreekbaar maakt. In binnen- en buitenland is veel belangstelling getoond voor het Tilburgs Model. Ook vanuit de Antillen.

Op de komende Toekomstconferentie in juni staat de kwaliteit van het bestuur nog altijd brandend op de agenda. Commercieel directeur van het Centrum voor Bestuurlijke Vernieuwingen (CBV), Arnold Bruggeman, denkt echter dat dit niet de reden was achter de getoonde belangstelling vanuit de Antillen. "Op Curaçao heeft men het gevoel dat er iets moet gebeuren op bestuurlijk gebied. De omslag is dus aanwezig."

De Antilliaanse regering had verschillende organisatiebureaus schriftelijk benaderd voor advies. Ook Deloitte & Touche Management Consultants. De brief, ondertekend door de Antilliaanse premier Maria Liberia-Peters, werd doorgestuurd naar het CBV. Bruggeman wil niets kwijt over de inhoud van die brief. "Dat doet schade aan het proces", zegt hij. Het CBV heeft inmiddels op de brief gereageerd, en tussen beide partijen zijn er informele gesprekken gevoerd.

Het wachten is nu op een beslissing van de Antilliaanse regering. Gaat de Antilliaanse top akkoord met een reorganisatie volgens het Tilburgs Model (TM), dan zal allereerst een kort onderzoek naar de bereidheid om te veranderen, plaatsvinden. Dit onderzoekje moet uitwijzen of de reorganisatie doorgaat, en in welk tempo. Daarna begint het echte werk. Als de Antilliaanse regering besluit over te gaan tot een bestuurlijke reorganisatie volgens het voorbeeld dat in Tilburg al is beproefd, dan staan de Antillen aan het begin van een vrijwel definitieve breuk met het bureaucratisch verleden.

Selikor, de vuilophaaldienst op Curaçao is een van de diensten die eventueel naar Tilburgs model zou kunnen worden geprivatiseerd.

JOINT-VENTURE

Op 17 december 1992 werd het CBV te Nieuwegein opgericht. Een joint-venture waar de gemeente Tilburg en Deloitte & Touche Management Consultants b.v., ieder voor de helft in deelnemen. De gemeente Tilburg, die de proef op de som heeft genomen, levert haar ervaring en het instrumentarium. Deloitte & Touche voegt daar haar kennis van het bedrijfsleven aan toe. Met name haar specifieke kennis op het gebied van resultaatgericht management.

Het doel van het CBV is het adviseren van overheden en de verschillende non-profit organisaties op het gebied van bestuurlijke vernieuwingen en verbetering van het beheer. Daarnaast doet het CBV aan *research* en uitwisseling van informatie.

Waar het de Antillen aangaat, is het CBV zich zeer bewust dat de eilanden in vele opzichten verschillen van de gemeente Tilburg. Het is niet zo dat het model klakkeloos wordt toegepast, zegt Arnold Bruggeman. Los van de culturele, sociale en organisatorische verschillen in het bestuur, heeft de Antilliaanse regering dezelfde taken als ieder andere: het leveren van kwaliteit, het leveren op tijd, het bereiken van de doelgroep. Hier zal de Antilliaanse regering zich voor moeten inzetten. Men moet wel bereid zijn te veranderen, het onderling eens worden over de te realiseren doeleinden en in staat zijn op eigen kracht de vernieuwingen uit te voeren. Dat zijn de voorwaarden voor een succesvol reorganisatie.

De invulling en het tempo bepalen de Antilliaanse regering zelf. De enige rol weggelegd voor het CBV is het aanreiken van handvatten en het begeleiden van de veranderingsprocessen. Het TM is geen oplossingmodel. Wat het model doet, is de basis leggen voor het zichtbaar en bespreekbaar maken van de bestuurlijke problemen van de Antillen. Daarin bevinden zich de oplossingen.

TILBURGS VERHAAL

Het begon acht jaar geleden in Tilburg. Deze stad in midden-Brabant kampte toen met grote financiële en bestuurlijke problemen. Daarnaast waren veel jonge ambtenaren de verlammende bureaucratie met haar myriade regeltjes en het 'steeds weer overdoen' duidelijk moe. Zij wilden als ondernemer verantwoordelijkheden dragen. Ook van de kant van de Tilburgse politici werd op veranderingen aangedrongen. Zij, die hun beleidsplannen steeds weer zagen falen, en iedere keer met lege handen naar de kiezers terug moesten.

Die veranderingen kwamen er. Maar zij betekenden ook een totale breuk met de conventionele ideeën over hoe overheidsinstellingen dienden te operen. In Tilburg ging men naar de markt om te leren hoe het anders kòn. Bedrijfskundige termen zoals *output*sturing, 'contractmanagement', 'integraal management', 'decentralisatie' en 'privatisering' deden hun entree in de politieke en ambtelijke wereld.

Zij werden dan ook dè regels voor adequaat bestuur.

Na acht jaar heeft het allemaal succes geleverd. Tilburg is er trots op, en praat er graag over. 'Wat heeft Tilburg wat een andere stad niet heeft?" Dat is vel veel. Zo is het Tilburg gelukt de geldmiddelen voortreffelijk te beheersen. Terwijl andere gemeenten met hetzelfde werkloosheidsniveau als Tilburg, met grote tekorten kampen, kent Tilburg sinds 1988 alleen overschotten op haar begroting. Miljoenen overschotten. Zes miljoen in 1990, zeventien miljoen in 1991 en elf miljoen in het afgelopen jaar. Dit jaar zal niet anders verlopen. Er stond vorige maand reeds een overschot van 2.2 miljoen. Tilburg is op de lijst van duurste steden, van de achtste naar de achttiende plaats gezakt.

Haar concurrentiepositie als stad is verbeterd. Het gaat goed met de economische bedrijvigheid. Investeringen worden aangetrokken. Tilburg profileert zich nu als Moderne Industriestad. In de reservepot is in 1992 al een bedrag van 37 miljoen opgebouwd. Daar kan Tilburg straks grootse plannen mee verrichten. Tilburg is een stad met een veelbelovende toekomst.

SUCCES NUANCEREN

Miljoenen overschotten op de begroting zijn echter nog geen bewijs dat het TM succesvol is. "Dat bewijs moet nog geleverd worden", aldus Harrie Verbon, hoogleraar Openbare Financiën aan de Katholieke Universiteit Brabant. Het TM is alleen succesvol wanneer de kosten per eenheid produkt lager zijn of wanneer de kwaliteit van de produkten beter wordt. Maar, gemeenten zijn géén bedrijven. Er worden nauwelijks produkten verkocht. "Het kernprobleem blijft dat het moeilijk is aan te geven wat de Gemeentelijke Diensten produceren."

In Tilburg heeft men geprobeerd voor zover het kon de diensten die de gemeente levert, in kaart te brengen en er een prijskaartje aan te hangen. Produktinformatie heet dit. Bij voorbeeld met de afgifte van paspoorten en vergunningen. Maar ook openbare orde en veiligheid. Dit is ook een dienst die de gemeente levert. Volgens Verbon is het moeilijk om het produkt 'openbare orde en veiligheid' te omschrijven. Het produkt kan vertaald worden in het aantal agenten op straat. Echter, hoe kan men nu meten of het gewenste doel is bereikt? Want, het aantal agenten op straat hoeft niet een garantie te zijn voor het gevoel van veiligheid.

Mondiale bewustwording is ook een produkt dat de gemeente Tilburg levert aan haar klanten. Dit produkt wordt in de concernbegroting van de dienst Welzijn aldus omschreven: "Het bevorderen, ondersteunen en stimuleren van bewustmaking en voorlichting over vraagstukken op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, mensenrechten, vrede en veiligheid." Mondiale bewustwording wordt vertaald in onder andere het aantal openingsuren van een vredeswinkel, of een antidiscriminatiebureau. Echter, het aantal uren dat een vredeswinkel open blijft, zegt niet of de Tilburger zich bewuster is geworden van de rechten van de mens. Het blijf allemaal vaag.

Toch vindt Verbon produktinformatie een goede kant van het model. Vroeger wist de overheid helemaal niet wat zij eigenlijk voortbracht. Het in kaart proberen te brengen van wat de diensten produceren, geeft tevens duidelijkheid in de begroting. Men kan nu zien waar het geld naar toe gaat. Men is beter in staat te plannen en te controleren.

Waar Verbon de meeste moeite mee heeft, is de vrijheid die de diensten hebben gekregen in de uitvoering van hun taken. Bij contractmanagement gaan de diensten een contact aan met het bestuur om een bepaald doel te realiseren. Hoe zij dat doen, bepalen de diensten zelf. "Gemeenten produceren nauwelijks produkten. Hoe kan je je contractueel vastleggen iets uit te voeren wat vaag omschreven is?

Ook vindt Verbon dat nu de diensten autonoom werken, het gevaar van het zich richten op deelbelang toeneemt. "Stel, je hebt twee diensten. Plantsoenbeheer en de Vuilnisphaaldienst. Plantsoenbeheer zorgt ervoor dat de plantsoenen er mooi bij liggen. Al het onkruid trekken ze eruit, en gooien dat op straat. De Vuilnisophaaldienst veegt de straten schoon, en gooit het onkruid weer in de plantsoenen. Omdat de diensten vrij zijn in de uitvoering, heeft de top er geen greep meer op. "Dit is riskant", vindt Verbon. Volgens hem is er 'een wankel evenwicht in alle overheidsinstellingen tussen centrale sturing aan de ene kant en vrijheid van uitvoering aan de andere kant. Of in Tilburg dat evenwicht is bereikt, is niet zonder meer duidelijk."

"Verbon heeft zich niet genoeg beziggehouden met het model." Dit zegt Jan Wolters, hoofd van de afdeling Concern Middelen van de gemeente Tilburg. Op de kritiek dat de produkten die de afzonderlijke diensten leveren, moeilijk te omschrijven zijn, zegt Wolters dat het maar een paar produkten zijn die zo'n karakter hebben. "Verbon kijkt alleen naar die vijf procent die moeilijk te omschrijven zijn, en niet naar de 95 procent die wel duidelijk zijn aan te geven."

Verder ontkent Wolters dat vrijheid in de uitvoering tot het vormen van 'koninkrijkjes' zal leiden. Het risico zit erin, maar met het TM wordt dit juist voorkomen. Het is niet zo dat de uitvoering geheel vrij is. Er is meer sprake van 'vrijheid in gebondenheid'. Aldus Wolters. Om de drie maanden vindt er een management- en controleoverleg plaats. De diensten worden dan op de uitvoering aangesproken en beoordeeld. Zo worden zaken, die mis dreigen te gaan, vroeg geconstateerd en gecorrigeerd. het model werkt, aldus Wolters.

TOEKOMSTIGE TREND

De academische discussie of een gemeente wel als bedrijf kan opereren, zal voorlopig niet beslecht worden.

Volgens Wolters is er een nieuwe kijk op de overheid ontstaan. *New public management* heet dat. Vorig jaar verscheen van de hand van twee Amerikanen, Osborne en Gaeblar, het voek *Reinventing Government*. Daarin worden processen besproken, die zich al in Tilburg hebben voorgedaan.

In vele landen is belangstelling getoond voor het model. Het is te vroeg om te stellen dat de aantrekkingskracht van het TM iets is van 'de geest van de tijd' of dat het 'een trend is die doorzet'. Waar het in wezen om gaat, en daar zijn Verbon en Wolters het met elkaar eens, zijn personen. Mensen die met veel enthousiasme en toewijding een nieuwe uitdaging waren aangegaan en voor de vernieuwingen hebben gezorgd. Mocht hun enthousiasme afnemen, dan zullen de problemen zich ongetwijfeld manifesteren en opstapelen.

Kiespijn te voorkomen?

=van de voorlichtingscommissie van de Curaçao Dental Society (CDS)=

De meeste mensen zien kiespijn als een straf of als iets zeer boosaardigs. Doch, er is ook een gunstige kant aan kiespijn: namelijk een signaal dat er iets schadelijks aan de hand is in de mond. Sinds mensenheugenis houdt men zich bezig met de vraag: is kiespijn te voorkomen?

In het verleden dacht men dat kiespijn het gevolg was van de aanwezigheid van tandwormen en werd er van alles bedacht om deze te doden. In de jaren 669-627 voor Christus werd bilzekruid verpulverd en gekneed met het kruid van de mastiekboom. Vervolgens sprak men over dit mengsel drie keer een toverspreuk uit, waarna dit in het bovenste deel van de kies werd gedaan. In de moderne tandheelkunde is er natuurlijk geen plaats meer voor bilzekruid en mastiekkruid, maar zijn er concrete behandelingsmethoden.

Voordat op de verschillende oorzaken van kiespijn wordt ingegaan, even nog wat over de psychologie van pijn, over de term pijndrempel en over het feit dat een eerder opgedane ervaring een rol speelt bij de ervaring van pijn.

In Nederland worden veel meer behandelingen gedaan zonder enige vorm van verdoving, dan op Curaçao. Een slechte ervaring bij de tandarts in het verleden, speelt een grote rol bij de ervaring van pijn. Elke tandarts kent het wel. Opmerkingen zoals 'tandarts, ik kom niet graag naar u toe' en 'voor deze omgeving ben ik pas bang'. Men vergeet totaal de werkelijke pijn en denkt alleen nog aan die vroegere ervaring waarbij zo'n eng mannetje aan hun kies staat te rukken. Tevens wordt algemeen aangenomen dat kinderen sterk beïnvloed worden door de instelling van hun ouders tegenover kiespijn (ouders opgelet!). De tandheelkunde heeft zich ontwikkeld tot een zeer moderne medische professie, waarbij het mogelijk is om zonder of met heel weinig pijn behandelingen uit te voeren.

Onderstaand worden de verschillende oorzaken van gevoeligheid en pijn in de mond aangegeven:

* **Gevoelige tandhalzen.** Dit treedt op nadat het tandvlees zich licht heeft teruggetrokken en een deel van de wortel vrij is komen te liggen. Het terugtrekken van het tandvlees kan verschillende oorzaken hebben. Er kan sprake zijn van ziek tandvlees (*parodontitis*), maar het kan ook zelf aangebrachte schade zijn door een te ruwe of verkeerde poetstechniek. In geval van *parodontitis* zal men zo snel mogelijk de tandarts moeten consulteren. Indien het terugtrekken van het tandvlees het gevolg is van een te ruwe poetstechniek kan een mondhygiëniste of een tandarts een goede poetstechniek instrueren. De gevoeligheid van de tandhals kan worden verlicht door een speciale tandpasta te gebruiken, bij voorbeeld *Sensodyne*, *Protect*, *Emoform*. De laatste jaren zijn er nieuwe technieken en apparatuur ontwikkeld, waarmee de gevoelige tandhals kan worden behandeld, bij voorbeeld de soitlaser en het iontoverese apparaat. Het grote nadeel van deze apparaten is dat ze erg duur zijn, en behandeling ook niet altijd succesvol is.

* **Tandverval (gaatjes), beter bekend als cariës**, is ook een bekende oorzaak van kiespijn. Cariës ontstaat wanneer bacteriën suikers die in de mond aanwezig zijn, omzetten in zuren die de tand doen oplossen (tandverval). Pijn als gevolg van cariës hoeft helemaal niet te betekenen dat die tand of kies getrokken moet worden. Indien de tandarts zo snel mogelijk wordt geconsulteerd, dan kan nog behandeling plaatsvinden. Een symptoom bij niet uitgebreide cariës is pijn bij zoet en soms bij koude dranken of produkten (ijs). Regelmatige controle aan de tandarts verkleint de kans op pijn als gevolg van cariës.

* **Tandzenuwpijn (pulpitis).** Dit is een van de meest hevige pijnen die voorkomen in het kauwstelsel. Hierbij is de cariës al zover uitgebreid dat de zenuw van de tand of kies is bereikt. Om deze pijn te verhelpen wordt een endodontische behandeling, ook wel zenuwbehandeling genoemd, uitgevoerd. De tandzenuw wordt verwijderd. Deze behandeling kan vaak pijnloos verlopen indien er goed verdoofd is. Tevens is snel consulteren van de tandarts heel belangrijk, want indien de ontsteking zich uitbreidt, ontstaat er een grote zwelling in het gezicht, die heel pijnlijk is en zelfs levensbedreigend kan zijn. Een symptoom van aantasting van de zenuw is: hevige pijn bij koud en warm en bij aanraking van tand of kies. Kauwen op desbetreffende tand of kies is praktisch niet mogelijk.

* **Pijn als gevolg van ziek tandvlees (parodontitis).** Ziek tandvlees wordt veroorzaakt door bepaalde bacteriën. De aanwezigheid van tandsteen spelt daarbij een grote rol. Mensen met veel tandsteen hebben veel meer van die speficieke bacteriën die parodontitis veroorzaken. Het laten verwijderen van tandsteen is daarom heel belangrijk. Symptomen zijn bloedend tandvlees, slechte adem, loszittende tanden en kiezen. Bij uitgebreidere vormen van parodontitis kunnen er pusblaasjes (abcessen) ontstaan en zeer hevige pijnen bij aanraking van tand of kies.

* **Pijn als gevolg van ernstigere processen**, zoals aanwezige tumoren, goedaardige of kwaadaardige.

De symptomen zijn heel uiteenlopend van aard. Tandartsen zijn opgeleid om deze processen te diagnostiseren en zullen de patiënt verwijzen naar de juiste medische specialist. Deze processen komen heel zeldzaam voor.

* **Kaakgewrichtspijn (Pijn Dysfunctie Syndroom, PDS).** De inzichten over deze klachten hebben zich pas de laatste twee decennia ontwikkeld. De pijnen kunnen variëren van mild naar zeer hevig. Meestal is er sprake van storende pijnen in de kiezen, met uitstraling naar het oor en de slaap en eventueel uitstraling naar de onderkaak. Heek vaak hebben de patiënten ook hoofdpijn en krampen in de nek- en schouderspieren. Deze pijnen zijn langdurig van aard. Enige oorzaken van deze pijn kunnen zijn: overbelasting van het kaakgewricht of van de kauwspieren, hetgeen verschillende oorzaken kan hebben. Een slecht passende prothese, te weinig kauweenheden (tanden en kiezen) hebben omdat te veel kiezen zijn getrokken, stress en rugklachten waarbij de kramp opstijgt naar het kaakgewricht, tandenknarsen en langdurig hard dichtbijten.

* **Pijn als gevolg van kaakholte- en keelontsteking.** De kaakholte, ook wel genoemd de sinus kan ontstoken raken tijdens een behoorlijke verkoudheid. Als gevolg hiervan kan pijn uitstralen naar de kiezen. Keelontstekingen kunnen soms pijnuitstralingen geven naar de onderkaak, indien de amandelen (tonsillen) ontstoken zijn.

Bovenstaand is een overzicht gegeven van de meest voorkomende pijnen in de mond. Bij regelmatig bezoek aan de tandarts is de kans op kiespijn gering. Zo er toch kiespijn optreedt, dan is het in de moderne tandheelkunde mogelijk om vrijwel pijnloos een behandeling uit te voeren.

Van elke familie is wel iemand uitgeweken

JOODSE GEMEENSCHAP ZUID-AFRIKA MAAKT ZICH ZORGEN OVER TOEKOMST

=door Marius Bremmer=

Er is bijna geen gezin meer dat compleet is. Geen familiepatroon is meer ongestoord. Jongeren trekken weg naar Amerika, Australië, Engeland of Israël. Iedereen heeft inmiddels wel familie in het buitenland. We zijn behoorlijk bezorgd over wat er ons in dit land in de toekomst staat te wachten. Zakenmensen vragen zich af: wat staat er te gebeuren? Maar niet iedereen kan zomaar de koffers pakken. Niet alleen de zwarte gemeenschap is verdeeld door de apartheid, ook wij hebben onze portie problemen gekregen..."

Lebe Robinson is curator van het Joods Museum in Kaapstad. Ze vertelt graag wat meer over de joden van Zuid-Afrika, zo'n honderdduizend op een blanke bevolking van pakweg vijf miljoen. Mevrouw Robinson werd als Lebe Kahanovits in Zuid-Afrika geboren. Haar ouders zijn afkomstig uit Litouwen en uit de Oekraïne. Het voorgeslacht van haar man kwam in de vorige eeuw onder de naam Rabinowitz vanuit Oost-Europa naar Ierland en nam in Dublin de voor de Ieren makkelijker klinkende naam Robinson aan. In 1907 arriveerden haar schoonouders in Zuid-Afrika.

AMSTERDAMSE JOOD

Lebe Robinson werkt *part-time* in het museum; in de zomer zijn de deuren vier dagen per week geopend, in de winter twee dagen per week. "Het museum is gehuisvest in de oude synagoge (The Old Shul). Dit is de eerste synagoge die in Zuid-Afrika gebouwd is. De joodse gemeenschap in de Kaapkolonie stamt uit 1841 en droeg de naam Tikvath Israël, hoop van Israël. In de jaren dat de Kaap bestuurd werd door de Verenigde Oostindische Compagnie gold de regel dat je gereformeerd moest zijn voor officiële functies. Na de Bataafse Republiek kwam er godsdienstvrijheid. Op Yom Kippur kwamen in dat jaar 1841 zeventien mannen bijeen, onder wie Simeon Marcus, een Amsterdamse jood."

Het huidige museumgebouw stamt uit 1863. De nieuwe Gardens Synagoge is er in 1905 naast gebouwd, op een prima lokatie in Kaapstad. "Eigenlijk kan geen toerist in Kaapstad om de prachtige gebouwen heen. We zitten hier uitstekend in de loop van toeristen. Sinds De Klerk de veranderingen heeft ingezet, komen er weer meer toeristen, al wordt het de laatste tijd door alle onrust in het land weer wat stiller. De bezoekers van het joods, voor de helft niet", aldus mevrouw Robinson. In het museum is een collectie van ceremoniële kunstvoorwerpen ondergebracht. In vitrines kan de bezoeker kennis nemen van joodse feesten en gebrukken. Brieven, foto's, boeken en documenten laten de geschiedenis van het Zuidafrikaanse jodendom zien. Een geschiedenis die opbloeide met de vondst van goud en diamanten in het land.

Hoewel veel delen uit de oude synagoge werden overgeplaatst naar de naastgelegen nieuwe, worden er op sabbat en op feestdagen nog steeds diensten gehouden voor de jeugd en de joodse studentenvereniging. Ook voor joodse bruiloften kan het gebouw besproken worden.

NIET INGEDUT

Wie kleinere steden in de Kaapprovincie bezoekt en er de synagoges ziet, staat versteld van de verspreiding over het land van de joden. Mevrouw Robinson: "Hier in Kaapstad zijn zo'n twintigduizend joden, met zeventien synagoges. Er zijn verschillende denominaties, zoals de hervormde joodse gemeente, de orthodoxe, de Chabad en de Sefardische gemeente. Door de huidige omstandigheden zie je onderlinge toenadering. Er zijn joodse dokters, advocaten, je treft joden in alle soorten van handel, in technische beroepen, bij supermarkten (Pick & Pay) en in de sport. Opmerkelijk, dat er zoveel prominenten voortkomen uit een relatief kleine gemeenschap."

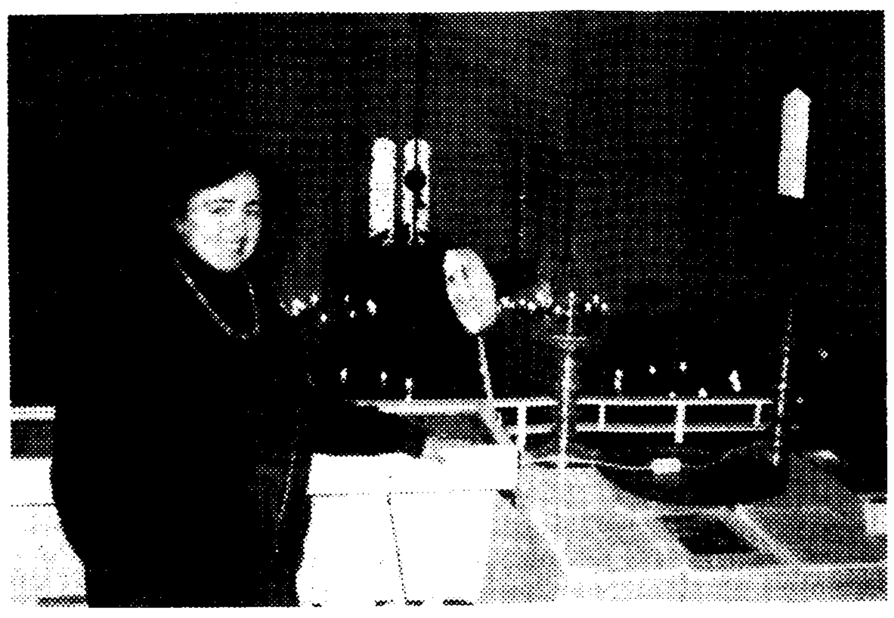
"In Johannesburg wonen vijftig-zestigduizend joden, daar staat Henry Oppenheimer aan de leiding van Anglo-American, hèt bedrijf bij uitstek in de goud- en diamantwereld. De economische recessie heeft in Transvaal nog niet zo hard toegeslagen als hier in de Kaap. Over het hele land zie je een neergaande lijn in het joodse leven; er treedt in veel gemeenten ontvolking en vergrijzing op. De jongeren trekken naar de steden, of gaan weg naar Amerika, Australië of Engeland. Israël is minder in trek, omdat het taalprobleem daar groter is en er momenteel geen werk meer te krijgen is."

"U moet echter niet denken dat we hier ingedut zijn. Zo is er in Kaapstad een Sefardische gemeenschap van joden die tot 1492 in Spanje hebben gewoond. Dit jaar wordt veel aandacht besteed aan de holocaust in Spanje, toen precies vijfhonderd jaar geleden de joden daar werden vermoord, bekeerd of verdreven. Er zijn herdenkingen, lezingen en tentoonstellingen met uitingen van hun speciale cultuur en het *Ladino*, hun Spaansachtige taal. Deze groep heeft eeuwen op het eiland Rhodos gewoond en is via Zaïre, Zambia en Rhodesië in Zuidafrika beland."

Vindt er veel assimilatie met niet-joden plaats? Lebe Robinson begint te lachen: "De apartheid heeft ons daar voor behoed. We moesten onze eigen scholen en zo hebben. Ook wij hadden op den duur onze eigen wijken. Wel had de nieuwe politiek van de Nationale Partij tot gevolg dat al in de jaren '36-'50 veel joden uit Zuid-Afrika zijn geëmigreerd. Maar de joden zijn misschien nog wel blanker dan veel Afrikaners zelf!"

ANTI-SEMITISME

Enige trots over de joodse gemeenschap is haar uiteraard niet vreemd. Maar ook wel begrijpelijk als ze wat langer aan het woord is: "In de regering zitten geen joden. De Nationale Partij (van De Klerk) was in de jaren dertig pro-Duits, al was het maar omdat de Duitsers weer anti-Brits waren. Joden werden buiten de partij gehouden tot 1948. In 1929 werden er in Zuid-Afrika al wettelijke maatregelen getroffen om de immigratie van joden uit Litouwen te stoppen. In de jaren dertig kwam er na de komst van vierduizend joodse vluchtelingen uit Duitsland nog eens een wet om die immigratie te stoppen. De Nationale Partij had altijd raszuiverheid van blanken hoog in het vaandel, je voelde je er als jood later ook niet welkom, ze waren anti-semiet."

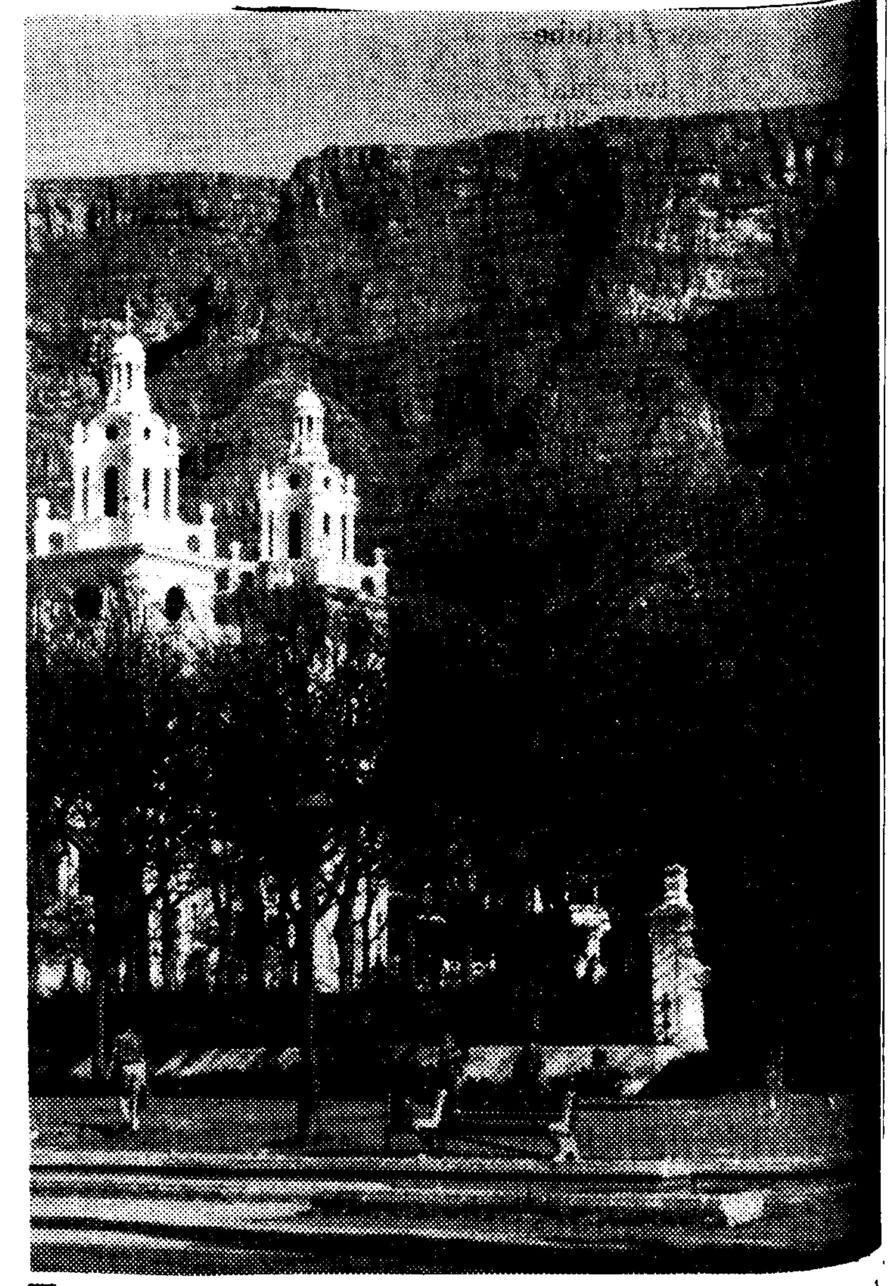
Lebe Robinson in het Joods Museum van Kaapstad.

Zo werd het pas geleden nog als een extra schandaal gezien dat Eugène Terre'Blanche, de leider van de Afrikaner Weerstandsbeweging (AWB), betrapt werd op een verhouding met een Engelstalige, joodse journaliste. "Maar er is ons de laatste tijd van overheidswege nooit meer een strobreed in de weg gelegd: we hadden volledige bewegingsvrijheid in het land en naar buiten toe. Er waren geen beperkingen aan donaties voor Israël of ondersteuning van familie daar. Tja, door de nood gedwongen zijn Israël en Zuid-Afrika ongelukkigerwijs jarenlang dikke vrienden geweest!"

"Bernard Friedman was de enige joodse minister die ooit in het kabinet heeft gezeten. In het parlement zitten misschien vier joden. Op regionale niveaus had je meer joden in het bestuur, zoals burgemeesters en wethouders. De burgemeester van Kaapstad is joods, net als ambassadeur Arry Schwarts bij de VN in New York. Dat laatste is natuurlijk van belang voor de contacten met de VS en de pogingen om Zuid-Afrika internationaal te veroordelen. Rechter Goldstein is aangewezen om het onderzoek te leiden naar de bloedbaden zoals in Boipatong. Dr. Glattmann adviseert de regering bij de huidige problemen. Beiden zijn joods."

Maar evenzeer zijn joodse namen verbonden aan de oprichting van de communistische partij in de jaren dertig of heden ten dage aan het lidmaatschap van de communistische partij en zelfs het ANC.

"Het leven van de oudere generatie wordt er niet eenvoudiger op. Reizen is duur en de kinderen zitten zo ver weg. Ik ken iemand met twee kinderen in de VS en een in Engeland. Vanuit Kaapstad is dat heel ver weg. Apartheid heeft niet alleen de zwarten verdeeld, ook wij zijn getroffen. Zo'n twintig, dertig of veertig jaar geleden waren wij een hechte, gelukkige en bloeiende gemeenschap. We hadden de pogroms in Europa overleefd en vonden hier vrijheid, goed onderwijs, geluk. Zuid-Afrika was een land waar je heel snel in de samenleving kon voegen, er was werk en welvaart. We konden de traditionele joodse waarden handhaven en de emotionele banden met Israël aanhouden."

De joodse synagoge in Kaapstad.
(foto: Marius Bremmer)

Een jood ver van huis. Zuid-Afrika, Kaap Goede Hoop.

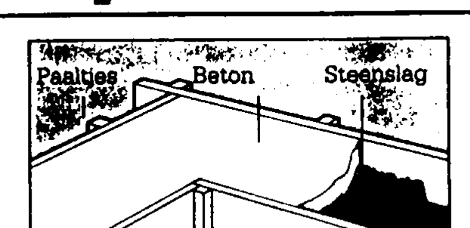
Het zijn deels ook de joden die grote banktegoeden hebben en in fraaie wijken wonen. Aan de uitvoer van kapitaal naar elders zijn voor alle Zuidafrikanen strakke beperkingen. Hun bezit lijkt niet veilig in de handen van een eventuele toekomstige ANC-regering, zolang het ANC het nog heeft over nationalisatie van particuliere bezittingen.

"We vragen ons nu voortdurend af: wat staat ons te wachten? Onder Tito was het ook rustig in Joegoslavië, maar moet je nu eens kijken. Het is de vraag hoe het hier verder moet. Als er maar geen uitbarstingen van geweld komen, dan ben ik in principe niet bang voor een zwarte meerderheidsregering. We hebben een groot nog onontdekt potentieel in het land: de zwarte vrouwen. Ze hebben ethos, ze werken hard en graag, je kunt er van op aan. Maar de zwarte mannen???"

Tropische zelfwerkzaamheid aan tuin, patio en hekwerk

Of je nu in het koude Europa of in de warme tropen woont, een pergola bouwen, een trapje aanleggen of een barbecue maken blijft hetzelfde. Hoe dat allemaal moet en waar je aan moet denken wordt in het praktische tuinboekje *Doe het zelf in uw tuin* beschreven.

Vaak zie je in andermans tuin een prachtige constructie voor klimplanten of een aardige trappartij. Het ontbreekt je meestal aan voldoende basiskennis om zoiets ook zelf uit te proberen. Bovendien is jouw tuin weer heel anders, dus je kunt het idee niet letterlijk kopiëren. Een boek met een aantal basisideeën geeft dan net dat steuntje in de rug, dat nodig is om met een doe-het-zelfklus te beginnen.

Helemaal boven: *De fundering wordt gemaakt in een 10 cm brede bekisting. Giet het betonmengsel op een 5 cm dikke steenslag.*
Boven: *Met halve bakstenen kunt u het muurtje voor het werkvlak degelijk laten aansluiten.*

De volledige barbecue. Behalve een ingebouwd windscherm is er ook nog een opbergruimte en een werkvlak.

Het boek begint met een aantal technieken: het egaliseren van de ondergrond, draineren (hier amper nodig) en het leggen van een fundering. Daarna komen zaken aan de orde die iedereen wel eens nodig heeft in zijn of haar tuin. Allerlei soorten omheiningen, een tuinhek, tuinpaden, opritten, patio's en trappen. Elk onderwerp is voorzien van duidelijke instructiefoto's of -tekeningen, zodat er niets mis kan gaan.

Na deze algemene onderwerpen volgen een aantal tuinideeën. Hoe maak je een leuke pergola of boog voor je klimplanten? De nadruk ligt niet op het nabouwen van dit ene voorbeeld, maar op het constructieprincipe. Dat betekent dat je zelf kunt voortborduren op de gegeven ideeën. Ideeën over een vaste barbecue, een klimrek voor de kinderen of een plantenbak. Ook een compostbak, een tuinbank of -tafel kunnen zelf worden gemaakt.

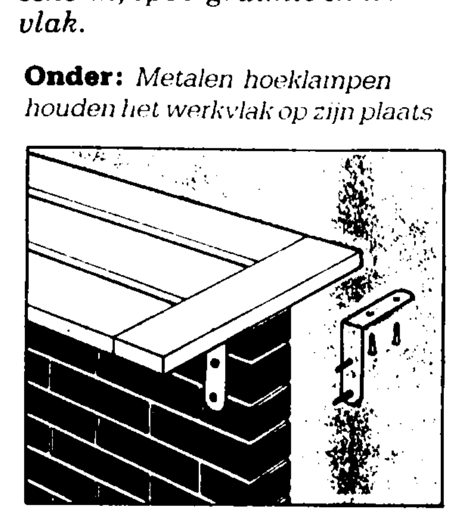
Door zijn eenvoud is het boekje heel praktisch voor de beginnende doe-het-zelver en de prijs maakt aanschaf voor een enkel project al de moeite waard.

●Elisabeth de Montsouris

Richard Wilcs: Doe het zelf in uw tuin
Zuidhollandsche Uitgeversmaatschappij; Nfl 16,90
ISBN 90 5112248 9

Een voorbeeld van een barbecue met ingebouwd windscherm, opbergruimte en werkvlak.

Onder: *Metalen hoeklampen houden het werkvlak op zijn plaats*

Chinezen willen minderheid zijn

Tien miljoen Chinezen hebben gevraagd te worden erkend als lid van een etnische minderheid. Dit heeft het Chinese Dagblad maandag gemeld.

Minderheden werden vroeger vervolgd, maar mogen zich tegenwoordig verheugen in een voorkeursbehandeling. Voorheen probeerden velen zich te laten registreren als behorend tot de Han-meerderheid, om zo te ontkomen aan discriminatie tijdens de culturele revolutie van 1966 tot 1976, zo schrijft de krant. Veel minderheden hadden het toendertijd zwaar te verduren, met name in binnen-Mongolië.

Tegenwoordig krijgen minderheden een voorkeursbehandeling wat betreft geboortenregeling. Echtparen mogen twee of meer kinderen hebben, in plaats van een zoals officieel voorgeschreven. Etnische minderheden krijgen ook subsidie voor onderwijs en een voorkeursbehandeling bij inschrijving op een school.

Het afgelopen decennium hebben tien miljoen mensen gezegd lid te zijn van een van de 56 etnische minderheden in China, zoals Mongolen en Manchus, aldus het Chinese Dagblad. In totaal behoren ruim 91 miljoen van de ongeveer 1,1 miljard Chinezen tot een minderheid, ongeveer acht procent van de bevolking.

=door Henry Habibe=

Herdenking Julio Perrenal

Vijftig jaar geleden liedjes in Papiaments geen gewoonte

In 1971, twee jaar na de onlusten van 30 mei op Curaçao, werd het idee geopperd om niet alleen het Papiaments in te voeren, maar zelfs het Nederlands te doen vervangen door een andere taal: het Engels of het Spaans. Men begon toen te schermen met 'onafhankelijkheid' voor de Antillen. Het Nederlands kwam sindsdien in een moeilijk parket te zitten. Het heeft ruim twaalf jaar geduurd voordat de officiële beslissing genomen werd met betrekking tot de invoering (als vak!) van het Papiaments. Het Nederlands bleef echter gehandhaafd als instructietaal en er ontstond een taalsituatie die verre van ideaal te noemen is.

Feit is wel dat men tegenwoordig (ondanks de problemen op school) veel meer in het Papiaments schrijft. Er zijn zes dagbladen die in deze taal verschijnen. Nieuwsberichten worden voornamelijk in het Papiaments door radio en tv uitgezonden. De Staten- en eilandsraadsvergaderingen vinden sinds lang in deze taal plaats. Naast originele verhalen in het Papiaments worden er ook boeken uit andere talen in het Papiaments vertaald. De lokale muzikale bands spelen en zingen tegenwoordig vrijwel uitsluitend composities in het Papiaments. Dit is echter niet altijd zo geweest.

Vijftig jaar geleden

In de jaren veertig werd angstvallig vermeden om het Papiaments bij officiële gelegenheden te gebruiken. Het Papiaments stond niet in hoog aanzien. Van Nicolaas van Meeteren, een rasechte Curaçaoënaar, werd gezegd dat hij omstreeks 1943 weigerde een door hem in het Nederlands gehouden lezing ook in het Papiaments voor te dragen.

Curaçao had in die tijd weliswaar veel muzikale *conjuntos*, maar die speelden bij voorkeur, zo niet uitsluitend, Latijnsamerikaanse muziek. Er werd daarbij in het Spaans gezongen. De talen waarvan men zich over het algemeen bediende, waren dus het Nederlands of het Spaans, niet het Papiaments. Men meende dat, als men op een vergadering in het Papiaments sprak, het sociaal of intellectueel minderwaardig was.

Wie was Julio Perrenal?

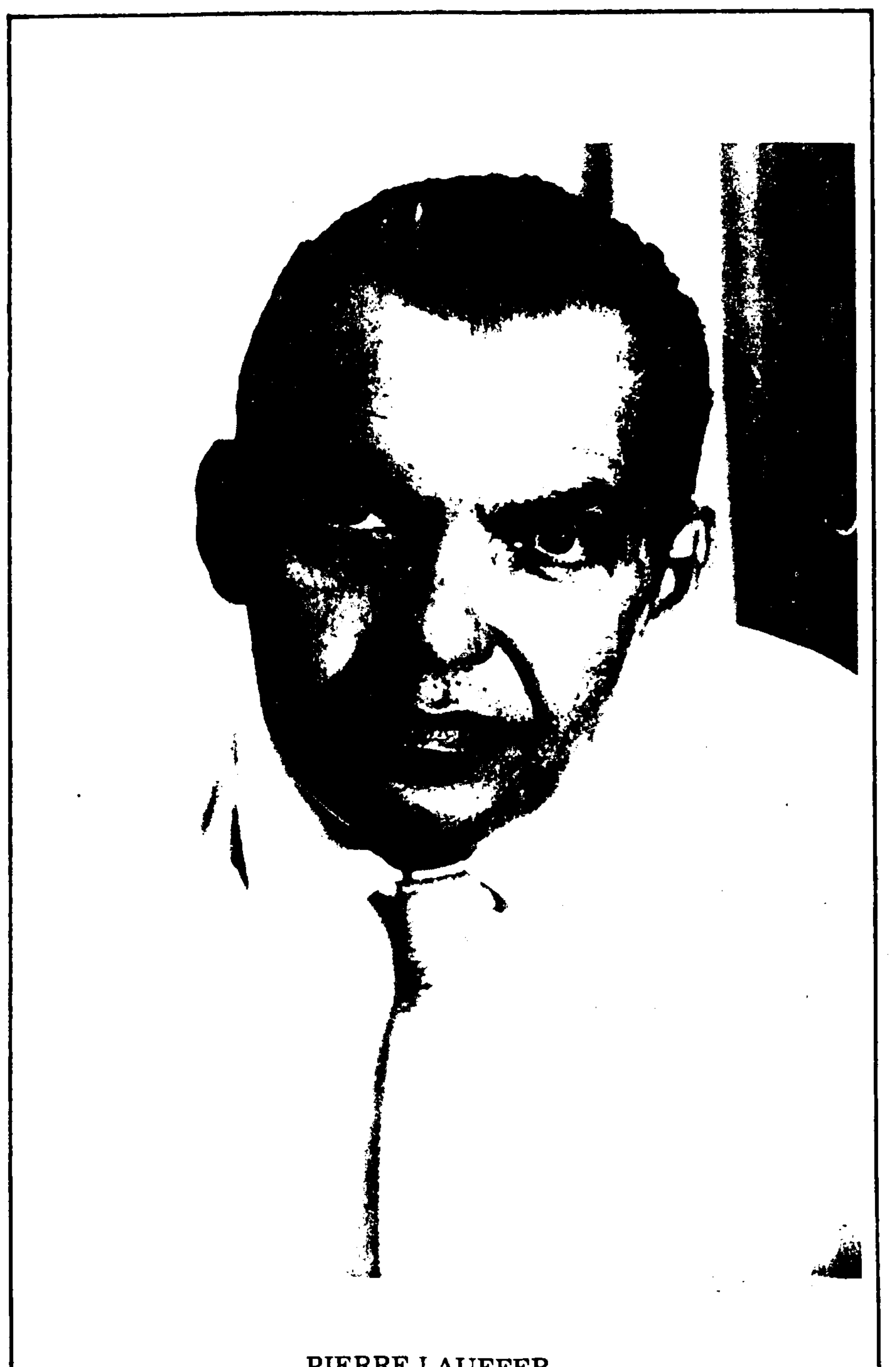
Twee jonge Curaçaoënaars en een Surinaamse jongeman hadden met elkaar kennis gemaakt. Door hun interesse voor poëzie groeide er tussen hen een grote vriendschap. Het gaat om de twee *yiunan di Kòrsou* Pierre Lauffer en Jules de Palm en de in Suriname geboren René de Rooy, die vrij vroeg in zijn leven naar Curaçao was verhuisd. De Muzen hadden hen bij elkaar gebracht en zij legden sindsdien een grote bewustwording aan de dag voor wat het Papiaments aangaat.

De Rooy vertelde later hoe hij het ervaren had, toen Lauffer voor het eerst één van zijn gedichten in het Papiaments (*Laman yen di misterio*) voordroeg. Hij moet wel daardoor gebiologeerd zijn geweest. Hij sprak van de 'klanken' die 'ritmisch en zingend' stijgen en dalen, waarbij er 'een snaar' in zijn borst ging trillen, vanwege het 'wonder van taal en klank' (*Verworpen Vaderland*, p.37).

Deze *yiu di tera* uit Suriname was ervan overtuigd dat er gewerkt moet worden aan de waardering van het Papiaments. Hij zou ooit — aldus De Palm — vanwege de onverschilligheid van velen, met betrekking tot hun eigen taal, uitgeroepen hebben: "Jullie Curaçaoënaars hebben een taal, een prachtige taal met een rijkdom aan klanken! En wat doen jullie ermee?"

De Palm heeft — bij het heengaan van De Rooy — zijn bewondering niet onder tafel geschoven. Hij heeft volmondig toegegeven dat deze grote kunstenaar bij hem 'de sluimerende liefde voor de poëzie heeft wakker gemaakt'. Maar De Rooy's invloed had zeker een grotere reikwijdte.

Aangezien alle drie een grote liefde voor het Papiaments koesterden en zij het met elkaar eens waren dat deze taal een 'onvervreemdbaar cultuurbezit' was, vormden zij een trio en wilden zodoende een opleving teweeg brengen in de povere en allerbelabberdste positie van de eigen taal. Zij waren in het volle besef dat er in dit opzicht een leemte in het culturele leven van Curaçao was. Zij begonnen Papiamentse liedjes te componeren.

PIERRE LAUFFER

Ontstaan van 'Shon Ca'

Het was destijds de gewoonte om met Oud en Nieuw mensen of toestanden al zingend aan de kaak te stellen. Het trio besloot om kritiek te uiten op de meisjes die hun relatie met een jongen afbraken om te proberen een Amerikaanse soldaat aan de haak te slaan. Over deze situatie schreef De Palm de volgende interessante passage: "Terwijl de meisjes onze schutters geen blik waardig achtten, zagen zij in iedere geüniformeerde Amerikaan een Robert Taylor of een Clark Gable (*Julio Perrenal, Dichters van het Papiamentse lid*, p. 48). En op de maat van een in zwang zijnde merengue werden de woorden gedicht: *M'a tira un tek na Punda /I topa cu Shon Ca /Ta cross c'n Mericano / Un tercio bon zetá*... (op wandel door Punda / ontmoette ik Shon Ca / zwierend met een Amerikaantje /die flink bezopen was...). Daarbij werde er geestdriftig met de hand op een omgekeerd benzinekistje geroffeld. Als de één stokte, vulde de ander hem wel aan. Men veranderde en verbeterde totdat uiteindelijk vier coupletten en een refrein gecreëerd werden.

Zo kwam er voor het eerst een bundel met Papiamentstalige liedjes uit die de tekst kreeg *Cancionero Papiamentu*. Het bevat de teksten van tien liedjes, die door de drie werden gecomponeerd. Als naam van de auteur hadden zij de nogal Spaansklinkende *Julio Perrenal* verzonnen (gebaseerd op de voornaam van de drie jongens: Julio = Jules, Per = Pierre en Renal = René).

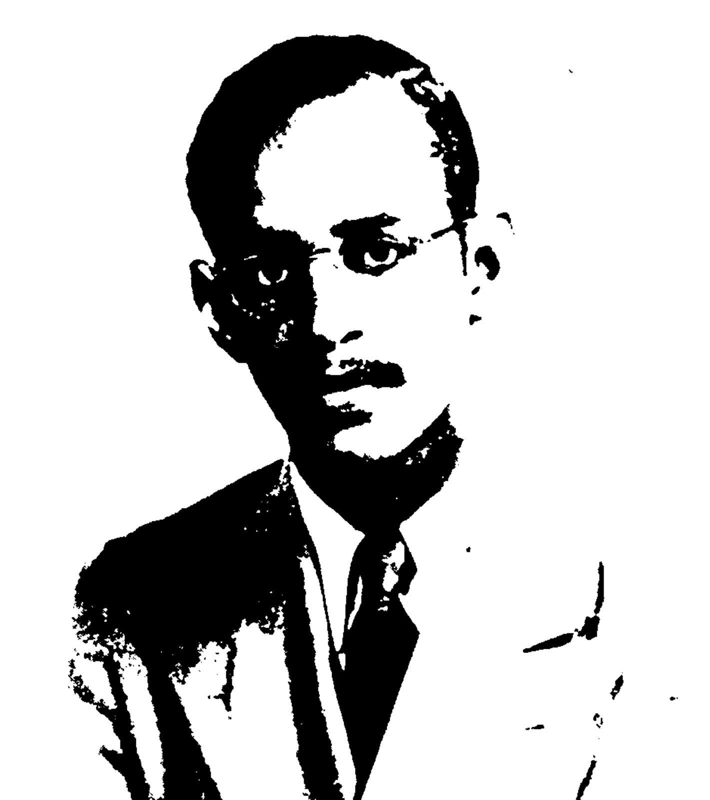
Men had zich voorgenomen om de nieuwe melodietjes op 7 juli van het jaar 1943 in de ether te laten klinken. Het pleit voor de Curom, waar de bekende schrijver Herman de Man in die jaren de scepter zwaaide, dat zij — in tegenstelling tot het merendeel van de bevolking — overtuigd was van het feit dat uitzending van liedjes in de landstaal gelijk stond aan 'een daad van eenvoudige rechtvaardigheid'.

De meeste muzikale bands waren immers van mening dat het Papiaments een taal was waarin slechts arbeidsliedjes 'gekreund' konden worden.

Het werd geen succes. Julio Perrenal kon alle illusie van glorie opgeven. De liederen vielen ten prooi aan de vergetelheid. Men dacht niet meer aan een tweede *Cancionero Papiamentu*. Toen de drie jongelieden, bij de nadering van het einde van het jaar, vernamen dat één van hun liedjes hier en daar in de kunuku gespeeld werd door plaatselijke 'bongo-' en 'jazzbands' waren zij eens een kijkje gaan nemen.

Daar werd er inderdaad onder geweldige enthousiasme en feestvreugde gedanst op de tonen van hun lied *Merengue Mericano*. Dit was de 'hit' van het drietal. Iedereen riep om herhaling van de eerste schepping van Julio Perrenal, terwijl deze (dat wil zeggen de drie jongemannen) vanaf het balkon neerzag op de joelende massa. Na afloop van de uitvoering van het stuk (*M'a tira un tek na Punda / 201 topa ku Shon Ca*...) maakte de bandleider met bescheiden trots bekend dat dit nieuwe lied zijn eigen compositie was. Tot grote verbazing van de drie echte componisten. Daarmee was de naam Julio Perrenal ook definitief uit de wereld geholpen.

Het drietal is, van de andere kant, niet uit elkaar gegaan. Integendeel. Men bleef hecht samenwerken in het belang van de eigen taal. De groep was daarna gegroeid tot een man of zes jongelieden. Daartoe behoorden onder andere Luis Daal en Nicolás Piña. Deze werkten bij *La Prensa*, die in die tijd in het Spaans verscheen. Als hoofdredacteur van dit dagblad heeft Daal in 1947 het Papiaments ingevoerd: eenmaal per week verscheen de achterpagina volledig in de landstaal.

RENE DE ROOY

In 1949 schreef René de Rooy: "Er worden thans, wat vroeger niet zozeer het geval was, culturele avonden georganiseerd: er werden levendige debatten gevoerd over de mogelijkheid van het invoeren van het Papiaments als cultuurtaal; er bestaan plannen om te komen tot een veelomvattende studie van de Antilliaanse folklore; er wordt door een groep jonge dichters voorbereidingen getroffen voor de oprichting van een literair blad..."

Zo ontstond het blad *Simadan* in 1950. De grote motoren hiervan waren: Pierre Lauffer en René de Rooy (onder het pseudoniem Andrés Grimar). Met de uitgave van *Simadan* kwam de Papiamentstalige literatuur in de jaren vijftig tot bloei. De Papiamentse Beweging kwam op gang. Later, in 1961, verscheen op Aruba het derde en laatste nummer van dit culturele tijdschrift onder de redactie van Nicolás Piña.

De Rooy heeft in 1954 de literaire prijs van het C... in ontvangst mogen nemen voor zijn toneelstuk in het Papiaments, *Juancho P... flor* (tot nu toe het enige volledig op rijm). Lauffer was zijn hele leven literair actief en De Palm is één van de eersten geweest die zich wetenschappelijk bezig heeft gehouden met de problematiek van de invoering van het Papiaments in het onderwijs. Alle drie hebben zo ieder op zijn manier, er... gewezen, dat men het eigene van het Curaçaose volk niet mocht veronachtzamen.

VIJFTIG JAAR LATER

Tegenwoordig weet praktisch niemand meer waarmee Julio Perrenal in verband staat. De ene denkt aan een of andere Venezo... laan van de barkjes. De andere aan een kapper uit Santo Domingo. De leerlingen van de middelbare scholen hebben er nauwelijks weet van. Tragisch natuurlijk, want als het niet aan dit trio lag, was er misschien geen cultureel bewustwordingsproces op gang gezet.

Het was Julio Perrenal die vijftig jaar geleden de steen heeft gelegd voor een cultuur-historisch moment. De uitgave van de *Cancionero Papiamentu* in 1943 was een daad die het begin inluidde van een nieuw tijdperk waarin de waardering voor het Papiaments hand over hand zou toenemen. In hetzelfde jaar spoorde Luis Daal zijn vriend Pierre Lauffer aan om diens bundel *Patria* uit te geven. Ook dit mag een mijlpaal genoemd worden in de geschiedenis van de eigen cultuur.

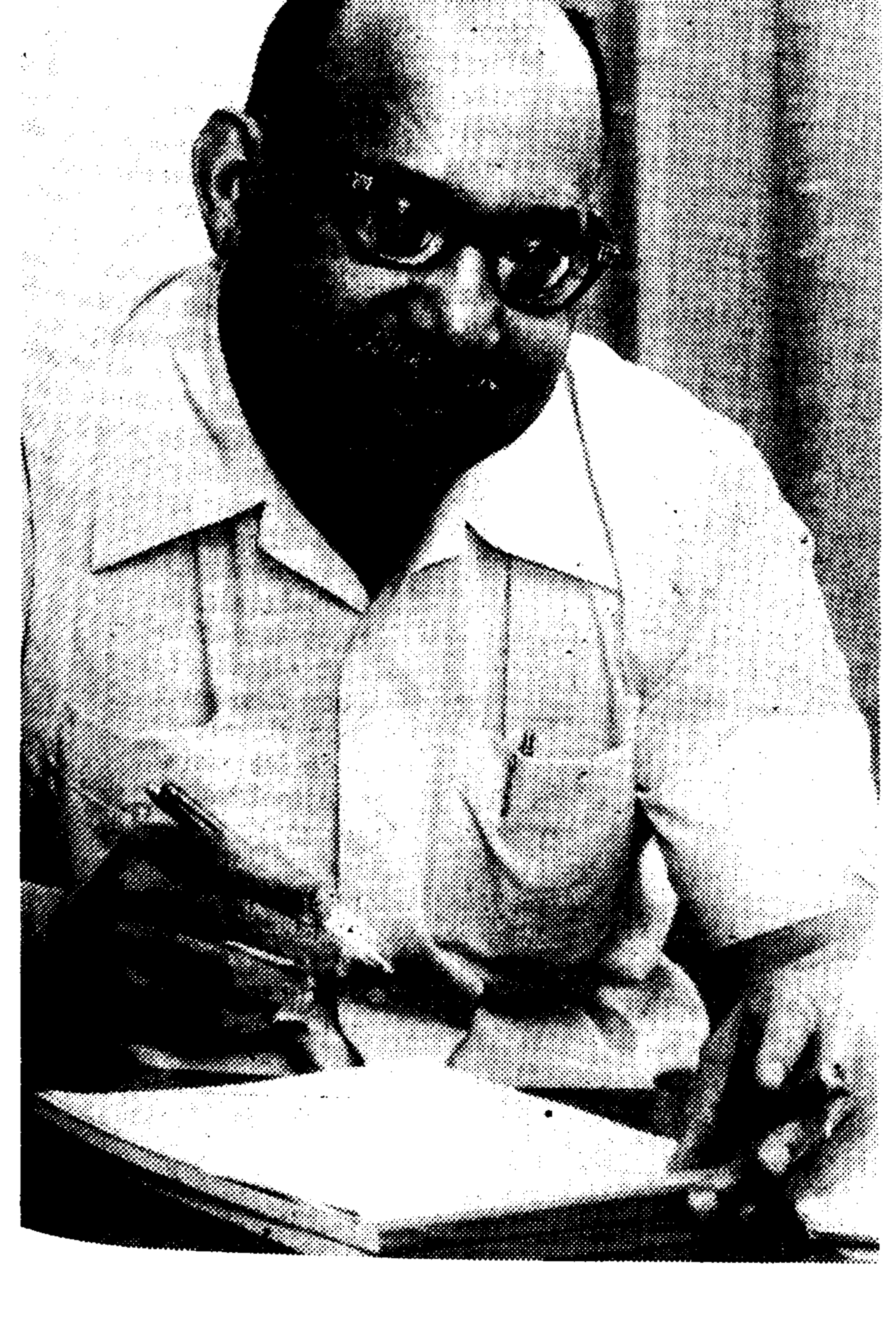
Herdenking of niet?

Na 1969 leek het erop dat er een glorietijd van het Papiaments zou aanbreken. Helaas moeten wij de laatste tijd constateren dat de 'Renaissance-gedachte' sterk verbleekt is. Dit jaar is het vijftig jaar geleden dat Julio Perrenal de steen legde voor de opleving van het Papiaments. Zowaar een culturele mijlpaal op Curaçao!

Dat bepaalde leerlingen niet meer weten wie de grondleggers zijn van de Papiamentse Beweging, dat kan men hen niet kwalijk nemen. Het zou eerder beschouwd kunnen worden ls een voorbeeld van het falen van ons onderwijs en een kwalijke onverschilligheid van de betreffende officiële instanties. De Fundashon Pierre Lauffer die, na de dood van Lauffer opgericht werd 'om de herinneringen aan Pierre levend te houden', is in ieder geval op de hoogte van het feit dat op 7 juli het vijftig jaar geleden is dat Pierre, samen met Jules en René het trio Julio Perrenal oprichtte.

Tevens werd de gedeputeerde van Cultuur van Curaçao een half jaar geleden ervan in kennis gesteld. Als volk dat zichzelf en zijn cultuur respecteert mogen wij dit feit niet zomaar vergeten. Het zou het eilandsbestuur sieren indien hij aan deze culturele mijlpaal de nodige aandacht geeft. Van het drietal, dat zich ooit Julio Perrenal genoemd heeft, is Jules de Palm de enige die nog in leven is.

JULES DE PALM

Justitie positief over pool rechters

HET NEDERLANDSE ministerie van Justitie staat positief tegenover het plan om een landelijke pool van specialistische rechters in het leven te roepen. De vice-president van de rechtbank in Zutphen, mr. A.C. de Visser, meent dat onder Nederlandse rechters de behoefte aan zo'n oproepbare groep groot is.

Volgens De Visser zouden rechters uit zo'n pool landelijk op afroep inzetbaar moeten zijn. "Het idee kwam bij onze rechtbank ter tafel tijdens de voorbereiding van een omvangrijke vleesfraudezaak", verklaart De Visser.

"Een doorsnee fraudezaak kost een rechter al gauw een maand voorbereiding," licht hij toe. "In de vleesfraudezaak werd dat zo'n anderhalve maand tot twee maanden. Dat is een erg lange periode om een rechter aan zijn overige taken te onttrekken en dat leidt nogal eens tot organisatorische problemen binnen een rechtbank."

Mr. de Visser stelt zich voor dat een landelijk coördinator een bestand ervaren, specialistische rechters beheert, ingedeeld naar hun specifieke deskundigheid. Als voorbeelden van zaken waarbij specialisten inzetbaar waren geweest, noemt hij de IRA-zaak in Roermond, de ABP-affaire in Maastricht en de Slavenburgzaak in Rotterdam

De Visser: "Het ministerie van Justitie zou de voorwaarden moeten scheppen om het initiatief te kunnen laten slagen. Rechters moeten vrijgesteld kunnen worden om in een ander arrondissement hun specialistentaak te kunnen vervullen. Uiteraard moeten zij primair beschikbaar blijven voor de rechtbank waar zij werkzaam zijn."

"Wij hebben dergelijke geluiden eerder al uit andere arrondissementen vernomen", aldus een justitiewoordvoerder. "Het ministerie zegt indien nodig haar ondersteuning bij de uitwerking van het plan toe. Het initiatief zal echter verder uitgewerkt moeten worden door de rechtbanken zelf."

Dramatische situatie door zonde

Jezus Christus als maatstaf

De vernieuwde evangelisatie waaraan we nu onmiddellijk moeten beginnen moet daarom tegelijkertijd een uitnodiging zijn aan het persoonlijke en het gemeenschappelijke geweten van de mensen om zich te bekeren, om als christenen als het ware de ziel te zijn op alle niveaus van het sociale leven.

We moeten namelijk wel de dramatische situatie onder ogen zien die de zonde in de mens heeft aangericht. Want de mens die goed was bij zijn schepping, namelijk het evenbeeld van dezelfde God, de Heer die verantwoordelijk is voor de schepping, is door de zonde met Hem op voet van vijandschap komen te staan, in zichzelf verdeeld, waarbij de solidariteit met de naaste is verdwenen, de harmonie in de natuur is vernietigd.

Zo onderkennen wij de oorsprong van het slechte, het individuele en het collectieve kwaad, dat we zo betreuren in Latijns Amerika: de oorlogen, de terreur, de verdovende middelen, het leed, de onderdrukking en het onrecht, de geïnstitutionaliseerde leugen, het naar de marge dringen van etnische groepen, de corruptie, de aanvallen op het gezin, het aan hun lot overlaten van kinderen en bejaarden, de campagnes tegen het leven, de abortus, het aanwenden van de vrouw als een ding, de minachting voor het milieu. Uiteindelijk, alles dat zich karakteriseert als cultuur van de dood.

VERVLOCHTEN

Wij weten dat als gevolg van de menswording Christus zich heeft verenigd met de hele mens. Hij is de perfecte onthulling van de mens aan de mens zelf en degene die het voortreffelijke karakter van zijn roeping ontdekt. Christus heeft zich vervlochten met het hart van de mensheid en nodigt alle culturen uit zich te richten op de volheid, om alles dat goed is te verheffen en schoon te maken wat door de zonde is gemerkt. Elke evangelisatie moet dus inculturatie van het evangelie zijn. Zo kan iedere cultuur christelijk worden, dat wil zeggen verwijzen naar Christus, zich inspireren op Hem en zijn boodschap.

Jezus Christus is inderdaad de maatstaf; van elke cultuur en van elk menselijk werk. De inculturatie van het evangelie is een opdracht voor de volgeling van Jezus en noodzakelijk voor het herstellen van het misvormde aangezicht van de wereld. Het is een opdracht die in elk volk moet worden volbracht, het versterkt zijn identiteit en bevrijdt het van de machten van de dood. Zo kunnen we met vertrouwen aankondigen: Mannen en vrouwen van Latijns Amerika: Open jullie harten voor Jezus Christus. Hij is de weg, de waarheid en het leven. Wie hem volgt verkeert niet in de duisternis (Joh.14,8,8,12).

Uit: Celam-verklaring van Santo Domingo

...armoe en honger hebben hun effect op het lichaam van de mens en uiteindelijk ook op zijn ontwikkeling... *(AFP-satellietfoto)*

Servisch-orthodoxe bisschop Danilo voor Wereldraad:

'Kruistocht nodig tegen paus en Jihad Bosnische moslims'

De Servisch-orthodoxe bisschop Danilo heeft de Wereldraad van Kerken gevraagd de Serviërs te helpen bij hun strijd tegen de 'kruistocht' van de paus en tegen de Jihad van Moslims. De oproep maakt duidelijk hoe het Joegoslavische drama wortels heeft in een onzalige godsdienststrijd die men niet meer van deze tijd acht.

In een oproep onder de titel 'Voor vrede en verzoening in Bosnië en Hercegovina' roept bisschop Danilo de kerken op steun te verlenen aan de groot-Servische gedachte. "De Serviërs passen niet binnen de enge grenzen die Tito heeft getrokken", aldus Danilo, lid van de Heilige Synode van de Servisch-orthodoxe kerk.

Op uitnodiging van de Wereldraad woonde hij onlangs gedurende enkele dagen de vergadering bij van het Centraal comité in Genève, om daar het standpunt van de tien miljoen leden tellende Servisch-orthodoxe kerk toe te lichten. In een toespraak tot een bijeenkomst van Europese gedelegeerden deed hij zo'n scherpe aanval op de rooms-katholieke kerk ('een maffia-achtige organisatie'), dat secretaris ds. W.R. van der Zee van de Nederlandse Raad van Kerken verontwaardigd de zaal verliet. Ook Emilio Castro, secretaris-generaal van de Wereldraad, was dit te gortig. Hij gaf Danilo geen toestemming zich tot het volledige Centraal comité te richten.

Daarop verspreidde Danilo zijn boodschap per fotokopie. Zijn toespraak was voor de EKD-gedelegeerde dr. Klaus Wilckens aanleiding het centrale comité voor te stellen schorsing van de Servische kerk in overweging te nemen als deze kerk het nationalisme weigert te veroordelen.

In een vraaggesprek met het ANP verdedigde Danilo het geweldadig optreden van de Serviërs. Volgens de orthodoxe traditie heeft een man 'het recht en de plicht' een ander te doden om zijn huis en zijn land verdedigen. In 1912 werden Servisch-orthodoxe mannen die in de oorlog tegen de Turken tegenstanders hadden gedood, drie jaar van het Avondmaal uitgesloten. Of de kerk dit na deze burgeroorlog opnieuw zal doen, is volgens Danilo nog onzeker.

De Serviërs voeren uit zelfverdediging een oorlog al reactie op een gemeenschappelijke poging van Kroaten en moslims om hen uit Bosnië en Hercegovina te verdrijven. Danilo waarschuwde voor het gevaar dat Mujaheddien uit Afghanistan en Pakistan de moslims zullen steunen, hetgeen tot een veel omvangrijker oorlog kan leiden.

MARTELKAMERS

In zijn oproep maakt Danilo melding van martelkamers die de moslims in Sarajevo en andere plaatsen hebben. Tussen de 35 en 40.000 Serviërs worden vastgehouden in kampen van Kroaten en moslims. Servische vrouwen en meisjes worden tot prostitutie gedwongen in Sarajevo, Konic en Celebici. In toespraak tijdens de e[illegible] zitting over het vroegere [illegible]gcslavië, die de VN-men[illegible] rechtencommissie vee[illegible] dagen eerder in Genève hi[illegible] heeft Castro woorde[illegible] dezelfde informatie door[illegible] geven.

De mensenrecht[illegible] worden volgens Danilo d[illegible] de Kroaten geschonden, h[illegible] geen blijkt uit de verwo[illegible] ting van de residenties [illegible] Servisch-orthodoxe [illegible] schoppen, terwijl aan [illegible] andere kant de r.k. bissc[illegible] Franjo Komarica van Ba[illegible] Luka veilig zou zijn op d[illegible] Serviërs gedomine[illegible] gebied.

Zette zich in voor vrede, dialoog en Pablo Escobar:

Rafael Garcia-Herreros: herder Colombiaanse armen

Massaal hebben onlangs de Colombianen afscheid genomen van pastor Rafael García-Herreros, die algemene bekendheid kreeg door zijn programma's voor huisvesting van de armen en de laatste tijd vooral in de publiciteit was als beschermheer van Pablo Escobar, de chef van het drugskartel van Medellin. Hij lag opgebaard in zijn eigen parochiekerk in de buurt Minuto de Dios in Bogotá.

Een menigte mensen verdrong zich in en buiten de kerk om afscheid te nemen van de man die zij als een lotgenoot beschouwden wegens zijn inzet voor de zaak van de verschoppelingen der aarde. Ruim dertig jaar heeft hij gewerkt aan zijn project om onderdak te verschaffen aan de duizenden daklozen in de Colombiaanse hoofdstad die in feite aan alles gebrek hadden.

Voor velen was hij ook de tv-pastoor. Gedurend een korte periode maakte hij van de tv gebruik om de boodschap van de liefde van God voor de mensen uit te dragen. Daarbij deed hij steeds een beroep op het solidariteitsgevoel van de Colombianen voor de minderbedeelden.

82 jaar geleden werd hij geboren uit Colombiaanse en Venezolaanse ouders. Hij kreeg bekendheid door zijn sociale inzet en later door zijn werken aan de vrede in het door geweld verscheurde Colombia. Omdat hij het vertrouwen genoot van alle Colombianen kon hij als boodschapper fungeren tussen partijen die elkaar naar het leven stonden. Een vreedzaam Colombia was zijn droom.

In juni 1991 boekte hij een van de meest opmerkelijke successen uit zijn langdurige pastorale loopbaan. Toen wist hij te bereiken dat drugsbaron Pablo Escobar zich aan de justitie overgaf waarbij gebruik werd gemaakt van een aanbod van de overheid voor strafvermindering en de belofte van niet-uitlevering aan de Verenigde Staten. Dit aanbod werd gedaan door president Cesar Gaviria.

OORLOG

Toen Pablo Escobar in juli 92 kans zag uit zijn gevangenis alias vakantieverblijf Envigado te vluchten, bood de priester zich weer aan als tussenpersoon met als doel te bereiken dat de drugsbaron zich zou overgeven. Ditmaal zonder succes. Uiteindelijk verklaarden Pablo Escobar en de regering elkaar over en weer de oorlog.

Verschillende keren noemde hij Pablo Escobar een goede vriend en ook omschreef hij hem als een goede kerel op wie volgens hem gejaagd werd. De priester ging zelfs zover om in parabelvorm in een tijdschrift in Bogota een lans te breken voor Pablo Escobar. Daarin had hij het over een geel-zwarte die in het noorden witte poeder verkocht. Het was duidelijk wat er bedoeld werd. De bejaarde schrijver leek niet zo zwaar te tillen aan de handel in dat witte poeder.

Bij zijn overlijden bood president Cesar Gaviria zijn condoleances aan. De vriendschap van de overledene met Escobar had overigens wel gezorgd voor een verwijdering tussen de president en de katholieke hiërarchie. Voor heel wat mensen was het niet te volgen dat Garcia Herreros zei dat hij slechts handelde uit zijn verlangen vrede te stichten.

De bejaarde García-Herreros was het niet vergund tot een dialoog te komen met de Spaanse priester Manuel Perez, commandant van een groep van de ELN-guerrilla. Hij werd echter niet moe via de media steeds weer op te roepen tot het neerleggen van de wapens. Steeds ook vroeg hij terug te keren in de maatschappij en als burgers een bijdrage te leveren aan de opbouw van de gemeenschap. In dit verband ook streefde hij naar een universiteit van de armen, speciaal bestemd voor de kinderen van de armen.

Na bemiddeling Boliviaans episcopaat:

Regering en vakbond weer aan overlegtafel

Na bemiddeling van de katholieke kerk is de dialoog hervat tussen de Boliviaanse regering en de vakbeweging: het Algemeen Boliviaans vakverbond COB. Gedurende enige weken was het overleg tussen beide partijen over de salarisverhoging en andere vergoedingen voor de werknemers verbroken.

De Boliviaanse bisschoppenconferentie had namelijk een dringend beroep gedaan op de overheid en het COB om het gezonde verstand te gebruiken om zo een einde te maken aan de werkonderbrekingen en aan de hongerstaking. Daaraan namen niet minder dan achthonderd kaderleden van de vakbeweging deel.

Van regeringszijde gaf men te verstaan dat men steeds tot overleg bereid is maar dan moest de vakbeweging wel zijn activiteiten om pressie uit te oefenen achterwege laten. De vakbonden gaven in een brief aan de bisschoppen te verstaan dat zij best aan tafel wilden maar niet ten koste van hun maatregelen om de regering onder druk te zetten.

De minister van Binnenlandse Zaken Carlos Saavedra deelde vervolgens de bisschoppen mee dat men bereid was het overleg te hervatten maar de militaire en politiële patrouilles zouden wel gehandhaafd worden om er zorg voor te dragen dat het vrije personenverkeer gegarandeerd kon worden. Onder geen enkel beding zal verstoring van de openbare orde worden toegestana, ajdus de bewindsman. Hiermee leek een doorbraak bereikt waarbij beide partijen zonder veel gezichtsverlies weer verder konden gaan praten.

Discussie opgelaaid na 'novela-moord'

Bisschoppen Brazilië tegen doodstraf gekant

De herinvoering van de doodstraf in Brasilia zal tegenwerking ondervinden van de katholieke bisschoppen. Zo liet de voorzitter van de Braziliaanse bisschoppen-conferentie weten, mgr Luciano Mendes de Almeida.

De doodstraf maakt geen einde aan het geweld, maar bevordert dit in heel veel gevallen, aldus de bisschop. Het belangrijkste is dat men onverkort tegenstand blijft bieden aan alle vormen van geweld. Een echte vorming tot respect van de mensenrechten zou wel eens de meest efficiënte vorm van geweldsbestrijding kunnen zijn, zo opperden de Braziliaanse bisschoppen.

Mendes vond in dit verband dat de VS een duidelijk voorbeeld vormen. Daar werd de doodstraf immers ook weer ingevoerd. Het is zeker niet afdoende geweest. Er gebeuren daar desondanks zelfs nog steeds verschrikkelijke misdrijven.

REFERENDUM

President Itamar Franco heeft onlangs het debat geopend over de eventuele herinvoering van de doodstraf. Hij maakte daarbij wel duidelijk dat hij privé hiertegen gekant is. De president zei dat men deze kwestie diepgaander moet bespreken en wel in alle vrijheid. Hij overweegt een referendum uit te schrijven als het debat aanslaat over de doodstraf.

In Brazilië is de discussie over de doodstraf weer o[illegible] laaid als gevolg van de [illegible] tale moord op een jeug[illegible] actrice door degene di[illegible] een novela de rol van [illegible] vrijer speelde en ook d[illegible] moord op een vijfjari[illegible] sje, dat levend verbrand [illegible] door haar ontvoerders. [illegible] waren evenzovele uiti[illegible] van de toenemende gewel[illegible] dadigheid in de Braziliaanse maatschappij. Daarop haakten politici in met voor[illegible] stellen voor een eventuee[illegible] referendum om de grondwet [illegible] gewijzigd te zien op dit gebied.

Amnesty International echter richtte zich in een brief tot de president en de minister van Justitie waarin men naar voren brengt dat er teveel aandacht wordt besteed aan de kwestie van de eventuele herinvoering van de doodstraf terwijl in feite veel ernstiger zaken de aandacht verdienen. Men is er overigens gewend aan geraakt dat de discussie over dit onderwerp oplaait wanneer de publieke opinie zich druk maakt over een afschuwelijke moord.

Paus tijdens conferentie om encycliek gevraagd

Strijd tegen ondervoeding en armoe ook strijd tegen handicaps

Prof. Alan Reich heeft paus Johannes Paulus II gevraagd een encycliek te schrijven over de problemen waarmee de miljoenen minder-validen geconfronteerd worden. Hij deed dit onlangs tijdens een congres waaraan veel lichamelijk gehandicapten deelnamen.

Prof. Reich is president van het wereldcomité voor het decennium voor de vooruitgang van minder-valide mensen. Een ruwe schatting zegt dat er ongeveer vijfhonderd miljoen van deze gehandicapten de aardbol bevolken. Het was voor het eerst dat een dergelijk groot internationaal seminar werd gehouden over de problemen van de gehandicapten. Prof. Reich weet waarover hij praat: hij kan zich alleen via een rolstoel voortbewegen.

ONDERZOEK

Hij stelt zich voor dat de paus in die encycliek aandacht besteed aan zaken zoals het verdiepen van de noodzaak van het wetenschappelijk onderzoek ten aanzien van bij voorbeeld kinderverlamming (polio) en melaatsheid. Deze ziekten kunnen een groot aantal handicaps veroorzaken. Ook zou men meer mogelijkheden moeten onderzoeken om de sociale en laborale vorming en integratie van de mindervaliden te bevorderen. Volgens prof. Reich leeft 85 procent van de ongeveer vijfhonderd miljoen mindervaliden op een manier die men als riskant kan omschrijven. Als de huidige tendens zich voortzet zijn er over 25 jaar zo'n zevenhonderd miljoen mindervaliden.

Aan het congres namen zevenduizend mensen deel. Van hen was de helft gehandicapt. Verder waren er zeven winnaars van de Nobelprijs aanwezig evenals negentig wetenschappers van uiteenlopende disciplines. Ook waren er theologen en sociologen present.

Van Latijns Amerika voerden het woord dr Luis Schlack Poblete van de Katholieke univeriteit van Chili en prof. Marcelo Cruz, president van de Ecuadoraanse academie van kunsten en wetenschappen. Zij onderstreepten onafhankelijk van elkaar de nauwe band die in de ontwikkelingslanden bestaat tussen armoede en ongeschiktheid. De Chileen doceert kindergeneeskunde aan de unversiteit in Santiago, terwijl prof. Cruz als neuroloog de academie voorzit van Ecuador.

Dr Schlack Poblete wees in dit verband op de hoge kosten die verbonden zijn aan het opvoeden en verzorgen van gehandicapte kinderen. Dit betekent een ernstig probleem. Daarom moet er een wet zijn die het kind beschermt tegen een andere handicap: namelijk die van de armoede.

Op zijn beurt benadrukte de Ecuadoraanse hoogleraar de problematiek van de ondervoeding in de landen in ontwikkeling en de effecten daarvan op het ontstaan van handicaps.

VERZWAKKING

Ondervoeding of slechte voeding vormen het begin van een proces van anatomische, fysiologische en biochemische verzwakking dat zich van generatie op generatie voortzet. Het is een vicieuze cirkel van het verminderen van de intellectuele capaciteiten en een vermindering van de arbeidsproduktie, aldus Cruz. Volgens hem heeft een op de vijf mensen op de aardbodem last van ondervoeding.

Het is dus van het hoogste belang dat men alles op alles zet om het probleem van de ondervoeding terug te dringen. Op het ogenbik kost deze ondervoeding wekelijks het leven van 250.000 kinderen.

■ *LONDEN - De Anglicaanse aartsbisschop van Westminster George Carey (rechts) verwelkomde de Dalai Lama (links) allerhartelijkst tijdens diens bezoek aan Groot-Brittannië. De Dalai Lama maakte zijn opwachting in het Lambeth palace, de zetel van de primaat van de Anglicanen.* *(AFP-satellietfoto)*

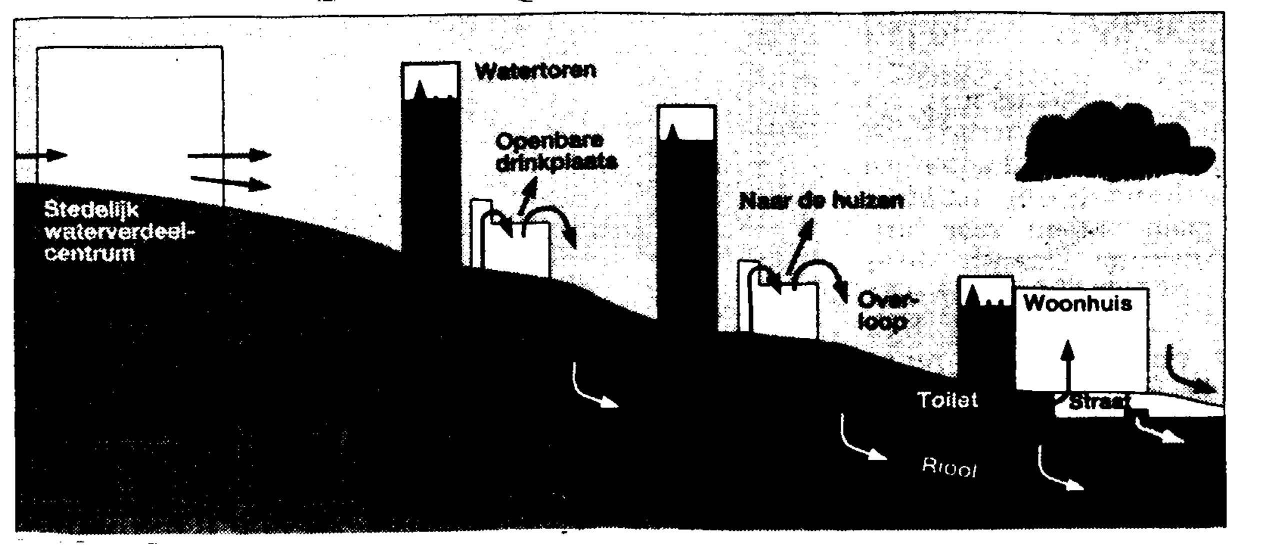

Drs. Gemma Jansen (KUN) kijkt samen met Delftse ingenieurs in de kleintste vertrekken van een wereldrijk

Van aquaduct tot toilet

= door Theo Holleman, Gelderlanderpers =

TWINTIG, dertig jaar geleden ging de belangstelling van archeologen nog vooral uit naar grote structuren: tempels, thermen, paleizen, aquaducten. Maar sindsdien verschuift de aandacht van het monumentale bijzondere naar het kleine gewone, naar het leven van alledag.

Schematische weergave van de opvang van regenwater in het atrium.

Uit onder meer dit bewaard gebleven puntdicht is het beeld ontstaan van de Romeinse ontlasting als gezamenlijke en gezellige bezigheid. Men zette zich naast elkaar in openbare latrines neer, wisselde roddels en nieuwtjes uit, inviteerde elkaar op het eten en liet zich na gedane zaken de toga schikken.

Gemma Jansen: "Dat is een soort fabeltje geworden. Archeologen vonden naar verhouding veel openbare latrines, omdat ze hoofdzakelijk tempels en thermen opgroeven en geen woonhuizen. Tempels en thermen bezaten dergelijke voorzieningen. Daarbij zette die tekst iedereen op het verkeerde been. Hij is satirisch bedoeld: Vacerra, een klaploper, gaat zover dat hij zelfs op die plaats uitnodigingen voor het eten probeert te krijgen. Nee, volgens mij vinden de Romeinen het helemaal niet gezellig om naast elkaar op het toilet te zitten".

REGENWATER

Vanaf 1988 heeft Gemma Jansen de waterhuishouding onderzocht van Pompeii, Herculaneum en Ostia. De eerste twee steden werden, zoals bekend, in 79 verwoest bij de uitbarsting van de Vesuvius; Ostia was Rome's havenstad. In die dagen bestonden er drie mogelijkheden van watervoorziening: het slaan van putten, opvang van regen en de bouw van aquaducten. Regenwater werd verzameld door het dak en via waterspuwers naar een bassin (impluvium) in de hal (atrium) geleid en vervolgens opgeslagen in cisternes, ondergrondse tanks, of in een bak op de bovenverdieping. Overtollig regenwater kwam in de straatgoten terecht die het de stad uit loodsten. Gemma Jansen: "In Ostia, dat vlak is, was dat moeilijk. Maar Pompeii en Herculaneum liggen op een helling. Daar zijn de stoepen hoog, de straten iets bol en hier en daar bevinden zich dammetjes die ervoor zorgen dat al het water niet naar eenzelfde punt stroomt. Als het regent is het prachtig om te zien hoe dat werkt".

LODEN BUIZEN

Het bronwater dat de aquaducten aanvoerden werd door verdeelcentra en watertorens via loden buizen naar de gemeenschappelijke drinkplaatsen, openbare gebouwen en woonhuizen geleid. Niet iedereen kon zich een woonhuisaansluiting veroorloven. Misschien daarom ook bleven andere manieren van watervoorziening gehandhaafd als een aquaduct eenmaal was aangelegd. In de woning kwam leidingwater in een verdeelbakje terecht waar bronzen kraantjes van verschillend formaat de verdere distributie regelden. Een probleem bij pogingen de waterstroom binnens- en buitenshuis te reconstrueren is dat bijna alle zichtbare loden leidingen in het verleden zijn weggesloopt. Men verkocht ze om opgravingen te kunnen bekostigen. Leidingwater op privé-toiletten was ongebruikelijk. De wc, een plank of een plaat marmer met een uitsparing op twee zuiltjes, bevond zich meestal achter een wand in een hoekje of in de tuin. Als het toilet op de riolering was aangesloten spoelde men met een emmer, als de wc zich recht boven een beerput bevond helemaal niet. Door de opvanggoot van openbare toiletten liep continu water. In Pompeii zijn tot nu toe 306 privé-toiletten geregistreerd tegen zeven openbare. De huizen in Herculaneum blijken bijna allemaal een toilet te hebben gehad, sommige zelfs twee. Dag gezellig samenzijn...

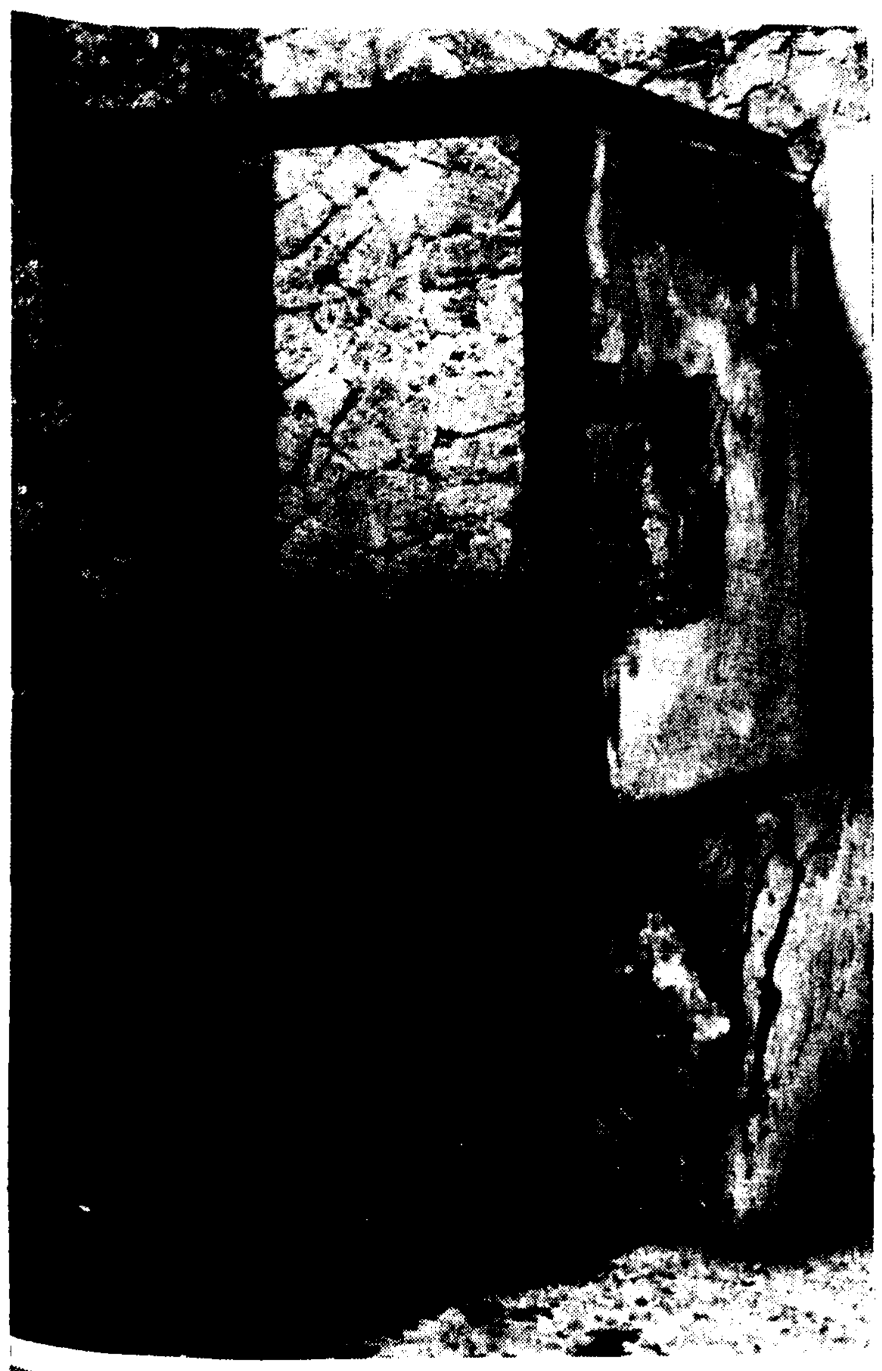

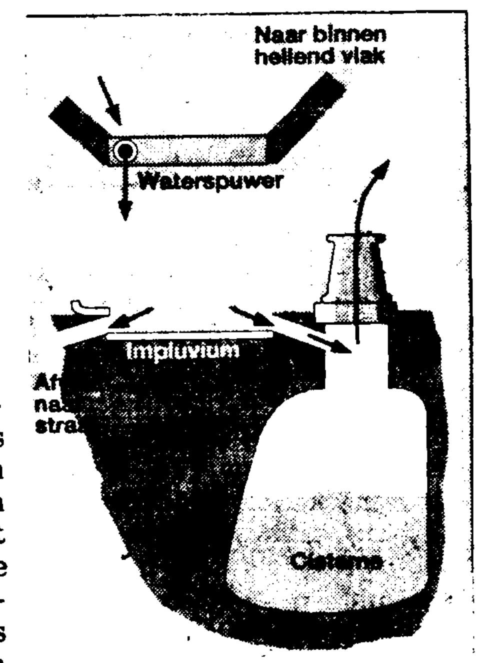
Loden reservoirtje van waaruit met bronzen kraantjes de waterstromen in een huis in Pompeii werden gereqeld.

Helemaal in deze lijn past het onderzoek van drs. Gemma Jansen, verbonden aan de Vakgroep Klassieke Archeologie van de Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN). Zij bestudeert de watercirculatie van Romeinse steden en huizen en maakt vooral ook dat ene deurtje open. Gemma Jansen: "Ik wilde me graag richten op iets dat heel dicht bij de mensen ligt en ik wist dat naar wc's weinig onderzoek wordt gedaan. Eind vorige eeuw werden in de literatuur over Pompeii nog alle toiletten en beerputten genoemd, maar dat hield begin deze eeuw ineens op. Terwijl men toch, net als daarvoor, huizen mét toiletten opgroef. Ik heb het idee dat vooraanstaande archeologen zich niet met dit onderwerp geassocieerd wilden zien. Liever 'dat is die van de tempels' dan: 'dat is die van de toiletten'."

"In omnibus Vacerra quod conclavibus consumit horas et die toto sedet cenaturit Vaccera non cacaturit" dichtte de Romeinse plaaggeest Martialis: "Hij wil eten en niet kakken, deze Vacerra die uren en hele dagen doorbrengt op de openbare toiletten".

Door de wand afgescheiden toilet in een hoekje van een winkel in Herculaneum.

Na Ostia gaat Gemma Jansen de waterhuishouding van andere Romeinse steden bekijken, onder andere Timgad in Algerije, het Turkse Efese en Augst in Zwitserland. De hele studie moet in 1995 uitmonden in een promotie. Bij het onderzoek is ook de TU Delft betrokken. Gemma Jansen zegt hierover: "Archeologen willen alles tot in details vastleggen, terwijl civiel-ingenieurs op de eerste plaats naar functies kijken. Als ik de waterspuwers zie, hondjes, leeuwtjes, voor mij is dat helemaal het einde. Had ik die mensen uit Delft niet, dan ging ik daar een hele studie aan wijden. Maar zij zeggen: dat is een waterspuwer en die dient ervoor om water van het dak in een bassin te krijgen. Voor dit onderzoek moet ik dat ook doen en in die zin leer ik een hoop van hen.

De interesse bij de Delftse studenten was in het begin niet zo groot, vertelt Gemma Jansen. "Zij beseffen vaak niet dat wat ze aan het doen zijn een heel lange geschiedenis heeft. Ze denken dat alles pas in de laatste twintig jaar is ontwikkeld. Dat is onjuist, want de Romeinse technieken waren al vrij geavanceerd. Maar ze hebben ook niet zoveel interesse voor andere culturen. Ze denken het allemaal beter te weten. Voor een historicus is dat een onbegrijpelijke houding".

Joseph Schwartz hekelt de onbegrijpelijkheid van de moderne natuurkunde

'Wij zijn dommer geworden'

= door Kees Buijs =

IN DE OGEN van de meeste mensen is een natuurkundige iemand in een witte jas die een geheimzinnige machine bedient of duistere formules op een bord schrijft. Wetenschappers doen moeilijk zonder dat de wereld er begrijpelijker door wordt, en buitenstaanders kijken met ontzag tegen hen op. In zijn boek *Het creatieve moment* maakt de Amerikaanse natuurkundige en socioloog Joseph Schwartz zich er boos over.

Vraag een wiskundige hoe de Ilias van Homerus begint en hij zou kunnen antwoorden: "Homerus wie?". Vraag een archeoloog, een neerlandicus en een psycholoog naar de tweede hoofdwet van de thermodynamica, de quantumtheorie of de speciale relativiteitstheorie, en de kans is groot dat ze niet verder komen dan: "Dat was toch iets met Einstein?"

Het gedachtengoed van Homerus en dat van Einstein maken beide deel uit van onze cultuur. Maar de westerse cultuur is gespleten, en tekenend voor de kloof zijn de initiatieven in de Verenigde Staten en in Nederland voor culturele woordenboeken. De Britse natuurkundige C.P. Snow, die in 1958 zijn beroemde theorie van de twee culturen schreef, zag de alfa- en de betacultuur geleidelijk van elkaar vervreemden, en hij legde de schuld bij de natuurwetenschap. Begin deze eeuw stonden natuurwetenschappers bij een breed publiek bekend als ontdekkers, uitvinders en dragers van de vooruitgang. Ze maakten deel uit van de meerderheidscultuur. Maar tijdens de crisis van Europa tussen de beide wereldoorlogen kwam ook de natuurwetenschap in de beklaagdenbank, en kozen haar beoefenaren voor een richting waardoor hun vak niet meer te volgen was voor het grote publiek. Het werd een superspecialisme, dat de leiders van Engeland, die letteren, politicologie of rechten hadden gestudeerd, nauwelijk nog iets zei, aldus Snow. Bekend werd de serieuze grap dat slechts drie mensen ter wereld Einstein konden begrijpen. Einstein zelf, een schoolvoorbeeld van helderheid in denken, zei eens: "Sinds de wiskundigen de relativiteistheorie in handen hebben gekregen, snap ik er zelfs niets meer van".

Galileo Galilei (1564-1642): wiskunde als dekmantel.

De vervreemding van de twee culturen door toedoen van de natuurwetenschap is het thema van Joseph Schwartz in zijn boek *Het creatieve moment*. Een ironische titel, zegt hij er zelf van. Tegenwoordig beschouwen we creatieve momenten als het produkt van iemands genialiteit, als bliksems van inzicht die inslaan bij beroemdheden. Maar dat ontzag en die verering van genieën verdient de wetenschap helemaal niet, vindt Schwartz, die eerder *Einstein for beginners* schreef. Zijn boek staat vol voorbeelden van creatieve momenten van wetenschappers die midden in de maatschappij stonden, goed naar de dagelijkse werkelijkheid keken en er iets op bedachten. Een van hen was de Franse ingenieur Carnot, die begin vorige eeuw de brandende kwestie oploste of er een bovengrens is aan het warmterendement van stoommachines. Hij maakte zich de ervaring van de bouwers van stoommachines eigen en verhief vervolgens een ervaringsfeit tot het niveau van een natuurwet. Aan Carnot danken we de tweede hoofdwet van de thermodynamica: het is onmogelijk een warmtemachine te bouwen zonder dat er nette warmte van een hoge naar een lage temperatuur stroomt. Voor de wetenschap en voor de industrialisatie betekende dit inzicht een grote stap vooruit.

KATHEDRALEN

Tegenwoordig werkt de natuurkundige elite niet meer aan stoommachines maar aan kilometers lange machines die nog geen koffiemolen aan de gang kunnen krijgen. De wetenschap, de negentiende-eeuwse tegenhanger van religie en magie, heeft nu zelf een magisch en religieus karakter gekregen. In Schwartz' beeldspraak zijn deeltjesversnellers kathedralen, mannen in witte jassen de priesters, televisie de preekstoel waarop zij wetenschappelijke doorbraken aankondigen. Met produktieprocessen en technologie bemoeien zij zich nauwelijks meer, terwijl juist die sectoren volgens Schwartz enig wetenschappelijk denkwerk goed kunnen gebruiken. Hij wijst op de riskante ontwerpen en procedures die de produktiviteit moeten verbeteren, maar die de bemanning van het ruimteveer Challenger en de opvarenden van de veerboot Herald of Free Enterprise noodlottig werd.

"In plaats van naar meer kennis te zoeken, zoeken natuurkundigen de bevestiging voor hetgeen zij al denken te weten", hekelt Schwartsz. Het daadwerkelijk willen begrijpen van de wereld heeft deze eeuw plaatsgemaakt voor het geloof in nieuwe mythen, zoals de mythe dat de natuurkunde alles kan voorspellen, de mythe van het Einstein genie, de mythe van de erfelijke bepaalde intelligentie en de mythen in de virologie. 'Wij geloven niet langer dat de wereld begrijpelijk is; wij zijn allemaal dommer geworden". Er is een grappig contrast tussen zijn visie op 'het verraad der natuurkundigen' en die van de Franse filosoof Julien Benda op het 'verraad der klerken'. Benda verweet de intellectuelen van zijn tijd - de jaren twintig van deze eeuw - dat zij verraad pleegden aan de wetenschap door zich te verlagen tot maatschappelijke activiteiten. Schwartz verwijt de natuurkundigen juist dat zij zich vanaf de jaren twintig van de maatschappij afkeerden en hun gebrek aan nieuwe ideeën camoufleerden met geheimtaal en méér onderzoek van hetzelfde.

Schwartz beschrijft overigens een mooie overeenkomst tussen die trek van moderne natuurkundigen en de tactiek van Galilei drieëneenhalve eeuw geleden. Van de rooms-katholieke kerk kreeg Galilei geen toestemming in eenvoudige taal te beweren dat de aarde om de zon draait. Maar aanvankelijk mocht hij zijn overtuiging wel de vorm geven van een wiskundige veronderstelling; dan zouden gewone stervelingen er toch niets van begrijpen, redeneerde het Vaticaan, waarna Galilei zijn beroemde uitspraak deed dat het boek van het heelal in wiskundige symbolen was geschreven. Zelfs wist hij wel beter. Galilei en na hem Descartes en Newton hanteerden de wiskunde als dekmantel over opvattingen die het gezag onwelgevallig waren; voor het gros van de natuurkundigen in deze eeuw werd zij de dekmantel over ideeënarmoede en behoefte aan isolement en aanzien.

Het creatieve moment is een boeiend boek, maar heeft twee bezwaren. Schwartz maakt in sommige hoofdstukken grote sprongen door de tijd - na Newton ineens hup, de chaostheorieën; dat houdt niet iedere lezer vol. Belangrijker is het gebrek aan overtuigingskracht in zijn vaststellingen dat de natuurkunde al zeventig jaar stilstaat en dat de hoofdoorzaak ligt in de mislukte revolutie in Duitsland na de Eerste Wereldoorlog. Het lijkt eerder een beetje waar. Als Schwartz helemaal gelijk zou hebben, zou hij eens moeten uitleggen hoe het komt dat de wereld er, mede door natuurkundige ideeën en toepassingen, in 1993 zo heel anders uitziet dan in 1923. Al bouwt Schwartsz nog zo'n mooie cultuurtheorie, 'de gewone ervaring leert al anders' zoals socioloog Den Hollander placht te zeggen.

Joseph Schwartz: 'Het creatieve moment. Hoe de wetenschap zichzelf vervreemdde van de moderne cultuur. Uitgeverij Prometheus, Amsterdam.

Het koninkrijk van Njan Konpong

Precies vierhonderd jaar geleden begon de Nederlandse koloniale expansie. In de verschillende landen waar de Nederlanders zich vestigden, kreeg die expansie verschillende gezichten. Verslaggever Rob Ruggenberg en fotograaf Piet den Blanken van deze krant reisden naar enkele bekende en vooral ook naar minder bekende plaatsen die een belangrijke rol speelden in de koloniale geschiedenis. Een zoektocht naar de relatie tussen vroeger en vandaag.

Aflevering 1: Ghana

KOLONIALISME

=door Rob Ruggenberg=

Zijn neusvleugels trillen van woede, de ogen puilen uit. Hij slaat met de vuist op tafel, hij vloekt, hij tiert. Dit gaat al uren zo; we werden er zelfs een beetje bang van. Dan spring hij op. "Kom!" roept hij, "ik zal jullie die smeerlapperij laten zien!" Hij beent de hangar uit, het platform op. Hij wenkt naar soldaten, die snel een groen legervliegtuig, een tweemotorige *Defender*, naar de startbaan rollen. Drie minuten later zijn we in de lucht. Hij zit zelf achter de stuurknuppel, nog altijd scheldend.

Jerry John Rawlings, 47 jaar oud, president van Ghana, is een opmerkelijk man. Hij geeft nooit interviews en we begrijpen nu de reden daarvan: zijn soms angstaanjagende emotionaliteit en boosheid. Deze vroegere luchtmachtpiloot zette in 1981, nadat hij voor de tweede keer via een coup aan de macht was gekomen, dertien van zijn politieke tegenstanders zonder enig pardon tegen de muur. Onder hen drie vroegere presidenten. Sindsdien maakt hij in Ghana onafgebroken de dienst uit.

DUIKVLUCHT

De president zet koers naar Tema, een nabijgelegen stad. "Kijk dáár", roept hij en hij stuurt het toestel in duikvlucht omlaag naar een industriecomplex, vlak aan de kust. "Het tuig! Jullie verdomde blanken denken hier alles te kunnen doen."

Het is een Amerikaanse aluminiumfabriek. Op een enorm stuk grond ernaast is een metersdikke laag aluminiumafval gedumpt — gewoon bovenop landbouwgrond. "Ik heb ze gezegd die troep op te ruimen en zie je wat ze godverdomme gedaan hebben?" We zien het. De Amerikanen hebben een dun laagje grond over het afval uitgestrooid. "En weet je wat het ergste is? Als ik onvriendelijk tegen die *Yanks* ben, dreigt hun ambassade onmiddellijk weer met het stopzetten van de hulp."

We vliegen nu het binnenland in. Zijn woede is nog altijd groot. "Denk niet dat jullie Nederlanders beter zijn." Weer een duikvlucht. "Kijk hier maar eens: zó maakt een Nederlander de grond schoon. Die kerel gaat hier een plantage neerzetten. Hij dondert de rotzooi gewoon in de rivier en de rest op de begraafplaats van het dorp. En ik moet die man dánkbaar zijn, want hij investeert in mijn land."

ANGSTZWEET

De verrassingen zijn nog niet voorbij. Op de terugvlucht gebaart hij naar de stuurknuppel naast hem. "Neem over", gebiedt hij. Is dit een grapje of is de president echt gek geworden. Hij meent het; angstzweet breekt ons uit. Hij geeft aanwijzingen: "Trek die knuppel naar je toe. Beetje naar links." Na enige hevige schommelingen vliegt het toestel warempel weer recht.

Dorpjes en de woestijn glijden onder ons door. Na een tijdje komt het internationale vliegveld van Accra in zicht. Hij zal nu toch zelf wel... Maar nee: "Zie je de landingsbaan? Daar moet je heen. Naar links. Omlaag. Dúwen tegen die stuurknuppel. Nee, niet te hard." Het zweet loopt ons nu via de broekspijpen de schoenen in.

"Een beetje hoger". Hij zit rustig uit het raampje te kijken. "Ja, zakken. Rustig aan, je kunt het best." Hij draait aan een wieltje, zet een knopje om en staart weer naar buiten. Dit is een nachtmerrie. De grond nadert. Het toestel trekt angstig scheef en vliegt dan weer recht. De laatste meters. Hobbels. We landen veilig - onbegrijpelijk. Als we spierwit en met trillende knieën uitstappen, grijnst hij. "Je eerste vliegles zeker?" En dan: "vliegen is mijn hobby. In de lucht raak ik mijn hoofdpijn kwijt."

GESCHIEDENIS

Nou, wij hebben dat er juist van gekrégen. Deze vliegles van de Ghanese machthebber hoort tot de merkwaardigste gebeurtenissen die ons overkomen bij onze lange reis langs onbekende plaatsen die ooit een rol speelden in onze koloniale geschiedenis. Die begon precies vier eeuwen geleden, en ook precies hier: aan de Goudkust, dat nu Ghana heet en vroeger ook wel Hollands-Afrika werd genoemd.

Het was schipper Barendt Errickssen, die in maart 1593 in Medemblik terugkeerde van wat je gerust een rampreis mag noemen. Drie jaar eerder was hij uitgevaren naar Brazilië, maar door een storm uit de koers geslagen was hij in West-Afrika beland waar de Portugezen hem gevangen hadden genomen. Zijn hele bemaning kwam om in de kerkers; alleen hijzelf wist te ontsnappen.

Bij zijn terugkeer in Medemblik vertelde hij fantastische verhalen over ivoor en goud die de negers van deze kusten ruilden voor onbenullige artikelen als kralen en spiegeltjes en lappen stof. De Medemblikkers legden geld bij elkaar voor een expeditie. In juni 1593 voer Errickssen uit met de zwaarbewapende *Maeght van Enkhuysen*. Toen hij enkele maanden later terugvoer van de Goudkust had hij achttien ton peper, vierduizend kilo olifantstanden en een kist vol stofgoud aan boord.

SLAVEN

Dat was het begin van een handelsstroom die eeuwenlang door zou gaan. Goud, ivoor en al heel snel: slaven -de Hollandse Gouden Eeuw werd er zo ongeveer mee betaald. In 1596, nog geen drie jaar na die eerste reis van Barendt Errickssen, arriveerden in Middelburg de eerste honderd 'Mooren ende Moorinnen'. De Middelburgse slavenhandelaren hadden nog geen namen voor hun handelswaar. Daarom werd een negerjongen op de markt geveild als 1/2 neger. Een slaaf waar iets aan mankeerde, was 3/4 neger. Een gezonde slaaf was één neger.

In de weken daarna wist de Middelburgse burgemeester Ten Haeff de Zeeuwse Staten over te halen een eind te maken aan deze mensenhandel. Weliswaar had Noach in het boek Genesis gezegd: "Vervloekt zij Kanaän, een knecht der knechten zij hij en zijn broederen" - maar op van Spanje vrijgevochten grond horen geen onvrije mensen, vonden de Staten. Zij stelden alle aangevoerde negers met hun vrouwen en kinderen in hun 'natuurlijke libertiet'.

Sindsdien heeft geen Goudkust-vaarder het meer gewaagd negers op de markt in Holland te brengen. In plaats daarvan werden de slaven rechtstreeks naar Brazilië gevaren, naar New York, naar Suriname, naar Curaçao en Sint Eustatius. Twee miljoen zwarten sleepten de Nederlanders uit de Goudkust weg. Dat is naar schatting tien procent van het totaal aantal slaven dat de Westeuropeanen uit West-afrika haalden.

ANTWOORDEN

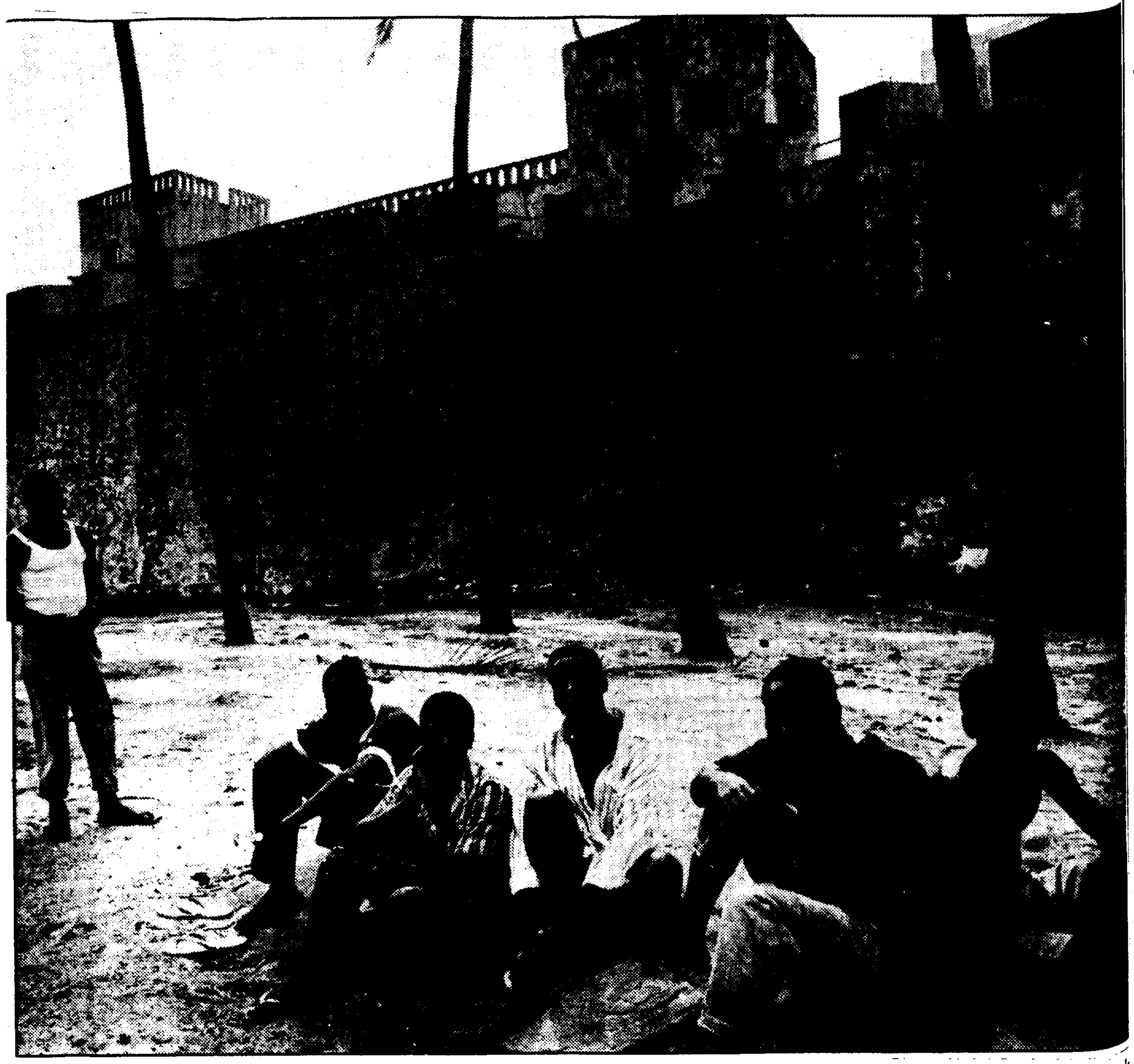
Uiteraard brengt ook president Rawlings deze handel ter sprake. Maar hij doet dat op een nogal merkwaardige manier. Aanvankelijk zag het ernaar uit dat we de president helemaal niet te spreken zouden krijgen en dat we het zouden moeten doen met korte schriftelijke antwoorden op tevoren ingediende vragen. Maar nu in een rommelige werkplaats

'Jullie verdomde blanken denken hier alles te kunnen doen'

op de luchtmachtbasis van Accra, heeft de president een zee van tijd van ons. Hij grist de paperassen van tafel en begint wild in zijn schriftelijke antwoorden te krassen.

Dit is wat hij schapte: "Ook onze eigen mensen deden mee aan de uitbuiting van de bevolking. Ze deden dat uit winstbejag én als agenten van de kolonialen. Vanaf de eerste dagen van de slavernij, toen jullie voorvaderen forten en kastelen bouwden op onze kusten, hebben onze eigen landgenoten hun zwarte broeders aangevoerd en verkocht als slaven."

"Waarom streept u dat door?" vragen wij. Met een zucht zegt Rawlings: "Als de blanken zouden weten of als zij mij zouden horen zeggen, dat het achteraf de zwárten waren die zwarten vingen en aan de blanken verkochten..., dat zou jullie een beetje vrijspreken van schuld. Dat wil ik niet."

Hij windt zich weer op. "Toen ik mijn eerste dochter kreeg, gaf ik haar een Afrikaanse naam: Yasantua. Zo heette een heldin die mijn volk ooit leidde in de strijd tegen de kolonialen. Net zo iemand als Jeanne d'Arc bij jullie. Ik ben roomskatholiek, maar de priester wilde het kind niet met die naam dopen. Met mijn tweede dochter kreeg ik dezelfde *bullshit* te horen. En dit werd mij niet aangedaan door een blanke priester. Nee, verdomme, door een zwarte, zo'n zogenaamde intellectueel.

Het is de crème de la crème van de katholieke kerk die ons deze *bullshit* verkoopt. Naar de hel ermee. Mijn latere kinderen heb ik niet gedoopt. Ze hebben allemaal

'Ook onze eigen mensen deden mee aan de uitbuiting'

Afrikaanse namen."

Hij schreeuwt ons in het gezicht: "Jullie proberen mij niet te christianiseren, maar te Europeaniseren; jullie loochen het recht op mijn Afrikaanse identiteit!"

Als wij later met Rawlings' grootste tegenstander spreken, de Ghanese oppositieleider prof. Adu Boahen, blijkt dat die het met Rawlings over vrijwel álles oneens is behalve over de hedendaagse effecten van de slavenhandel. Die zijn desastreus en dat vinden ze alle twee. We wachten de oppositieleider thuis in Accra op. Bij zijn aankomst meldt zijn secretaris hem het laatste nieuws over de studente Vida Ofori, die met minstens vijftien politiekogels in het lijf in een ziekenhuis is beland. "Zeven kogels zijn verwijderd, de rest zit er nog in. Ze vroeg of we voor haar wilden bidden."

"Een misdadige monster is het", gromt prof. Boahen. De woede op de universiteit over het recente politieoptreden tegen studentendemonstraties is groot en de politicus in hem maakt zich graag tot tolk daarvan: "Zo zie je wat voor man die president van ons is. Zijn Panter-brigade bestaat uit pure moordenaars en die stuurt hij af op onschuldige studenten."

TWISTGESPREK

Het is een vreemd twistgesprek dat we met deze hoogleraar geschiedenis voeren. Soms zitten we midden in de harde politiek van dit moment en dan weer gaat het over vroeger, over de Nederlanders die hier hun handel haalden.

Boahen zegt: "Tweehonderdvijftig jaar lang haalden jullie hier de gezondste mannen en vrouwen weg. Onze beste mensen, in hun produktiefste leeftijd, tussen vijftien en dertig jaar. Eéuwenlang. Miljoenen. De hoogste kwaliteit. Denk je dat dat voor een klein land als het onze zonder gevolgen blijft?"

Sneller dan Rawlings is Boahen bereid te erkennen dat het de Ashanti's waren, een stam waartoe hij zelf behoort, die maar al te graag negers van andere stammen gevangen namen en aan de Nederlandse slavenhalers verkochten. "Maar de schande is niet evenredig", vindt hij. "Zonder vraag zou er geen aanbod geweest zijn."

"Bovendien", zegt hij, "maakte jullie vraag elke andere bedrijvigheid ondergeschikt aan slavenhandel. Onze economie kwam gewoon tot stilstand. Jullie hadden geen enkele belangstelling voor onze landbouwprodukten. De ontwikkeling van onze landbouw heeft al die eeuwen stilgelegen. Jullie wilden alleen maar slaven, slaven - en goud."

FORT

Het is opmerkelijk hoezeer die koloniale slavenhandel van toen nog altijd het leven — en vooral het denken — van de Ghanezen beheerst. Welke Nederlander denkt daar nog aan? Op een ochtend staren we verbijsterd naar een enorm wit, indrukwekkend fort. We staan op een strand; bruine gieren klapwieken laag over de branding. Het is op de een of andere manier uit onze geschiedenisboekjes verdwenen, maar Nederland heeft dit reusachtige, werkelijk gigantische kasteel Elmina 235 jaar lang in bezit gehad.

Er staan, of stonden, zestig van die forten langs de 500 km lange Goudkust en op meer dan de helft daarvan wapperde eeuwenlang de Nederlandse vlag. De meeste van die forten bouwden de Nederlandsers zelf; enkele, zoals Elmina, veroverden ze op de Portugezen. Pas in 1872 verkocht Nederland al zijn bezittingen hier aan de Britten, omdat de forten na de afschaffing van de slavernij in 1863 niets meer opleverden.

Samen met de historicus prof. Albert van Dantzig, een Nederlander die al dertig jaar lang geschiedenis doceert aan de Ghanese universiteit, dwalen we door de sombere, nauwe gangen van Elmina en door de donkere slavenkerkers. Van Dantzig is 56 jaar, zijn snor en wat hij nog aan haar heeft, zijn grijs. De tropenjaren zijn hem aan te zien. Hij is in die jaren ook cynisch geworden.

■ *Op Fort Elmina wapperde 235 jaar de Nederlandse vlag.*

We staan op een kleine binnenplaats, waaraan de kerkers van de vrouwelijke slaven liggen. Een bordje duidt aan dat hier tevens een privé-opgang was naar het verblijf van de directeur-generaal. De professor ergert zich aan deze Ghanese insinuatie: "Slapen met een slavenmeisje was voor de gewone man absoluut verboden en voor de directeur-generaal ondenkbaar."

"Hier in Ghana", zegt hij, "hebben ze twee rare ideeën over slaven. Eén: ze denken dat wij slaven hadden om er onze lust mee te bedrijven. Twee: ze denken dat wij niets anders deden dan slaven meppen. Alle twee fout. Slaan mocht niet, want dat beschadigde de handelswaar. En wie zich aaneen slavenmeisje vergreep, stond zware straf te wachten. Het christelijk geloof verbood dat ten sterkste. Vergeet niet: de West-indische Compagnie was zo fijn als kippestront."

Van dat laatste krijgen we nog een bizar voorbeeld. Vlak boven de slavenkerkers in het kasteel ligt de kerk. Aan de muur zijn vrome Nederlandse psalmteksten te lezen. Ooit preekte hier eens dominee Jacobus Capitein. Voor de negers las hij het Onze Vader aldus: "Jan Compagnie die in de Hemelen zijt! Uw Naam worde geheiligd. Uw Koninkrijk kome. Uw wil geschiede, gelijk in den hemel alzo ook op de aarde."

Jacobus Capitein vertaalde voor de negers van de Goudkust het Onze Vader, de geloofsbelijdenis en de Tien Geboden nauwgezet in het Fanti. echter: waar hij kon, verving hij God door *Njan Konpong*. Dat is Fanti voor Jan Compagnie: de bijnaam van zowel de West- als Oostindische Compagnie. En uit de Tien Geboden liet hij weg dat de rustdag ook bestemd was voor dienstknecht en dienstmaagd.

Jacobus Capitein kwam als achtjarig jongetje van de Goudkust naar Nederland. Na een theologische studie in Den Haag stuurde de compagnie hem als zendeling in 1742 terug. In Den Haag wisten zijn professoren hem te overtuigen van de rechtvaardigheid (en het profijt) van de slavernij. Hij droeg dat in al zijn preken uit. De gotspe: Jacobus Capitein was zwart, de eerste zwarte predikant uit de geschiedenis.

Straatbeeld in de havenstad Matanzas.
(foto's: Peter Dicker)

Een sombere blik op de toekomst.

Fidel alert

FIDEL CASTRO staat bekend om zijn enorme feitenkennis. Zo verbaasde hij eens een Curaçaose gedeputeerde tijdens diens bezoek aan Havana met een vraag naar het brandstofverbruik van de ontziltingsinstallatie van de KAE. Toen de gedeputeerde na het raadplegen van enkele delegatiegenoten met een antwoord op de proppen kwam, fronste de Cubaanse leider de wenkbrauwen en zei prompt: "Dat is dan veel te hoog. Daar moeten jullie nodig wat aan doen."

Cuba: het laatste tropische arbeidersparadijs

Door de fraaie glas-in-lood omlijsting van een vensterraam in de serre van restaurant '1830' is buiten een viertal tuinlieden te zien in de schaduw van het weelderig struweel. Gekleed in uniforme blauwe tuinbroeken, af en toe aan het oog onttrokken door de rookwolken van hun indrukwekkende sigaren, leunen ze op schop en bezem. Onderwerpen van gesprek: de slinkende voedselrantsoenen, de voortgaande uitholling van het openbaar vervoer, de steeds langer durende periodes zonder elektriciteit. Als in de eetzaal aan het slot van de lunch alleen de dessertlepeltjes in de coupes met chocoladeijs zich nog laten horen, staan ze nog steeds op dezelfde plek. Grote blauwe wolken uitblazend en zich het hoofd brekend over een manier om aan melk te komen voor hun jongste spruit. Binnen weten slechts weinigen de laatste gang van de met cocktails, likeurtjes en bier besproeide dis tot een goed einde te brengen. Dit moet Cuba zijn, anno 1993. Waar elders vind je nog een samenleving die welhaast gegrondvest lijkt op schizofrenie?

= door Peter Dicker =

Columbus noemde het 'het mooiste land dat menselijke ogen ooit hebben aanschouwd'. Hoe het ook zij: Cuba heeft alles, maar dan ook alles om de naam terug te verdienen die het zich in de jaren dertig al veroverde. Toen het als 'parel van de Cariben' de speeltuin werd van welgestelde Amerikanen. Die er zich vermaakten in de stijlvolle casino's en cabarets die hun eigen vaderland zo vlak na de drooglegging nog ontbeerde. Terwijl de rest van het Caribisch gebied het woord 'toerist' nog niet eens kon spellen.

Met een oppervlakte van 111.000 km2 (ruwweg Engeland) vormt de Cubaanse archipel het op zes na grootste eiland ter wereld. De 11 miljoen inwoners maken het tot het dichtstbevolkte eiland van de regio. Het heeft een even indrukwekkende als afwisselende natuur, onbedorven koloniale architectuur, moderne hotels (nu zonder speelzalen!), rustige campings en kilometerslange stranden, talloze mogelijkheden voor zeilers, windsurfers, vissers, jagers, bergbeklimmers en speleologen. En niet te vergeten: een van nature warme, hartelijke en zelfbewuste bevolking. Plus de wat decadente attractie van een communistische samenleving in haar nadagen. Sociaal-historisch toerisme, hadden we dat al?

Cuba heeft veel, maar je houdt je hart vast. De kwetsbaarheid van deze maatschappij in overgang is zo evident, dat je bidt dat het land de gelegenheid krijgt om -met de nodige steun van buiten- in alle vrijheid zelf zijn lijnen naar de toekomst uit te zetten. En het is de vraag of die rust gewaarborgd blijft bij de uitbouw van een bedrijfstak als het toerisme.

In een land waar de industrie traditioneel de tweede viool speelde, heeft het toerisme twee jaar geleden de speerpuntpositie van het suikerriet overgenomen. Na een revolutionaire pauze van ruim dertig jaar worden de schaarse middelen nu grotendeels op de kaart van het toerisme gezet. In de hoop de broodnodige harde valuta binnen te halen die de vastgelopen economie weer in het spoor moet trekken.

Intussen valt te vrezen dat de kloof tussen de officiële pesos-markt en de dollarmarkt van de toeristen zich er alleen maar bij zal verdiepen. Op die manier nog meer ruimte scheppend voor de zwarte markt. En de eigenaren van grote hotelketens als het Spaanse Melià, die in joint venture met de Cubaanse overheid (maar in feite geheel voor eigen rekening) sinds 1990 grote bouwprojecten mogen uitvoeren op het schiereiland Varadero, zullen zo hun eigen redenen hebben om niet rouwig te zijn bij de eventuele val van het huidige regime. Het voor NAf 22 miljoen gebouwde Melià Hotel bij voorbeeld, zou op een democratisch Cuba volgens sommige schattingen NAf 90 miljoen waard zijn.

EEN KLEINE veertig Antillianen en Nederlanders werden uitgenodigd voor de eerste officiële vlucht van KLM/ALM van Amsterdam via Curaçao naar Cuba. Van 2 tot en met 5 mei waren ze op het grootste eiland van de Cariben de gast van het officiële toeristenbureau Cubatur.

De ALM vliegt op woensdag en zondag rechtstreeks van Curaçao naar de Cubaanse hoofdstad Havana, in aansluiting op een vlucht van de KLM uit Amsterdam.

KLM-dochter Martinair maakt sinds bijna twee jaar twee maal per week de vlucht van Amsterdam naar de oostelijk gelegen stad Holguin. Er zijn plannen om die dienstregeling komende winter met nog een vlucht uit te breiden.

Toerisme, de laatste strohalm voor het laatste tropische arbeidersparadijs. Het eerste deel van een tweeluik.

Tegen de paradijselijke achtergrond van Varadero holt de levensstandaard van de doorsnee Cubaan achteruit. Zeker, Cuba dwingt vergeleken met veel landen in het Caribisch gebied, Midden- en Zuid-Amerika al sinds lang respect af voor het hoge peil van het onderwijs en van de gezondheidszorg. Officeel kent het land geen daklozen, analfabeten of bedelaars. De criminaliteit staat er op een laag pitje en als buitenlander kun je je tot diep in de nacht vrijwel overal op straat wagen. En bij alle nadelen die er kleven aan het leven in een politiestaat: honger wordt er niet geleden. Of liever: werd er niet geleden. Tot voor kort.

Gebrek aan onderdelen en brandstof houdt het transport in een verlammende greep.

Met het ineenstorten van de Sovjetunie (augustus '91) en haar satellietstaten in oost-Europa is Cuba maar liefst 85% van zijn overzeese markt kwijtgeraakt. De suiker die -tegen een kunstmatig hoge prijs- met de Sovjetunie werd geruild voor olie, cement, hout, poedermelk, vlees in blik, boter, papier, katoen en graan kan het steeds moeilijker elders slijten. De produktie van 8,4 miljoen ton suikerriet in 1991 viel vorig jaar door gebrek aan kunstmest en bestrijdingsmiddelen terug naar nog geen 5 miljoen. En dat leverde nauwelijks 1 miljard dollar op, nog maar een vijfde van wat de suikeroogst in 1986 in het laatje bracht.

Cuba zag op deze wijze zijn deviezenvoorraad kelderen van $ 102 miljoen in 1991 naar $ 12 miljoen in 1992. Van de 415 artikelen die het Engelse weekblad *The Economist* als essentieel beschouwt voor het op gang houden van de binnenlandse produktie, waren er vorig jaar 226 niet meer te krijgen. Voor 1993 is de verwachting dat Cuba, ondanks het aantrekkende toerisme, maar 40% van de fondsen zal kunnen genereren die het voor de noodzakelijkste importgoederen nodig heeft. Volgens sommige *yummies* (young upward moving Marxists) worden deze problemen overigens zeker niet alleen veroorzaakt door het wegvallen van de Sovjet-markt en de economische blokkade door de VS. Zij geven de schuld veeleer aan de onbuigzaamheid van de Cubaanse planeconomie en geloven dat alleen invoering van een markteconomie Cuba nog uit het moeras kan trekken.

De gaten die op deze manier letterlijk in de Cubaanse economie vallen, worden met de dag pijnlijker. Eerste levensbehoeften als brood, melk, eieren en rijst zijn op de bon. Het rijstrantsoen is kort geleden verlaagd van 2,5 naar 1,5 kilo per persoon per maand. Eieren: elke negen dagen een per persoon. Sinds enige tijd is melk (gemaakt van geïmporteerd melkpoeder) alleen verkrijgbaar voor kinderen beneden de zeven jaar en ouden van dagen. Het rantsoen: een liter per twee dagen. Die liter wordt volgens de laatste richtlijnen aangelengd met nog een liter water en moet dan voor vier dagen voldoende zijn.

De eigen melkproduktie is ver teruggelopen omdat veel vee moest worden geslacht bij gebrek aan (geïmporteerd) veevoer. Van de veestapel zijn ook nog eens zo'n 300.000 stuks ingezet als lastdier, ter vervanging van de tractor. Leuk gezicht voor de toeristen, zo'n span ossen op een akker, maar een geweldige stap terug voor de landbouw, die toch al niet in staat was om de Cubaanse monden allemaal zelf te vullen.

Vlees is schaars, vis duur. Een Nederlandse econoom, getrouwd met een Cubaanse met een topfunctie: "Wij hebben nu al twee dagen geen brood gezien. Tussen dag twaalf en zestien zijn we meestal wel door onze rijst heen. Daarna is het een kwestie van op het platteland je contacten hebben en gaan scharrelen voor aardappelen, uien en een beetje groente. Dan hebben wij nog de mazzel, dat mijn vrouw vanwege haar werk recht heeft op benzine. Anders kom je niet eens op het platteland. Bovendien kan mijn vrouw door haar werk veel voor anderen betekenen. Dat komt dan op de gekste manieren weer terug: van een kilo uien tot een nieuwe beha; alles wat schaars is."

Hij maakt zich nu al zorgen voor eind juni/begin juli. Dan treedt *Programma Nul* in werking. "Sommige dingen zullen dan helemaal niet meer te krijgen zijn, andere zoals brandstof zullen tot een minimum worden beperkt." De elektriciteit zal zonder twijfel nog langer uitvallen dan de zeven tot tien uur per dag die nu gebruikelijk is (volgens een per stadswijk roulerend systeem). Op de vierbaans- en zesbaanswegen van de hoofdstad, waar nu al meer van die prachtige Amerikaanse oldtimers stilstaan dan rijden, zal het dan helemaal rustig worden. En de 2,8 miljoen inwoners van Havana zullen het moeten doen met nog minder dan de 500 stadsbussen (vorig jaar: 1200).

Nu al zijn de bushalten overbevolkt. Open vrachtauto's worden ingezet voor het transport van de werkende en schoolgaande bevolking. De bussen (met aanhangers) zijn zo overvol, dat ze met enige regelmaat omslaan of uit de bocht vliegen. "Vorige week nog moesten bij twee passagiers beide benen worden geamputeerd", vertelt de econoom laconiek.

Als we, staande onder het lommer in de prachtige tuin van de Nederlandse ambassade in Havana, ingaan op de mogelijke scenario's voor het einde van het Castrobewind kijkt hij me indringend aan. "Laten we de naam van Fidel liever omschrijven", zegt hij. "Bij voorbeeld als: 'de man die het hier voor het zeggen heeft'. Je moet ontzettend oppassen: er hangen hier overal microfoons."

'Onze man in Havana' heeft nog een opmerkelijke, afwijkende opvatting over de blokkade door de VS: "In godsnaam handhaven. Des te eerder is dit bewind weg, al zie ik hier niets veranderen zolang die ene meneer nog in leven is. Maar als de VS de betrekkingen versoepelen zal dat alleen maar de corrupte kliek in de kaart spelen die om hem heen de touwtjes in handen heeft. Die wordt dat alleen nog maar weer rijker. Weet je trouwens hoe je een gewone Cubaan kunt onderscheiden van een corrupte? Aan zijn schoenen. Behoorlijke schoenen zijn alleen maar te krijgen in de dollarwinkels."

"Toch zijn we er vergeleken met pakweg zes jaar geleden in één opzicht duidelijk op vooruitgegaan: je kunt nu openlijk praten over problemen." Een visie die door een van de gidsen van Cubatur iets wordt genuanceerd: "Hoe de toekomst eruitziet? Och, officieel zijn we optimistisch. Onofficieel geldt het omgekeerde."

Omdat ik er iets heb laten liggen, keer ik op mijn schreden terug naar de zaal in het statig-koloniale Hotel Nacional waar de welkomstcocktail is geschonken ter gelegenheid van de eerste officiële ALM-vlucht van Curaçao naar Cuba. Om daar op een tiental hotelbediendes te stuiten die zich te goed doen aan de overvloedige resten van het buffet. Plastic boodschappentasjes worden in alle haast volgeladen. Dat lenigt tenminste iets van het schuldgevoel dat je hier al gauw bekruipt.

Een Cubaan klaagt niet. Na 34 jaar politiestaat verkondigt hij vandaag de dag misschien makkelijker dan ooit zijn mening; dat neemt niet weg dat hij ondanks alles trots is op zijn vaderland. Cuba roept om hulp, zeker. Maar met een duidelijk gevoel van eigenwaarde. Bijna zoals de meisjes die je vanuit het donker toesissen als je 's avonds je hotel verlaat voor een ommetje. Even laten ze nadrukkelijk weten dat ze er zijn, maar als je je weg vervolgt, blijft elke volgende toenadering uit. Het is de vraag hoe lang het Vrije Westen Cuba nog zo in het donker laat zitten.

Buitenlandse Zaken in Den Haag, volgt de ontwikkelingen rond de nieuwe vlucht Amsterdam-Curaçao-Havana met belangstelling, maar *low profile* zoals dat in het diplomatiek jargon heet. Zo was minister Kooymans niet van de partij. Volgens een woordvoerder van het ministerie vloeit deze terughoudendheid voort uit het feit dat Cuba de mensenrechten 'nog altijd met voeten treedt'. Al is het volgens Amnesty International en America Watch veel minder slecht gesteld dat pakweg twintig jaar geleden, hierover wil men in Den Haag 'niet schipperen'. Naar het schijnt heeft de minister dat eind februari bij zijn eerste bezoek aan de Antillen ook nog eens benadrukt. Hetgeen zou verklaren dat gedeputeerde Mendes de Gouveia de enige Antilliaanse politicus was op deze historische trip.

De andere hoeksteen van het beleid van minister Kooymans, het bevorderen van de vrije handel, komt op het eerste gezicht in het geval Cuba misschien nog niet zo uit de verf. Zo doet Nederland bij voorbeeld geen moeite om de VS tot andere gedachten te brengen inzake het al ruim dertig jaar voortdurende handelsembargo tegen Cuba. Een soort fossiel uit de Koude Oorlog, dat het dagelijks leven op Cuba ongetwijfeld beïnvloedt, al valt niet te becijferen in welke mate: communistisch Cuba heeft nooit anders meegemaakt. 'Wij mengen ons niet in de bilaterale aangelegenheden tussen de VS en Cuba', aldus Den Haag. Waarbij misschien kan worden aangetekend, dat Washington geen enkel middel schuwt om bondgenoten en neutrale derden achter deze blokkade te krijgen. Zo is het elk schip dat Cuba heeft aangedaan

tot zes maanden na dato verboden een Amerikaanse haven binnen te lopen.

Hoezeer Cuba in de regio nog als besmet gebied wordt ervaren, blijkt wel uit het feit dat Guatemala en Costa Rica zich, daartoe uitgenodigd door de KLM, niet wilden wagen aan combinatiereizen met Cuba. Op Curaçao, waar het Dok vorig jaar een joint venture aanging met de Cubaanse Dokmaatschappij woei de wind uit een gunstiger hoek. De samenwerking tussen KLM en ALM zal dit najaar nog leiden tot combinatiereizen vanuit Nederland naar Curaçao/Cuba.

Cuba heeft een indrukwekkende natuur.

Onder de Loupe

Driekwart eeuw Royal Airforce

=door Victor Hafkamp=

De Royal Air Force, de koninklijke Britse luchtmacht, heeft in de Tweede Wereldoorlog een beslissende rol gespeeld bij de overwinning van de geallieerden op nazi-Duitsland. Het monotone geluid van de motoren van de Britse gevechtsvliegtuigen en bommenwerpers klonk de burgers in het bezette West-Europa als muziek in de oren. Hun grote slagkracht zou uiteindelijk de doorslag geven bij de strijd in de lucht en de nederlaag van Duitsland inleiden. De Royal Air Force (RAF) bestaat dit jaar

driekwart eeuw. Voor de 75e verjaardag van dit onderdeel van de Britse strijdkrachten komen enkele series zegels uit, waarop verscheidene RAF-vliegtuigtypes zijn afgebeeld.

Het Crown Agents Stamp Bureau, dat een groot aantal Gemenebest-staten vertegenwoordigt, heeft voor een omnibus-uitgifte gezorgd, waaraan negen staatjes hebben deelgenomen. Ze kwamen met in totaal 38 zegels en zeven souvenirvelletjes met elk vier exemplaren. Barbabos gaf vier zegels uit (10, 30, 70 cents en 3 dollar) en een velletje met vier zegels van vijftig cent.

Ze tonen de *Hawker Hunter*, de *Handley Page Victor*, de *Hawker Typhoon 1B*, de *Hawker Hurricane* en antiekere modellena ls de *Armstong Whitworth Sisken 3a*, de *Supermarine S6B*, de *Supermarine Walrus* en de *Hawker Hart*.

Aan de omnibus-uitgifte doen behalve Barbados ook de Caribische eilanden Bermuda, de Bahamas en St. Kitts en Belize in Midden-Amerika mee. En verder Ascension in de Atlantische Oceaan, de Britse gebieden in de Indische Oceaan, de Falkland-eilanden, oftewel de Islas Malvinas, en Fiji in de Pacific. De ontwerpen zijn van Tony Theobald.

Het Kanaaleiland Jersey geeft elk jaar een serie zegels uit die de ontwikkeling van de luchtvaart illustreren. De 75e verjaardag van de RAF was dit maal het onderwerp van zes zegels (17, 23, 28, 33, 39 en 57 pence) en een blokje met de zegels van 23 en 57 pence, waarop tevens wordt gewezen op de vijftigste verjaardag van de van de Royal Airforce Association en de veertigste van de eerste luchtshow die op Jersey werd gehouden. Ongetwijfeld zullen nog meer posterijen de 75e verjaardag van de RAF herdenken, want vliegtuigmodellen op zegels zijn populair bij veel verzamelaars.

Jersey komt op 2 juni met

een andere serie die herinnert aan de oorlogsdagen. Het geeft die dag zes zegels uit met afbeeldingen van zes exemplaren die in 1943, vijftig jaar geleden, op het Kanaaleiland in de verkoop kwamen. Het zijn de *Blampied Occupation Stamps*, de zegels die Edmund Blampied op last van de Duitse bezetter ontwierp en die een aantal bekende bezienswaardigheden van het eiland in beeld brachten. Zoals de *Old Jersey Farm*, de vuurtoren van Corbière en het kasteel Mont Orgueill. De zegels hadden toen een frankeerwaarde van een halve tot en met drie pence. Ze kosten nu 17, 23, 28, 33 en 39 en 50 pence. Een goede illustratie van de ontwaarding van het geld in een halve eeuw tijd.

In eerdere rubrieken wees ik al op de grote hoeveelheid uitgiften die verwijzen naar de jaren van de Tweede Wereldoorlog. Frans-Polynesië leverde op 5 april zijn bijdrage met een zegel van 120 francs voor de vijftigste verjaardag van de luchthaven van Bora-Bora. Na de verrassingsaanval van de Japanners op Pearl Harbor op 7 december 1941 zocht het Amerikaanse leger in de Stille Oceaan naar een nieuwe basis om de strijd tegen de Japanners te kunnen voeren. Bora-Bora in de toenmalige *Etablissements Français de l'Océanie* (Franse nederzettingen in Oceanië) was de meest zuidelijke punt van de verdedigingszone. Dit punt in het huidige Frans-Polynesië zou de Amerikanen tot het einde van de oorlog als basis blijven dienen. De post van Frans-Polynesië gaf op 5 april een zegel uit met een Amerikaanse piloot.

Ook Australië leverde een bijdrage aan de uitgiften die verwijzen naar de Tweede Wereldoorlog. Het gaf op 7 april vier zegels uit met Australische schepen die een rol in de oorlogsvoering speelden. De kruiser *Sydney II*, de Bathurst Class Corvet *Bathurst*, de torpedojager *Arunta* en het hospitaalschip de *Centaur* zijn afgebeeld op zegels van 45, 85 cents, 1.05 en 1.20 dollar.

De Marshall-eilanden in de Pacific geven met grote regelmaat zegels uit die op gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog wijzen. In maart een blokje van vier zegels van vijftig cents elk met als thema de Slag in de Bismarck-zee. Eerder waren daar de Slag in de Barentszee en de conferentie van Casablanca het thema van zegels van 29 cents. Op de laatste zegel staan Winston Churchill en president Franklin D. Roosevelt van de Verenigde Staten.

Ook in Israël komen vrij vaak postzegels uit die in het teken staan van herdenkingen. Onlangs verscheen er een zegel van 1.20 nieuwe sjekel die gewijd was aan de vijftigste verjaardag van de opstanden in ghetto's en concentratiekampen. Polen gaf tegelijkertijd — op 18 april — een zegel uit met hetzelfde — symbolische — ontwerp. Beide zegels komen op een souvenirblad in de verkoop, onder andere op de Polska '93, de grote internationale postzegelstentoonstelling die half mei in Poznan (Polen) wordt gehouden. Polen hoort trouwens ook tot de landen die veel zegels hebben laten drukken, waarop gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog het onderwerp zijn.

Zoals bekend, geeft Nederland op 5 mei een dubbele zegel uit met als onderwerp Radio Oranje en het luisteren naar radio in bezettingstijd (ik schreef daar in een vorige rubriek over). De uitgifte is er een in een jaarlijkse reeks met de Tweede Wereldoorlog als thema. Eerder kwamen zegels uit die herinneren aan het bombardement op Rotterdam, de februari-staking en het kamp Westerbork in Drenthe.

Gibraltar begon op 27 april met de uitgifte van een eerste serie van vijf jaarlijkse uitgiften met oorlogsschepen. Vier zegels (alle 24 pence) tonen achtereenvolgens de schepen *Hood*, *Gleaves*, *Graf Spey* en *Asigara*. In mei brengt de post van de Verenigde Staten een miniatuurvel met tien zegels uit in de jaarlijkse reeks die aan de jaren 1940-1945 is gewijd. Ten slotte nog een uitgifte van Tuvalu (Stille Oceaan) dat de vijftigste verjaardag van de oorlog in de Pacific herdacht met vier zegels (40, 50, 60 cents en 1.50 dollar).

In Nederland kregen de vrouwen in 1919 actief en passief kiesrecht, maar Nederland liep met het vrouwenkiesrecht ongeveer een kwart eeuw achter op Nieuw-Zeeland, waar het al in 1893 werd ingevoerd. De post in Nieuw-Zeeland gaf voor het eeuwfeest van het nationale vrouwenkiesrecht op 31 maart vier zegels uit (45, 80 cent, 1 en 1.50 dollar) met afbeeldingen van vrouwen in diverse maatschappelijke functies. Nederland kwam voor zestig jaar vrouwenkiesrecht in 1979 met een zegel van 55 cent met een aantal *sufragettes* (voorvechters van het vrouwenkiesrecht), onder anderen de bekende Aletta Jacobs.

In Canada kwamen in maart vier zegels van 43 cents uit met portretten van vrouwen die zich maatschappelijk verdienstelijk maakten, zoals Marie-Josephine Gérin-Lajoie die als sociaal hervormster veel werk verrichtte. Brazilië eerde in maart zuster Dulce oftewel Maria Rita Lopez

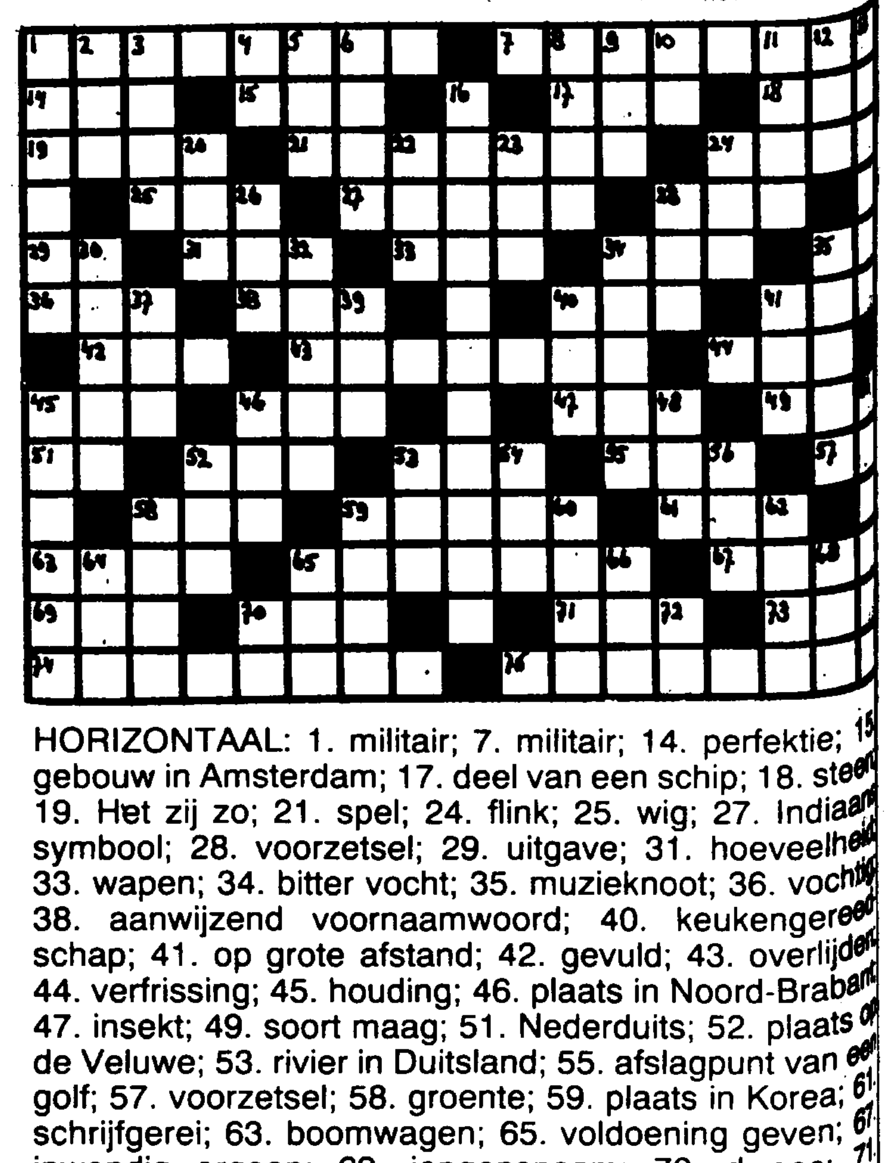
Pontes, een kloosterzuster die het grootste ziekenhuis in de staat Bahia stichtte. Haar portret is te zien op een Braziliaanse zegel van 3.500 cruzados. Spanje en Frankrijk schenken op een postzegel aandacht aan een beroemde schrijfster. Spanje aan Maria Zambrano en Frankrijk aan Marguérite Yourcenar die in 1988 overleed.

PADDESTOELEN

Ten slote nog een thema dat de laatste tijd vaker op zegels voorkomt: paddestoelen. Spanje beeldde er in maart vier af op zegels van respectievelijk 2x17 en 2x28 pesetas. Ongeveer tegelijkertijd kwam er in Spaans Andorra ook een zegel uit met een paddestoel (29 pesetas). San Marino heeft eerder dit jaar vier zegels uitgegeven met diverse soorten eetbare champignons. Ze zijn afgebeeld op twee zegels van 250 en twee van 350 lire.

Eerder produceerde de nationale Spaanse drukkerij die de postwaarden voor Spanje en Spaans Andorra maakt, ook drie zegels met paddestoelen voor Equatoriaal Guinee in Afrika, een Spaanstalig gebied dat vroeger Rio Muni heette en onder die naam ook postzegels uitgaf.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. militair; 7. militair; 14. perfektie; 15. gebouw in Amsterdam; 17. deel van een schip; 18. stee... 19. Het zij zo; 21. spel; 24. flink; 25. wig; 27. India... symbool; 28. voorzetsel; 29. uitgave; 31. hoeveelheid; 33. wapen; 34. bitter vocht; 35. muzieknoot; 36. vochtig; 38. aanwijzend voornaamwoord; 40. keukengereedschap; 41. op grote afstand; 42. gevuld; 43. overlijden; 44. verfrissing; 45. houding; 46. plaats in Noord-Brabant; 47. insekt; 49. soort maag; 51. Nederduits; 52. plaats op de Veluwe; 53. rivier in Duitsland; 55. afslagpunt van een golf; 57. voorzetsel; 58. groente; 59. plaats in Korea; 61. schrijfgerei; 63. boomwagen; 65. voldoening geven; 67. inwendig orgaan; 69. jongensnaam; 70. dwaas; 71. roofdiertje; 73. voor; 74. militair; 75. militair.

VERTICAAL: 1. vergaren; 2. rivier in Utrecht; 3. landbouwwerktuig; 4. bijwoord; 5. vaartuig; 6. ontkenning; 8. levenslucht; 9. schrijfwerktuig; 10. persoonlijk voornaamwoord; 11. eikschiller; 12. Europeaan; 13. bijwoord; 16. weerkundige; 20. proper; 22. kleefmiddel; 23. onderricht; 24. heftig; 26. Bijbelse figuur; 28. schrede; 30. Bijbelse figuur; 32. plaats in Zuid-Holland; 34. genoegen; 35. drijfveer; 37. insekt; 39. kunstwerk; 40. voorzetsel; 41. vangtoestel; 45. Land in Afrika; 46. familielid; 48. opschudding; 50. Engelse inhoudsmaat; 52. boom; 53. mager; 54. onbepaald voornaamwoord; 56. lidwoord; 58. sprakeloos; 59. rustteken; 60. uitroep van vreugde; 62. moeraspalm; 64. gelofte; 65. slang; 66. geestelijke; 68. tijdperk; 70. titel; 72. selenium.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

G. de Backker
Primavera 1 B
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1.lapmiddelen 7.opperen 8.gietbui 10.zaal 11.smeer 12.toch 15.gedegen 16.stelsel 17.evenaar 20.ventweg 22.mede 23.stolp 24.slee 27.normaal 28.rashond 29.nietnakomen

VERTICAAL: 1.lapland 2.port 3.innemen 4.dagvers 5.leeg 6.Nabloes 7.opzegtermijn 9.inhaligheid 13.egaal 14.meent 18.esdoren 19.ratelen 20.volkrijk 21.weldoen 25.gade 26.aas

Liever heimwee dan Holland

Transatlantische treurnis

=door René van Nie=

Ik zie de bui al hangen. Als het een beetje tegen zit, dan word ik binnenkort weer verplicht om met de KLM naar het moederland te vliegen. Een groter leed is niet denkbaar. Overvolle kisten, chagerijnig personeel, slechte service en boemelend via Curaçao of Caracas.

En dat terwijl ik met Air Aruba prinsheerlijk rechtstreeks op en neer kan, in de watten wordt gelegd door hartverwarmend cabinepersoneel, er bij het inchecken niet gezeurd wordt over een kilo meer of minder en me al in de tropen voel tijdens het vliegen. In tegenstelling tot de treurnis aan boord van de KLM.

Dat er voor Air Aruba geen overlevingskansen zijn op die Transatlantische route is absolute onzin. En dat er tegen de KLM toch niet valt op te boksen, is eveneens op niets gebaseerd, want van iets dat niet deugt, kan je winnen. De reden waarom Air Aruba het lijkt af te leggen tegen de Koninklijke is louter en alleen te wijten aan het ontbreken van deugdelijke publiciteit. In Nederland weet ruim 75 procent van de mensen nog steeds niet dat Air Aruba bestaat, laat staan dat ze een beter produkt hebben dan de KLM. Aan publiciteit wordt geen stuiver uitgegeven, terwijl het een wet is dat de kost voor de baat uit gaat.

Een investering van één à twee miljoen gulden om via de media de goede naam en service van Air Aruba in onze Hollandse kaaskoppen te beuken is een eerste vereiste. Er moeten reclamespots worden gemaakt. In geen enkel spelletjes of quizprogramma op de Nederlandse televisie mag Air Aruba ontbreken met gratis tickets en zonvolle vakanties. Reisbureaus dienen overladen te worden met gunstige aanbiedingen en 'bekende Nederlanders' moeten er met de haren worden bijgesleept en als vorsten gratis vervoerd naar ons paradijselijke eiland.

Maar helaas gebeurt er niets van dit alles en tuft de meest aantrekkelijke luchtvaartmaatschappij die ik ken, half vol of leeg, zoals u het noemen wilt, haar eigen ondergang tegemoet op de route Aruba-Amsterdam.

De baas van de *toko*, Tawa Yrausquin, gaat weg en dat betreur ik. Het is een man die heel veel kwaliteiten heeft en gezegend is met een sterk karakter. Maar dat sterke karakter is er nu juist debet aan dat de hele handel minder rooskleurig is dan nodig. In al die jaren dat hij de scepter zwaaide, was er nooit iemand in staat tegen hem op te boksen. Hij was de alleenheerser, *The King*, en op een heel breed vlak, *the best in the business*.

Zou er iemand met een evensterk karakter en kennis van zaken zijn geweest die samen met hem de tent had bestuurd, maar zich had gericht op *public relations*, *marketing*, reclame en het kweken van *good will* op de Hollandse bodem, dan zou het vliegen op Amsterdam uiteindelijk een winstgevende zaak zijn geworden.

Want aan zijn vakkennis ontbreekt het niet. Bas Versteeg op Aruba, bijgestaan door Erwin de Jong en Franklin Krozendijk, is in staat de maatschappij naar ongekende hoogte te voeren. In Amsterdam loopt stationmanager Theo Bogers rond. Een duizendpoot die in zijn eentje bergen verzet. Maar zonder passagiers kunnen die vakmensen ook niks doen en om die passagiers in eerste instantie over de schreef te trekken, ontbreken de vakmensen. Een kantoor in Hoofddorp vullen met zwakke Dokterandessen, mislukte Meesters in de rechten of andere dames en heren die van de luchtvaart weinig of geen kaas hebben gegeten en *public relations* en publiciteit alleen kennen van horen zeggen, zet geen zoden aan de dijk. Dat is alleen maar remmend en geldverslindend. Op Aruba verhuizen naar een peperduur kantoor waarvoor je eerst een universitaire studie moet doorlopen om de parkeerplaats en daarna de ingang te kunnen vinden, haalt ook niks uit.

Air Aruba hoort gewoon thuis op de luchthaven zelf. Ik vond het dan ook altijd een heel mooi beeld om baas Tawa bij elke kist die richting Holland vertrok, rond te zien rennen. Het gaf die maatschappij een menselijk gezicht en werkte aanstekelijk op de rest van het personeel. Ik blijf er dan ook bij dat Tawa een verlies voor Air Aruba zal zijn en waar van een schuldvraag sprake is die eerder gezocht moet worden bij de aandeelhouders omdat ze hebben verzuimd een tweede koning aan te stellen die de naam van Air Aruba voor eeuwig in stad en land had kunnen vestigen.

Als de route Aruba-Amsterdam komt te vervallen, dan wordt Air Aruba een soort ALM die zich niet al te lang geleden in het KLM-net heeft laten verstrikken. Een overeenkomst die de ALM weinig op zal leveren en ze in hoofdzaak klein houdt zodat de grote Hollandse broer ongestoord winstgevend op en neer kan blijven fietsen tussen Curaçao en Schiphol. Dat lot staat Air Aruba ook te wachten want de KLM zal zeker tot 'samenwerking' bereid zijn om op die manier Air Aruba de Transatlantische nek om te draaien. En opnieuw zijn de passagiers de klos. Wij hebben weer niets te kiezen en worden gedwongen het KLM-leed twaalf uur heen en twaalf uur terug te dragen.

Een reden om niet meer te vliegen als er geen absolute noodzaak is de oversteek naar het moederland te maken. Al is er wel één voordeel om met de KLM te vliegen. Tijdens die twaalf uur van Aruba naar Amsterdam krijg je van de stewardessen Saskia, Marlies, Evelien, Gertje, Dorien, Els, Ans, Yvette en topschagrijn purser Kees, alvast een voorproefje van het kille Hollandse klimaat en ben je gewend aan al dat leed nog vóór je op de drassige bodem van Schiphol staat.